

Службен весник број 104/2019, 146/2019, 275/2019, 302/2020, 311/2020, 163/2021, 294/21, 99/22

Со овој закон се регулирани прашањата поврзани со институционалната и вонинституционалната социјална заштита како и правата на парични надоместоци меѓу кои: гарантирана минимална помош; надоместок заради попреченост; надоместок за помош и нега од друго лице; надоместок на плата за скратено работно време; додаток за домување; траен надоместок; еднократна парична помош. Опишани се условите под кои се стекнува секое од правата и висината на надоместоците. Исто така наведени се условите користење на социјалните услуги од страна на лицата со попреченост и лицата кои се грижат за нив како што се: лична асистенција, помош и нега во домот, услуги на дневен, привремен престој, одмена на семејна грижа и други услуги.

ЗАКОН ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

I. Глава

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат системот и организацијата на социјалната заштита, корисниците на социјалната заштита, правата на парична помош и социјалните услуги, постапките за остварување на правата и користење на услугите, вршење на дејноста на социјалната заштита, кадрите, финансирањето и надзорот над вршењето на социјалната заштита и други прашања од значење за вршењето на дејноста на социјалната заштита.

Член 2

Социјалната заштита е дејност од јавен интерес која се остварува преку, мерки, активности, програми и политики за заштита од социјални ризици, превенција и надминување на социјалните проблеми кои неповолно се одразуваат врз добросостојбата на граѓаните, со цел:

- промовирање и одржување на социјалната сигурност на граѓаните,
- спречување на социјалната исклученост,
- подобрување на квалитетот на животот на граѓаните и
- зајакнување на капацитетите на граѓаните за водење независен, активен и продуктивен живот.

Член 3

Дејноста на социјалната заштита се обезбедува преку остварување на права на парична помош од социјална заштита и обезбедување на социјални услуги и други мерки утврдени со овој закон.

Социјалната заштита се остварува и преку преземање на мерки и активности во вработувањето, стипендирањето, домувањето, заштита на семејството, заштита на децата, здравствената заштита, воспитанието и образованието и во други области согласно со закон.

Установите за социјална заштита и другите даватели на социјални услуги во остварување на социјалната заштита, соработуваат со установите за деца, училиштата, здравствените установи, полицијата, правосудните и другите државни органи, здруженија и други правни и физички лица.

Поимник

Член 4

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1) **„Социјален проблем“** е објективен настан или ситуација предизвикан од сложени општествени настани, природни непогоди и девијантни однесувања, кој неповолно влијае врз поединецот, општествените групи или заедници на начин што им го отежнува или оневозможува социјалното функционирање и задоволувањето на човековите потреби, а чии последици не можат да се надминат без организирана општествена поддршка;

2) **„Социјален ризик“** е состојба која има потенцијал да го отежни или оневозможи непреченото социјалното функционирање на поединецот, семејството и одредна група, која може да дојде во потреба од социјална помош. Основните социјални ризици на кои е изложен поединецот во смисла на овој закон се: мајчинство, болест, старост, смрт, повреда и попреченост;

3) **„Домаќинство“** е едночлено домаќинство или заедница на членови на семејството, како и други роднини меѓу кои не постои законска обврска за меѓусебно издржување, кои заеднички живеат, придонесуваат, стопанисуваат и трошат;

4) **„Самохран родител“** е родител кој сам ги врши родителските права и должности за детето, поради тоа што другиот родител е непознат, починат, исчезнат или од оправдани причини привремено или трајно не ги извршува родителските права и должности;

5) **„Лице со попреченост“** е лице кое има долготрајни телесни, интелектуални, ментални или сетилни нарушувања кои во интеракција со различни пречки може да го спречат неговото целосно и ефикасно учество во општеството на еднаква основа со другите;

6) **„Старо лице“** е лице со навршени 65 години живот;

7) **„Основни активности од секојдневниот живот“** се: одржување лична хигиена, облекување, самостојно користење тоалет, функционална мобилност во домот, самохранење и други слични активности;

8) **„Инструментални активности од секојдневниот живот“** се: чистење, поправки, перење, готвење, купување продукти, надворешна мобилност, земање медицинска терапија и други слични активности;

9) **„Лиценцирани даватели на социјални услуги“** се даватели на услуги кои ги исполнуваат нормативите и стандардите за давање на услуги и се стекнале со дозвола за вршење работи во социјалната заштита;

10) **„Овластени даватели на социјални услуги“** се лиценцирани даватели на услуги кои склучиле управен договор со Министерството за труд и социјална политика, односно општините, градот Скопје и општините во градот Скопје и даваат услуги на корисници, по донесено решение на центарот за социјална работа;

11) **„Интегрирани социјални услуги“** се сродни социјални услуги во домот, заедницата и вон семејството кои се даваат од страна на лиценциран давател на социјални услуги;

12) **„Индивидуален план“** е план за промена на животната ситуација, односно однесувањето на корисникот, изработен врз основа на сеопфатна проценка на потребите, проблемите и ресурсите во договор со корисникот и членовите на неговото семејство, а со цел надминување на неповолните животни околности;

13) **„Водител на случај“** е стручен работник задолжен за конкретен случај кој во соработка со корисникот ги утврдува неговите потенцијали и потреби и користи професионални и други ресурси од центарот за социјална работа и други установи и организации на подрачјето на единицата на локалната самоуправа, а кои се неопходни за задоволување на потребите и надминување на проблемите, односно обезбедување на соодветни услуги за корисникот;

14) **„Супервизор“** е стручен работник со стекната специјализирана лиценца за супервизија кој ја координира, насочува, поттикнува и евалуира работата на водителот на случајот преку обезбедување стручна поддршка и учење за развивање на компетенции за работа со корисници, и

15) **„Тријажер“** е стручен работник во центар за социјална работа кој врши првичен прием, проценка и упатување на корисникот заради остварување права на парична помош и/или услуги.

Член 5

Изразите, употребени во овој закон кои се родово определени, се користат неутрално и се однесуваат еднакво на лица од машки и женски пол.

Член 5-а

5-а) Засегната здравствена состојба“ е болест (акутна или хронична), нарушување, повреда или траума. Засегната здравствена состојба може да вклучи и други околности, како што се: стрес, конгенитална аномалија или генетски предиспозиции и други состојби кои влијаат врз психофизичкиот развој на децата и младите

Член 6

Републиката се грижи за социјалната заштита на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност.

Републиката го воспоставува системот на социјалната заштита и го овозможува неговото функционирање.

Носители на социјалната заштита се Републиката, општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, во рамките на нивните надлежности, а во согласност со овој закон.

Член 7

Републиката и општината, градот Скопје и општините во градот Скопје обезбедуваат вршење на дејноста на социјалната заштита во рамките на правата и должностите утврдени со Уставот на Република Северна Македонија и закон, преку основање на установи за социјална заштита или пренесување на вршењето на работи од социјалната заштита на здруженија, други правни и физички лица.

Републиката и единиците на локалната самоуправа кога го пренесуваат вршењето на работите на други правни и физички лица, нивните меѓусебни права и обврски ги уредуваат со управен договор.

Член 8

Министерството за труд и социјална политика (во натамошниот текст: Министерството) утврдува мрежа на овластени даватели на социјални услуги.

Мрежата од став 1 на овој член ја сочинуваат јавни установите за социјална заштита и други овластени даватели на социјални услуги (здруженија, други домашни и странски правни лица), со кои Министерството за труд и социјална политика, односно општината, градот Скопје и општините во градот Скопје склучиле управен договор за давање социјални услуги, како и физичко лице кое добило дозвола за вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност и склучило договор со центарот за социјална работа.

Здруженија, други правни и физички лица, кои не се во мрежата на овластени даватели на социјални услуги, социјални услуги даваат доколку добиле дозвола за вршење на работи од социјална заштита.

Член 9

За остварување на дејноста на социјалната заштита, Владата на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Владата):

- донесува Национална програма за развој на социјалната заштита во која се утврдуваат целите, приоритетите и правците на развојот на социјалната заштита на граѓаните на Република Северна Македонија, со мерки на среден рок до пет години и на долг рок до 10 години,
- донесува годишна програма за остварување на социјалната заштита со која ги утврдува подрачјата на социјалната заштита, потребите на населението и начинот и средствата за остварување на социјалната заштита,
- основа јавни установи за социјална заштита и
- дава одобрение за основање установи за социјална заштита од страна на општините, градот Скопје и општините во градот Скопје и на други правни и физички лица за вршење работи од социјалната заштита.

Член 10

За остварување на дејноста на социјалната заштита, Министерството:

- развива националната политика за социјална заштита,
- изготвува закони и други прописи со кои се регулира социјалната заштита,

- развива, координира и администрира национални програми и проекти за социјална заштита,
- утврдува стандарди и нормативи за давање социјални услуги,
- собира и анализира информации и статистики во врска со социјалната заштита и ги споделува со општата јавност,
- управува со системот за евиденција на податоци за социјална заштита,
- обезбедува дополнителни финансиски средства за општините, градот Скопје и општините во градот Скопје за социјална заштита и склучува управни договори за давање социјални услуги,
- обезбедува финансиски средства за вршење работи од социјална заштита и склучува управни договори за давање на социјални услуги со овластени даватели на социјални услуги,
- издава дозвола за вршење работи од социјална заштита на правни и физички лица под услови утврдени со овој закон,
- утврдува цени на услуги од социјалната заштита на годишно ниво, согласно со методологијата за цени на услуги од социјалната заштита,
- врши надзор над работењето на установите, здруженијата и другите правни и физички лица кои вршат работи од социјална заштита,
- остварува соработка со министерствата и другите органи на државната управа за развој на социјални услуги и
- врши други работи поврзани со социјална заштита од надлежност на Министерството на министерството согласно со закон.

Член 11

За остварување на дејноста на социјалната заштита, општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, развиваат локални мерки и активности за социјална заштита согласно со овој закон:

- обезбедуваат спроведување на социјалната заштита согласно со овој закон,
- донесува одлуки за утврдување и на други права и социјални услуги во областа на социјалната заштита, права и услуги во поголем обем од обемот на правата и услугите утврдени со овој закон и поповолни услови за нивно остварување, како и обезбедуваат средства за нивна имплементација,
- основаат јавни установи за социјална заштита согласно со овој закон,
- формираат Совет за социјална заштита на општината, градот Скопје и општините на градот Скопје за подрачјето на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје,
- формираат Совет за социјална заштита на планскиот регион заради планирање и развој на мрежата на социјални услуги на планскиот регион,
- донесуваат општи акти од областа на социјалната заштита,
- донесуваат годишни програми за потребите на граѓаните од областа на социјалната заштита (во натамошниот текст: годишна програма за социјална заштита), во која предвидуваат активности и средства за реализација на истите. Годишните програми за социјална заштита се изготвуваат врз основа на социјалниот план на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, а во согласност со Националната програма за развој на социјалната заштита и истите пред донесување се доставуваат до Министерството на мислење,
- усвојуваат завршен извештај за реализирани активности во социјалната заштита согласно предвидената годишна програма и ги доставуваат до Министерството заради информирање,
- даваат финансиски средства за вршење работи од социјална заштита на здруженија,

други правни и физички лица и склучуваат управни договори согласно со овој закон и - врши други работи поврзани со социјална заштита согласно со овој закон.

Член 12

Секој е должен да се грижи за задоволување на своите животни потреби и потребите на лицата кои според закон е должен да ги издржува.

Секој е должен со своите приходи да придонесува за спречување, ублажување или отстранување на социјалните ризици на кои е изложен тој и членовите на неговото семејство и лицата кои според закон е должен да ги издржува, како и активно да дејствува во спречувањето и надминувањето на состојбата на изложеност на социјален ризик.

Член 13

Корисници на социјална заштита, според овој закон, се државјани на Република Северна Македонија кои имаат постојано живеалиште во Република Северна Македонија и странците кои имаат регулиран постојан престој во Република Северна Македонија, согласно со закон.

Државјаните на Република Северна Македонија кои немаат постојано живеалиште во Република Северна Македонија и странците кои имаат регулиран привремен престој во Република Северна Македонија, согласно со закон, ги користат правата од социјалната заштита под услови утврдени со овој или друг закон и меѓународните договори, ратификувани согласно со Уставот на Република Северна Македонија.

Член 14

Право на социјална заштита има лице барател на право на азил, лице со статус на признаен бегалец и лице под супсидијарна заштита, како и лице кое не е евидентирано во матична книга на родени, а има извод од посебна матична книга на родени и идентификациона исправа под услови и во постапка утврдени со закон.

II. Глава

НАЧЕЛА НА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Начело на супсидијарност

Член 15

Лице кое не може да обезбеди издржување преку сопствена работа, преку права кои произлегуваат од работа или осигурување, од имот, од други извори, од лица кои се должни според закон да го издржуваат или на друг начин, има право на социјална заштита под услови утврдени со овој закон.

Начело на еднаков третман и недискриминација

Член 16

Корисникот има право на социјална заштита, која се заснова на еднаков и рамноправен третман.

Се забранува секаков вид и облик на дискриминација врз основа на раса, боја на кожа, потекло, национална или етничка припадност, пол, род, сексуална ориентација, родов идентитет, припадност на маргинализирана група, јазик, државјанство, социјално потекло, образование, религија или верско уверување, политичко уверување, друго уверување, попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба, лично својство и општествен статус или која било друга основа во остарување на парична помош од социјална заштита и социјални услуги, утврдени со овој закон.

Заштитата од дискриминација се обезбедува согласно со Законот за спречување и заштита од дискриминација.

Начело на партиципативност

Член 17

Корисникот на социјална заштита има право да учествува во проценката на неговата состојба и потреби, да биде информиран за расположливите социјални услуги, да учествува во подготовката на индивидуалниот план, во донесувањето одлуки за користење на потребните социјални услуги, како и во изборот на давателот на услугата, согласно со овој закон.

Без согласност на корисникот, односно неговиот законски застапник, не може да се даде социјална услуга, освен во случаи утврдени со закон.

Детето има право, во согласност со неговата возраст и зрелост, да учествува и да го изрази своето мислење во сите постапки во кои се одлучува за неговите права.

Лице со одземена деловна способност, во согласност со своите можности, има право да учествува и да дава мислење во постапки во кои се одлучува за неговите права.

Начело на индивидуализација

Член 18

Социјалните услуги се обезбедуваат преку користење на индивидуализиран пристап, прилагоден на карактеристиките и потребите на корисникот.

Начело на зајакнување на корисникот

Член 19

Правата и услугите од социјална заштита му се обезбедуваат на корисникот на начин кој овозможува максимално користење на неговите потенцијали и зајакнување на неговите капацитети за независно организирање на животот и само-помош во иднина.

Начело на приватност

Член 20

Корисникот има право на почитување на приватноста при остварување на права и услуги од социјална заштита.

Барање на информации од корисникот при преземање мерки неопходни за давање на услуга или остварување на право, не се смета како нарушување на приватноста на корисникот.

Начело на почитување на интегритетот и правата на корисникот

Член 21

Физичкиот и психичкиот интегритет, достоинството и сигурноста на корисникот се почитуваат при остварување на социјалната заштита, во согласност со гарантираните човекови права и слободи.

Начело на најдобар интерес

Член 22

Правата и услугите од социјална заштита се обезбедуваат во согласност со најдобриот интерес на корисникот, со почитување на неговиот интегритет, возраста во кој тој се наоѓа, животните навики, развојните потреби и потребите за поддршка во секојдневното функционирање.

Начело на најмалку рестриктивно опкружување

Член 23

Социјалните услуги се обезбедуваат во непосредното и најмалку рестриктивно опкружување за корисникот, првенствено преку услуги во домот или локалната заедницата, кои му овозможуваат да му се подобри квалитетот на живот и да продолжи да живее во сопствениот дом и заедницата.

Начело на доверливост

Член 24

На корисникот на права и услуги од социјална заштита му се обезбедува тајност и заштита на личните податоци, согласно со закон.

На корисникот му се обезбедува доверливост на сите приватни податоци од документацијата која се обработува за потребите на известување, односно евиденција, вклучително и оние кои се однесуваат на неговата личност, однесување, семејна животна ситуација и начин на користење на правата и услугите на социјална заштита, освен во случаи утврдени со закон.

Начело на јавност во работењето

Член 25

Министерство, општините, градот Скопје и општините во градот Скопје на својата интернет страница, во средствата за јавно информирање, како и на други начини во согласно закон, ја информираат јавноста за социјалната заштита и даваат други информации утврдени со закон.

Установите за социјална заштита и давателите на социјални услуги обезбедуваат слободен пристап до информации за својата работа, согласно со закон.

Начело на социјална праведност

Член 26

Корисникот кој остварува права од социјална заштита заради материјална необезбеденост не може преку користење на тие права да постигне поповолна материјална положба од лице кое средствата за живот ги остварува преку работа или по основ на права кои произлегуваат од работен однос.

III. Глава

ПРАВА НА ПАРИЧНА ПОМОШ ОД СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Член 27

Права на парична помош од социјална заштита се:

1. гарантирана минимална помош;
2. надоместок заради попреченост;
3. надоместок за помош и нега од друго лице;
4. надоместок на плата за скратено работно време;
5. додаток за домување;
6. траен надоместок и
7. еднократна парична помош.

1. Гарантирана минимална помош

Член 28

Право на гарантирана минимална помош има домаќинство кое е материјално необезбедено и нема во сопственост имот и имотни права од кои може да се издржува.

За материјално необезбедено се смета домаќинство чија вкупна просечна висина на сите приходи на сите членови на домаќинството по сите основи во последните три месеци пред поднесување на барањето за остварување на правото и во текот на користењето на правото е пониска од висината на утврдената гарантираната минимална помош, согласно со овој закон.

По исклучок од ставот 2 на овој член, во услови на вонредни околности (утврдено постоење на кризна состојба, прогласена епидемија, односно пандемија, пожари, поплави или други големи природни непогоди), за материјално необезбедено се смета домаќинство чија вкупна висина на сите приходи на сите членови на домаќинството по

сите основи во месецот пред поднесување на барањето за остварување на правото на гарантирана минимална помош и во месецот пред тековниот месец на користењето на правото е пониска од висината на утврдената гарантирана минимална помош, согласно со членот 29 од овој закон.

Член 29

Висината на правото на гарантираната минимална помош се пресметува како основица за еден член на домаќинството, зголемена за коефициент од еквивалентната скала за другите членови на домаќинството, а најмногу за вкупно пет члена во домаќинството.

Основицата од став 1 на овој член, изнесува 4.000 денари месечно, а за секој следен полнолетен член на домаќинството основицата се зголемува согласно со еквивалентна скала и тоа за:

- вториот член за коефициент од 0.5,
- третиот член за коефициент од 0.4,
- четвртиот член за коефициент од 0.4 и
- петтиот член за коефициент од 0.2.

За дете член на домаќинството основицата од ставот 2 на овој член се зголемува за коефициент од 0.1.

Еквивалентна скала од ставот 2 на овој член се зголемува за коефициент од 0.5 за самохрана жена за време на бременоста еден месец пред породувањето и самохран родител до започнување на основното образование на детето, но најдоцна до седум годишна возраст на детето, а заклучно до третото дете.

Еквивалентна скала од став 2 на овој член се зголемува за лице кое е неспособно за работа поради интелектуална попреченост, телесна попреченост, душевно заболување или поради трајни промени во здравствената состојба, но најмногу до три члена во домаќинството и тоа за првиот член за коефициент од 0.5, за вториот член за коефициент од 0.2, за третиот член за коефициент од 0.2,.

Неспособноста за работа за лицата од став 5 на овој член се утврдува со наод, оценка и мислење од стручна комисија за утврдување на неспособност за работа формирана при Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Република Северна Македонија, согласно со Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

По исклучок од ставот 6 на овој член, за неспособно за работа се смета лице со умерена, тешка или длабока интелектуална попреченост, со потешка или најтешка телесна попреченост, утврдена со наод и мислење од Службата за функционална проценка при Јавната здравствена установа - Здравствен дом Скопје, согласно со членот 295 став 4 од овој закон.

Член 29-а

Право на гарантирана минимална помош може да оствари и домаќинство кое е материјално необезбедено, но има во сопственост имот и имотни права од кои може да се издржува, во случај кога членот на домаќинството, сопственик на имотот склучи договор за доживотна издршка со центарот за социјална работа.

Висината на правото на гарантирана минимална помош од ставот 1 на овој член ја утврдува центарот за социјална работа во соработка со корисникот во зависност од вредноста на имотот што е предмет на договорот за доживотна издршка, а по претходна согласност на Министерството.

Член 30

Центарот за социјална работа го определува носителот на правото на гарантирана минимална помош.

Носителот на правото е должен да ја пријави бројната состојба на домаќинството и имотната состојба за себе и сите членови во домаќинството, при поднесување на барањето и да извести за промените во текот на користењето на правото, а кои влијаат на остварување и користење на правото, во рок од 15 дена сметано од настанувањето на промената, до надлежниот центар за социјална работа.

По исклучок од ставот 2 на овој член, во услови на вонредни околности (утврдено постоење на кризна состојба, прогласена епидемија, односно пандемија, пожари, поплави или други големи природни непогоди), носителот на правото е должен да извести за промената на бројната состојба на домаќинството и имотната состојба за себе и сите членови во домаќинството која влијае на користење на правото на гарантирана минимална помош, во рок од 30 дена сметано од настанувањето на промената, до надлежниот центар за социјална работа

Центарот за социјална работа по службена должност ја проверува материјалната состојба на носителот на правото на гарантирана минимална помош и сите полнолетни членови на домаќинството, преку обезбедување на податоци за остварени месечни приходи од службената евиденција на надлежниот јавен орган, Министерството за финансии - Управата за јавни приходи.

Член 31

Гарантираната минимална помош се исплатува во висина на разликата од утврдениот износ на гарантираната минимална помош и вкупните просечни месечни приходи по сите основи на домаќинството, остварени во последните три месеци.

Висината на гарантирана минимална помош се усогласува со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика во јануари во тековната година.

Во случај кога нема пораст на трошоците на живот за претходната година не се врши усогласување на висината на гарантираната минимална помош.

Член 32

При утврдување на висината на гарантираната минимална помош за член на домаќинство не се смета лице кое е:

- на издржување казна затвор подолго од 30 дена,
- со решение на центарот за социјална работа е сместено во установа за вон-семејна социјална заштита, згрижувачко семејство, организирано живеење со поддршка, или

друга установа и
- сторител на семејно насилство.

Приходите и имотот на лицето од ставот 1 алинеја 3 на овој член, не се засметуваат при остварување на правото на гарантирана минимална помош.

Член 33

Право на гарантирана минимална помош не може да оствари домаќинство во кое член:
- може сам да се издржува,
- може да остварува приходи со продажба или со давање под закуп на имот во нивна сопственост, кој членовите на домаќинството не го користат,
- има склучен договор за доживотна издршка, а не покренало постапка за раскинување на тој договор,
- може да обезбеди издржување по друга основа,
- е избришан од евиденцијата на невработени лица заради нередовно пријавување, до истекот на периодот до кога стекнува право повторно да се пријави, согласно со прописите за вработување и осигурување во случај на невработеност и/или
- на кој работниот однос му престанал спогодбено, по негово барање или со отказ од работодавецот поради кршење на договорните обврски или други обврски од работниот однос, во последните 12 месеци пред поднесување на барањето за остварување на право на гарантирана минимална помош.

Право на гарантирана минимална помош не може да оствари домаќинство кое не е изложено на социјален ризик, констатирано врз основа на непосреден увид и стручната документација од овластениот работник од центарот за социјална работа.

По исклучок од ставот 1 алинеи 5 и 6 на овој член, во услови на вонредни околности (утврдено постоење на кризна состојба, прогласена епидемија, односно пандемија, пожари, поплави или други големи природни непогоди), право на гарантирана минимална помош може да оствари домаќинство во кое член на домаќинството е избришан од евиденцијата на невработени лица заради нередовно пријавување или на кој работниот однос му престанал спогодбено, по негово барање или со отказ од работодавецот поради кршење на договорните обврски или други обврски од работниот однос.

Член 34

Членовите на домаќинството, корисници на гарантирана минимална помош, кои се невработени, се евидентираат во надлежниот центар за вработување, согласно со Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност, освен лице кое не е евидентирано во матична книга на родени, а има извод од посебна матична книга на родени и идентификациона исправа под услови и во постапка утврдени со закон

Центарот за социјална работа го задолжува корисникот од ставот 1 на овој член во рок од 30 дена од денот на примот на решението за остварување на гарантирана минимална помош, да се евидентира како невработено лице во надлежниот центар за вработување.

Доколку корисникот од ставот 1 на овој член не се јави во надлежниот центар за вработување во определениот рок од став 2 на овој член, истиот по службена должност

веднаш, а најдоцна три дена од денот на истекот на рокот, го известува надлежниот центар за социјална работа.

По исклучок од ставот 1 на овој член, во услови на вонредни околности (утврдено постоење на кризна состојба, прогласена епидемија, односно пандемија, пожари, поплави или други големи природни непогоди), корисникот од ставот 1 на овој член, не е должен да се евидентира како невработено лице во надлежниот центар за вработување.

Член 35

Центарот за социјална работа со секој член на домаќинството, корисник на гарантирана минимална помош, кој е невработен и евидентиран во надлежниот Центар за вработување, изготвува индивидуален план.

Корисникот на гарантирана минимална помош е должен да ги извршува обврските од индивидуалниот план од став 1 на овој член заради надминување на материјалната необезбеденост на домаќинството.

Член 36

Центарот за социјална работа и Центарот за вработување соработуваат во реализацијата на индивидуалниот план за вработување на корисникот, заради негово учество во активните мерки за вработување, како и вработување.

Центар за социјална работа го спроведува индивидуалниот план од член 35 став 1 од овој закон за секој работно способен член на домаќинството, корисник на гарантирана минимална помош согласно со податоците од индивидуалниот план за вработување, добиени од Центарот за вработување.

Член 37

Начинот на соработката за вклучување на корисникот во активните мерки за вработување, како и формата на образецот на индивидуалниот план од член 35 став 1 од овој закон, ги пропишува министерот за труд и социјална политика (во натамошниот текст: министерот).

Член 38

Обврската од членот 34 од овој закон не се однесува за лице:

- на редовно школување,
- неспособно за работа, од членот 29 став 5 од овој закон,
- жена за време на бременоста еден месец пред породувањето и еден од родителите кој се грижи за детето до девет месечна возраст, освен доколку самиот се согласи да учествува во активни мерки и услуги,
- со навршени 60 години возраст, освен доколку самото се согласи да учествува во активни мерки за вработување,
- во работен однос,
- вршител на земјоделска, сточарска или друга дејност и
- вршител на занаетчиска, односно професионална дејност.

Член 39

Корисниците на гарантираната минимална помош можат да бидат работно ангажирани за извршување на јавни работи, согласно со прописите од областа на вработувањето и осигурувањето во случај на невработеност.

Лица кои не подлежат на работно ангажирање од ставот 1 на овој член се: лице над 60 години возраст, жена за време на бременоста и еден од родителите кој се грижи за детето до девет месечна возраст на детето, лице неспособно за работа поради старост, попреченост или болест, лице во работен однос, ученик и студент.

Ако корисникот на гарантираната минимална помош од ставот 1 на овој член неоправдано го одбие работното ангажирање, се смета за член на домаќинството при пресметување на вкупните приходи на домаќинството, а се исклучува од користење на правото на гарантираната минимална помош во наредните 12 месеци, сметано од денот на донесување на решението.

Член 40

Правото на гарантирана минимална помош престанува доколку:

- носителот даде неистинити или нецелосни податоци за материјалната, семејната и имотната состојба на домаќинството при поднесувањето на барањето,
- носителот не ја пријави промена на бројната состојба на домаќинството и имотната состојба за себе и сите членови во домаќинството, во текот на користењето на правото од член 30 став 2 од овој закон,
- корисникот не се пријави во надлежниот центар за вработување во рокот од членот 34 став 2 од овој закон и редовно не ги исполнува обврските за евидентирање согласно со прописите за вработување и осигурување во случај на невработеност,
- корисникот два пати последователно одбие да ги исполни обврските од индивидуалниот план за вработување за вклучување во програмата за активни мерки за вработување или одбие посредување за вработување согласно со Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност,
- работниот однос му престанал спогодбено, по негово барање или со отказ од работодавецот поради кршење на договорните обврски или други обврски од работниот однос,
- домаќинството не е изложено на социјален ризик, констатирано врз основа на непосреден увид и стручната документација од овластениот работник од центарот за социјална работа или
- на овластениот работник не му се дозволи да направи увид во домот за проверка на материјалната и бројната состојба во домаќинството, констатирано врз основа на стручна документација.

Домаќинството од ставот 1 на овој член, се исклучува од користење на правото на гарантираната минимална помош во наредните 12 месеци.

По исклучок од ставот 2 на овој член, во услови на вонредни околности (утврдено постоење на кризна состојба, прогласена епидемија, односно пандемија, пожари, поплави или други големи природни непогоди), домаќинството од ставот 1 на овој член се исклучува од користење на правото на гарантираната минимална помош во наредните три месеци.

На домаќинството на кое ќе му престане правото на гарантираната минимална помош од ставот 1 на овој член, правото ќе продолжи само за лицата членови на домаќинството од членот 29 ставови 4 и 5 од овој закон, доколку истиот не е причинител на престанокот на правото.

По исклучок од ставот 1 алинеи 3 и 5 на овој член, во услови на вонредни околности (утврдено постоење на кризна состојба, прогласена епидемија, односно пандемија, пожари, поплави или други големи природни непогоди), правото на гарантирана минимална помош не престанува ако член на домаќинство не се пријави во надлежниот центар за вработување и редовно не ги исполнува обврските за евидентирање согласно со прописите за вработување и осигурување во случај на невработеност или работниот однос му престанал спогодбено, по негово барање или со отказ од работодавецот поради кршење на договорните обврски или други обврски од работниот однос.

Член 41

Начинот на остварување на правото на гарантираната минимална помош, утврдување на состојбата на приходите, имотот и имотните права на домаќинството, определувањето на носителот на правото, образецот на барањето и потребната документација ги пропишува министерот.

Член 42

Домаќинство кое користи гарантирана минимална помош, остварува паричен додаток заради покривање на дел од трошоците за потрошувачка на енергенси во домаќинството, за месеците од октомври до март.

Месечниот износ на висината на додатокот од став 1 на овој член изнесува 1.000 денари, усогласена со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика, во јануари за тековната година.

По исклучок од ставот 1 на овој член, во услови на вонредни околности (утврдено постоење на кризна состојба, прогласена епидемија, односно пандемија, пожари, поплави или други големи природни непогоди), домаќинство кое користи гарантирана минимална помош, остварува паричен додаток заради покривање на дел од трошоците за потрошувачка на енергенси во домаќинството и за месеците од април до септември.

Член 43

Домаќинство со деца кое користи гарантирана минимална помош, остварува и права за заштита на децата, согласно со Законот за заштита на децата.

2. Надоместок заради попреченост

Член 44

Надоместок заради попреченост се обезбедува за поттикнување социјална вклучување и еднакви можности на лице кое е:

- со тешка или длабока интелектуална попреченост,
- со најтешка телесна попреченост,

- потполно слепо лице и
- потполно глуво лице.

Надоместок заради попреченост може да оствари лице со навршени 26 години возраст, најдоцна до 65 годишна возраст, а се користи без оглед на старосната возраст на корисникот.

Лице од ставот 1 на овој член не може да оствари право на надоместок заради попреченост, ако користи цивилна или воена инвалиднина согласно со закон.

Лице од ставот 1 на овој член не може да користи право на надоместок заради попреченост, ако со решение на центарот за социјална работа подолго од 30 дена е сместено во установа за вон-семејна социјална заштита, згрижувачко семејство, организирано живеење со поддршка или во здравствена или друга установа за периодот додека трае сместувањето.

Член 45

Висината на месечниот надоместок заради попреченост изнесува:

- 7.204 денари за лице од член 44 став 1 алинеите 1, 2 и 3 од овој закон,
- 4.117 денари за лице од член 44 став 1 алинеја 4 од овој закон.

Износ на надоместокот од ставот 1 на овој член се усогласува со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика, во јануари за тековната година.

Член 46

Правото на надоместок заради попреченост се остварува врз основа на конзилијарно мислење од првостепена комисија составена од тројца членови и нивни заменици лекари специјалисти од соодветна терцијарна здравствена установа.

Во постапката по жалба против наодот и мислењето на првостепената комисија за остварување на надоместок за попреченост, наод и мислење дава второстепена комисија од тројца лекари специјалисти од соодветна терцијарна здравствена установа, кои не го донеле конзилијарното мислење во прв степен.

Начинот на остварување на правото на надоместок заради попреченост, потребната документација, составот на првостепената и на второстепена комисија, формата и содржината на конзилијарното мислење, како и надоместокот за издавање на конзилијарно мислење, го пропишува министерот во согласност со министерот за здравство.

По исклучок од ставот 1 на овој член, лицата од членот 44 став 1 од овој закон, остваруваат право на надоместок заради попреченост, врз основа на наод и мислење од Службата за функционална проценка при Јавната здравствена установа - Здравствен дом Скопје, согласно со членот 295 став 4 од овој закон.

Член 47

Корисникот на надоместокот заради попреченост може по сопствен избор да користи услуга од овластен давател на услуга во домот и во заедницата.

3. Надоместок за помош и нега од друго лице

Член 48

Право на надоместок за помош и нега од друго лице има лице со навршени 26 години возраст, со умерена, тешка или длабока интелектуална попреченост, лице со потешка и најтешка телесна попреченост, потполно слепо лице, како и лице со трајни промени во здравствената состојба, на кое му е неопходна помош и нега од друго лице заради тоа што не може само да ги врши основните активности од секојдневниот живот доколку ова право не може да го оствари врз основа на други прописи.

Член 49

Висината на надоместокот за помош и нега од друго лице се утврдува во зависност од обемот на потребата за помош и нега од друго лице.

Потреба од помош и нега од друго лице во поголем обем има лице со тешка или длабока интелектуална попреченост, лице со потешка и најтешка телесна попреченост, потполно слепо лице, како и лице со трајни промени во здравствената состојба, поради што не може само да ги задоволува основните активности од секојдневниот живот, не може ниту со помош на ортопедски помагала самостојно да се движи во станот или надвор од станот, самостојно да се храни, облекува, да ја одржува личната хигиена, ниту да ги врши основните физиолошки потреби.

Потреба од помош и нега од друго лице во помал обем има лице со умерена интелектуална попреченост и лице кое поради трајни промени во здравствената состојба не може без помош од друго лице во потполност да ги задоволува основните животни потреби.

Потреба од помош и нега од друго лице од ставовите 2 и 3 на овој член, има и лице кое поради привремени промени во здравствената состојба без помош на ортопедски помагала не може да ги врши основните активности од секојдневниот живот.

При утврдување на обемот на потребата за помош и нега од друго лице се зема предвид и Бартеловиот индекс, кој е составен дел на мислењето издадено од матичниот лекар на подносителот на барањето.

Член 50

Висината на месечниот надоместокот за помош и нега од друго лице во поголем обем изнесува 4.475 денари, усогласена со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика, во јануари за тековната година.

Висината на месечниот надоместокот за помош и нега од друго лице во помал обем изнесува 3.959 денари, усогласена со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика, во јануари за тековната година.

Член 51

Потребата за помош и нега од друго лице со наод, оценка и мислење ја утврдуваат стручни комисии формирани во јавни здравствени установи во состав од тројца доктори специјалисти или супспецијалисти од следниве области: интерна медицина, неврологија, психијатрија, физикална медицина и рехабилитација, ортопедија или офталмологија.

Јавните здравствени установи од ставот 1 на овој член со акт ги определува министерот за здравство во согласност со министерот.

Стручните комисии од ставот 1 на овој член, ги формира министерот за здравство на предлог на јавните здравствени установи од ставот 2 на овој член

Членовите на стручните комисии од ставот 1 на овој член имаат право на месечен надоместок за нивната работа во месецот во кој комисијата одлучувала по поднесено барање, во висина најмногу до две третини од просечна нето плата исплатена во Република Северна Македонија за претходната година според податоците од Државниот завод за статистика.

Министерството на јавните здравствени установи од ставот 1 на овој член го исплаќа надоместокот од став 4 на овој член.

Министерството на јавните здравствени установи од ставот 1 на овој член им исплаќа и надомест на материјалните трошоците поврзани со работата на стручните комисии чиј месечен износ не може да го надмине износот од една десетина од просечна нето плата исплатена во Република Северна Македонија за претходната година според податоците од Државниот завод за статистика.

Јавните здравствени установи од ставот 1 на овој член за својата работа изготвуваат месечни извештаи кои ги доставуваат до Министерството и Министерството за здравство, врз основа на кои се врши исплатата на надоместоците од ставовите 4 и 6 на овој член.

Комисијата од ставот 1 на овој член, при изготвување на наодот, оцената и мислењето го има предвид мислењето издадено од матичниот лекар од членот 49 став 5 од овој закон.

По исклучок од ставот 1 на овој член, лице со навршени 26 години возраст со умерена, тешка и длабока интелектуална попреченост и лице со потешка и најтешка телесна попреченост остварува право на надоместок за помош и нега од друго лице, врз основа на наод и мислење од Службата за функционална проценка при Јавната здравствена установа - Здравствен дом Скопје, согласно со членот 295 став 4 од овој закон и решение на центарот за социјална работа.

Член 52

Министерот со решение формира комисија за изготвување на наод, оценка и мислење, во постапката по изјавена жалба против првостепено решение со кое е одлучено за правото на помош и нега од друго лице.

Член 53

Корисникот на правото на надоместок за помош и нега од друго лице, може по сопствен избор да користи услуга од овластен давател на услуга во домот.

Лице кое со решение на центарот за социјална работа подолго од 30 дена е сместено во установа за вон-семејна социјална заштита, згрижувачко семејство, организирано живеење со поддршка, здравствена или друга установа не може да користи надоместок за помош и нега од друго лице за периодот додека трае сместувањето.

Член 54

Начинот на остварување на правото на надоместок за помош и нега од друго лице, образецот на барањето и потребната документација, образецот за дадено мислење од страна на матичниот лекар за потребата од помош и нега од друго лице, начинот на работата на стручната комисија, составот и начинот на работата на второстепената комисија, начинот на водење евиденција за издадените наоди и формата и содржината на образецот за давање на наод, оцена и мислење за потребата од помош и нега од друго лице го пропишува министерот.

4. Надоместок на плата за скратено работно време

Член 55

Правото на надоместок на плата за скратено работно време поради нега на детето со попреченост и најтешки облици на хронични заболувања, утврдено со Законот за работните односи, родителот го остварува во центарот за социјална заштита, без оглед на возраста на детето.

Висината на надоместокот на плата од ставот 1 на овој член, изнесува 50% од просечната нето плата за полно работно време на родителот исплатена во претходната година, односно 100% од просечната нето плата за скратно работно време исплатена во претходната година, но најмногу до 50% од просечната нето плата во Република Северна Македонија за претходната година, објавена од Државниот завод за статистика.

По исклучок од ставот 2 на овој член, за родител кој се вработил и остварил право за скратено работно време во тековната година, висината на надоместокот на плата изнесува 100% од просечната нето плата за скратно работно време исплатена во тековната година, но најмногу до 50% од просечната нето плата во Република Северна Македонија за претходната година, објавена од Државниот завод за статистика.

Придонесите за задолжително социјално осигурување за висината на надоместокот од ставовите 2 и 3 на овој член, се пресметуваат и плаќаат согласно со Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување.

Член 56

Начинот за остварување на правото на надоместок на плата за скратено работно време, образецот на барањето и документацијата за остварување на правото го пропишува министерот.

5. Додаток за домување

Член 57

Правото на додаток за домување се обезбедува на материјално и станбено необезбедени лица.

Материјално необезбедено лице во смисла на ставот 1 на овој член е:

- корисник на гарантирана минимална помош и
- лице кое до 18 годишна возраст имало статус на дете без родители и без родителска грижа, односно и по престанување на старателството, а најмногу до 26 годишна возраст.

Начинот на остварување на правото на додаток за домување за лицата од ставот 2 алинеја 1 на овој член, ги определува советот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје.

Образецот на барањето, потребната документација и начинот на остварување на правото на додаток за домување за лицата од ставот 2 алинеја 2 на овој член ги пропишува министерот.

Средствата за остварување на правото на додаток за домување на лицата од ставот 2 алинеја 1 на овој член, се обезбедуваат од буџетот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, а за лицата од ставот 2 алинеја 2 на овој член, се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија.

Средствата за остварување на правото на додаток за домување може да се обезбедат и преку донации, кредити и слично.

6. Траен надоместок

Член 58

Право на траен надоместок има згрижувач кој згрижувал лице во своето семејство и родител кој се грижел за детето со попреченост.

Член 59

Право на траен надоместок за згрижувач има згрижувач кој згрижувал лице во своето семејство најмалку петнаесет години, по наполнување на 62 години на живот за жена, односно 64 години на живот за маж, кој е невработен и не користи право на пензија по која било основа.

Правото од ставот 1 на овој член не може да се оствари доколку центарот за социјална работа еднострано го раскинал договорот за сместување лице во згрижувачкото семејство.

Висината на трајниот надоместок за згрижувачот изнесува 8.000 денари месечно, усогласена со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика во јануари за тековната година.

Начинот на остварување на правото на трајниот надоместок за згрижувач, образецот на барањето и потребната документација за остварување на ова право го пропишува министерот.

Член 60

Право на траен надоместок има родител кој има дете со попреченост.

Правото на траен надоместок го остварува родител кој се грижел за детето до неговата 26 годишна возраст, без истото да користи услуга на вон-семејна социјална заштита, кој е невработен и не користи право на пензија, по наполнување на 62 години на живот за жена, односно 64 години на живот за маж.

Правото од ставот 1 на овој член не може да се оствари доколку на родителот му било одземено родителското право над детето.

Висината на трајниот надоместок од ставот 1 на овој член изнесува 8.000 денари месечно, усогласена со порастот на трошоците на живот за претходната година објавени од Државниот завод за статистика, во јануари за тековната година.

Начинот на остварување на правото на парична помош на родител кој има дете со попреченост, образецот на барањето и потребната документација за остварување на ова право го пропишува министерот.

7. Еднократна парична помош

Член 61

Еднократна парична помош или помош во натура се доделува на лице или на семејство кое се нашло во состојба на социјален ризик, како и на лице и семејство заради претрпена природна непогода или епидемија и подолго лекување во здравствена установа на член на семејството.

Под помош во натура, во смисла на овој закон, се подразбира обезбедување на облека, исхрана и други средства за кои центарот за социјална работа ќе утврди дека се неопходни за минимална егзистенција на граѓанинот и семејството.

По исклучок, правото од ставот 1 на овој член во несреќни случаи, акутна болест која бара болничко лекување и слично, може да го користат и државјани на Република Северна Македонија кои немаат постојано живеалиште, како и странци со привремен престој и регулиран влез во Република Северна Македонија, согласно со закон.

Во Буџетот на Републиката се обезбедуваат средства за доделување на еднократна помош во случаи на вонредно загрозување на населението од поголеми размери.

Член 62

Износот на еднократната парична помош може да изнесува до 30.000 денари и тоа:
- за задоволување на потребите на лице или семејство кое се нашло во положба на социјален ризик, а која може да остави трајни последици, заради претрпена природна

непогода (земјотрес, поплава, пожар), епидемија и смрт на член на семејството, - лице кое има потреба од оперативен зафат или подолго лекување во здравствена установа во странство и - станбено необезбедено лице корисник на гарантирана минимална помош и тоа лице неспособно за работа, како помош во обезбедување на нужно сместување.

Износот на еднократната парична помош може да изнесува до 15.000 денари за потребите на лице - жртва на семејно насилство за обезбедување на итна заштита и згрижување.

Износот на еднократната парична помош може да изнесува до 12.000 денари за задоволување на потребите на лице или семејство кое се нашло во положба на социјален ризик во случај на подолго лекување во здравствена установа, како и за лице - жртва на семејно насилство за остварување на право на здравствена заштита и медицински третман.

Износот на еднократната парична помош може да изнесува до 4.500 денари за задоволување на потребите на лице или семејство кое се нашло во положба на социјален ризик кој не остава трајни последици, а е неопходно социјално и материјално обезбедување на лицето.

Висината на правото на еднократна парична помош од ставовите 1, 2, 3 и 4 на овој член, се усогласува со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика, во јануари за тековната година.

Еднократната парична помош се остварува во центарот за социјална работа.

По исклучок во итни и неодложни случаи министерот може да донесе решение за доделување еднократна парична помош.

Против решението на министерот од ставот 7 на овој член, може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 63

Лице кое до 18-годишна возраст имало статус на дете без родители и без родителска грижа, односно по престанување на старателството, а најмногу до 26-годишна возраст, има право на интервентна еднократна парична помош во висина до 180.000 денари, заради вклучување во социјалната средина.

Правото од став 1 на овој член, се остварува по напуштање на установата или згрижувачкото семејство.

Центарот за социјална работа заедно со лицето од став 1 на овој член, прави план за интеграција на лицето во социјалната средина кој се однесува на обезбедување на домување, вработување, редовно образование и други потреби, врз основа на кој се исплаќаат средствата.

Планот од став 3 на овој член, се изготвува три месеци пред напуштање на установата за вонсемејна заштита, станбената единица за живеење со поддршка или згрижувачкото семејство.

Член 64

Во барањето за остварување на еднократна парична помош, подносителот наведува за која цел му е потребна помошта и во рок од 15 дена од кога средствата се искористени, а најдоцна три месеци од добивање на помошта, до центарот за социјална работа доставува доказ дека средствата се искористени за целта наведена во барањето, освен за еднократна парична помош во висина до 4.500 денари.

Доколку лицето не достави доказ во рокот од став 1 на овој член, должен е да ги врати примените средства.

Член 65

Начинот на остварување на правото на еднократна парична помош, образецот на барањето и потребната документација за остварување на ова право го пропишува министерот.

Здравствена заштита

Член 66

Право на здравствена заштита има:

- корисник на гарантирана минимална помош, кое е лице неспособно за работа,
- корисник на надоместок заради попреченост,
- корисник на надоместок за помош и нега од друго лице,
- лице со статус на признаен бегалец и лице под супсидијарна заштита,
- корисници на вон-семејна заштита,
- лице-жртва на семејно насилство за кое се презема мерка на заштита согласно со прописите од областа за превенција, спречување и заштита од семејно насилство и
- лице-жртва на трговија со луѓе.

Корисниците од ставот 1 на овој член, остваруваат право на здравствена заштита, само доколку не можат да се стекнат со осигурување по друг основ.

IV. Глава

СОЦИЈАЛНА ПРЕВЕНЦИЈА И СОЦИЈАЛНИ УСЛУГИ

1. Социјална превенција

Член 67

Мерките на социјална превенција се реализираат за заштита од социјални ризици, спречување на појавата на социјални проблеми и ублажување на последиците од настанатите социјални проблеми на граѓаните.

Мерките на социјална превенција опфаќаат:

- рано откривање на граѓани во социјален ризик, со социјални потешкотии или проблеми и обезбедување пристап до стручна помош и поддршка,
- превентивни увиди кај социјално ранливи лица, заради согледување на социјалната ситуација и превенција на појава на социјални проблеми,
- организирање едукативни настани, дебати, трибини, кампањи и проекти за превенција на социјални проблеми,
- организирање волонтерски активности за помош на социјално ранливи групи во локалната заедница,
- поттикнување и помош во воспоставување групи за поддршка и самопомош на граѓани со сродни социјални проблеми и
- други превентивни активности за заштита од социјални ризици и спречување на појавата на социјални проблеми.

Член 68

Мерките на социјална превенција се реализираат во соработка помеѓу установите за социјална заштита, предучилишни, образовни, здравствени установи, полициски станици, единицата на локалната самоуправа и други државни органи, правни и физички лица и здруженија.

Установата за социјална заштита, мерките од ставот 1 на овој член ги реализира согласно со програмата за работа на установата.

Член 69

Мерките на социјална превенција, се утврдуваат во годишната програма за остварување на социјалната заштита од членот 9 алинеја 2 од овој закон и годишната програма за социјална заштита од членот 11 алинеја 7 од овој закон.

2. Социјални услуги

Член 70

Социјални услуги кои се обезбедуваат согласно со овој закон, се:

1. услуги на информирање и упатување;
2. услуги на стручна помош и поддршка;
3. услуги на советување;
4. услуги во домот;
5. услуги во заедницата и
6. услуги за вон-семејна заштита.

2.1. Услуги на информирање и упатување

Член 71

Услугите на информирање и упатување опфаќаат информирање на граѓаните за правата од социјална заштита и расположливите социјални услуги, првична проценка и упатување до други институции, со цел остварување непречен пристап до правата и услугите.

2.2. Услуги на стручна помош и поддршка

Член 72

Услугите на стручна помош и поддршка на поединец и семејство опфаќаат помош и поддршка за надминување на индивидуални и семејни проблеми преку проценка, планирање, интервенции за заштита и евалуација, како и следење на состојбата по завршување на интервенциите, со цел зајакнување на корисниците, промоција на нивниот непречен развој, обезбедување и одржување на добросостојбата и независноста и нивно долгорочно оспособување за самостојно надминување на социјалните проблеми.

Услугите на стручна помош и поддршка на згрижувачки семејства опфаќаат помош и поддршка на згрижувачките семејства преку проценка, подготовка и обука на идните згрижувачки семејства, промоција, следење и давање предлози за подобрување на услугата згрижување во згрижувачко семејство.

2.3. Услуги на советување

Член 73

Услугите на советување опфаќаат советодавна работа, односно советуваљшна работа, со цел превенирање, ублажување и надминување на последиците од настанатите социјални проблеми на поединец и семејство, и тоа:

- подготовка за брак, живот во семејство, родителство, планирање на семејство, брачно/партнерско советување за партнери со нарушени односи,
- советување при развод на брак,
- семејна медијација за семејства со нарушени семејни односи,
- психо-социјална поддршка за жртви на семејно насилство,
- психо-социјален третман на сторители на семејно насилство и
- други специјализирани видови на советувања.

2.4. Услуги во домот

Член 74

Услуги во домот се услуги за обезбедување помош и нега во домот на лице со привремено или трајно намален функционален капацитет, со цел овозможување на лицето да продолжи да живее во сопствениот дом и превенција на потребата од вонсемејна заштита.

Услуги во домот од ставот 1 на овој член се:

1. помош и нега во домот и
2. лична асистенција.

Член 75

Со услугата помош и нега во домот, се обезбедува помош во вршење основни и инструментални активности од секојдневниот живот до 80 часа месечно, за лица со намален функционален капацитет кои не можат сами да се грижат за себе, со цел да се оспособи корисникот за само-помош, односно да ја врати, стекне или одржи способноста

самиот да се грижи за себе, за да продолжи да живее во сопствениот дом и да води независен живот во заедницата.

Корисници на услугата се: лица со најтешка попреченост, односно комбинирана попреченост со највисок степен, потполно слепи лица, стари лица и други лица на кои им е потребна помош и нега во домот.

Член 76

Услугата лична асистенција опфаќа индивидуална помош и поддршка за деца од шест години и возрасни лица до 65 годишна возраст, со намален функционален капацитет, со цел да се овозможи независно и самостојно живеење, активно и рамноправно учество во заедницата, како и вршење на секојдневни активности, кои лице без попреченост вообичаено ги врши без поддршка.

Личната асистенција вклучува: помош и поддршка во вршење основни и инструментални активности од секојдневниот живот, помош и поддршка на работното место, образовните институции, центрите за рехабилитација, помош и поддршка во зедницата и други активности од интерес на лицето, до 80 часа месечно.

По исклучок од ставот 2 на овој член, личната асистенција може да опфати дополнителни 80 часа месечно за лице кое од резиденцијално згрижување преминува во живеење во станбен објект или со поддршка, а заради поголема потреба од помош и поддршка за независно и самостојно живеење и вклучување во заедницата.

Корисници на услугата се лица со потешка и најтешка телесна попреченост и потполно слепи лица.

Член 77

Услугата помош и нега во домот и лична асистенција се обезбедува за лице кое нема склучено договор за доживотна издршка, односно покренало постапка за раскинување на склучен договор за доживотна издршка.

Услугата помош и нега во домот, покрај условите од ставот 1 на овој член, се обезбедува на лице на кое помошта во домот не можат да ја обезбедат неговиот брачен другар, родителите или децата, поради заснован работен однос, нарушена здравствена состојба и старост.

Член 78

Корисник на услугата помош и нега во домот која се реализира со трошоци надоместени од центарот за социјална работа, истовремено не може да користи услуга лична асистенција.

2.5. Услуги во заедницата

Член 79

Услуги во заедницата опфаќаат услуги на дневен, привремен престој, ресоцијализација, рехабилитација, реинтеграција, на корисници, одмена на семејна грижа и куќа на пола пат, заради превенција, згрижување и заштита, а со цел овозможување на корисникот да продолжи да живее во сопствениот дом, односно заедницата и превенција на потребата од вонсемејна заштита.

Услуги на дневен престој

Член 80

Услугата за дневен престој опфаќа дневно згрижување, индивидуални активности за стекнување животни и работни вештини, социјални, културни и рекреативни активности, едукација, социјална поддршка на лицата и нивните семејства и други сродни активности.

Корисници на услугата се: деца во ризик, лица со попреченост, маргинализирани лица, стари лица и други лица со специфични социјални проблеми.

Член 81

Услугата за рехабилитација и реинтеграција на лица кои се соочуваат со социјални и/или здравствени проблеми се обезбедува преку психо-социјална поддршка, терапевтска работа, работно-окупациона терапија, поддршка за стекнување на работни вештини и вештини за вработување, реинтеграција и самостојно живеење.

Корисници на услугата се: деца во ризик, лица со попреченост и маргинализирани лица со специфични социјални и здравствени проблеми.

Член 82

Услугата за ресоцијализација се обезбедува преку советодавна работа, индивидуална, семејна и групна терапија, образовна поддршка, придружба, едукации за развој на вештини, спорт, рекреација, творештво, поддршка за стекнување на работни вештини и вештини за вработување и други услуги на ресоцијализација, во зависност од потребите на корисниците.

Услугата од ставот 1 на овој член за деца во ризик и деца во судир со законот се обезбедува во центар за деца, согласно со Законот за правда за децата.

Услугата од ставот 1 на овој член, за возрасни лица по издржување на казна затвор и други лица со специфични социјални проблеми во потреба од ресоцијализација се обезбедува во центар за ресоцијализација.

Услуги на привремен престој

Член 83

Услугата за привремен престој обезбедува заштита и стручна помош на лица кои се наоѓаат во кризна состојба заради надминување на состојбата и нивна социјална интеграција.

Корисници на услугата се: дете кое ќе се затекне без родителска грижа или како скита, дете жртва на злоупотреба, жртва на семејно насилство и родово базирано насилство, жртви на трговија со луѓе, бездомници.

Услугата се обезбедува во времетраење до три месеци, со можност за продолжување уште за три месеци, а во исклучителни случаи кога состојбата не е надмината до една година.

Член 84

Услугата за одмена на семејна грижа обезбедува краткотрајно згрижување на зависни членови од семејството заради одмена, одмор и задоволување на лични и професионални потреби на членови на семејството кои се грижат за нив.

Услугата од став 1 на овој член може да се обезбеди и во домот на корисникот.

Корисник на услугата е член на семејството кој се грижи за старо лице, лице со попреченост и друго болно и изнемоштено лице, кое не може самостојно да ги врши основните и инструменталните активности од секојдневниот живот.

Услугата за одмена на семејна грижа која се реализира со трошоци надоместени од центарот за социјална работа се обезбедува во времетраење до 15 дена во една календарска година.

Член 85

Куќа на пола пат обезбедува помош, поддршка и подготовка за самостојно живеење на лица кои претходно биле под вонсемејна заштита, немаат свој дом или услови за живот во својот дом, заради нивна реинтеграција во општеството.

Услугата од ставот 1 на овој член се обезбедува во текот на сместувањето или веднаш по престанокот на сместувањето.

Корисници на услугата се: лице кое имало статус на дете без родители и родителска грижа, дете по напуштање на воспитна установа за ресоцијализација, возрасни лица по издржување казна затвор, лица со попреченост, зависници од алкохол и дроги по спроведен третман за лекување и други лица со специфични социјални проблеми кои имаат потреба од подготовка за самостоен живот.

Услугата од ставот 1 на овој член, се обезбедува во времетраење до три месеци, со можност за продолжување уште за три месеци, а во исклучителни случаи кога состојбата не е надмината до една година

2.6. Услуги на вон-семејна заштита

Член 86

Со услуги на вон-семејна заштита се обезбедува основна заштита која опфаќа: сместување, помош и поддршка од стручни лица, згрижување, исхрана, облека, здравствена заштита, и други услуги во зависност од видот на корисниците, кои немаат

услови за живеење во своето семејство или од други причини им е потребна вон-семејна заштита.

Услуги на вон-семејна заштита се:

1. живеење со поддршка,
2. згрижување во друго семејство и
3. сместување во установа.

Живеење со поддршка

Член 87

Живеење со поддршка се обезбедува во посебна станбена единица со помош од стручни или други лица во остварување на основните и инструменталните активности во секојдневниот живот.

Помошта и поддршката од ставот 1 на овој член, може да биде повремена, дневна или 24 часовна помош и поддршка, во зависност од потребите на корисникот.

Корисници на услугата се: лица со попреченост и деца без родители или родителска грижа над 14 годишна возраст, а најдоцна до завршување на средното образование, заради оспособување за самостоен живот и интеграција во општеството.

Во станбена единица за живеење со поддршка може да се сместат најмногу до пет лица, односно седум деца без родители или родителска грижа.

Згрижување во семејство

Член 88

Згрижување во семејство опфаќа основна заштита и 24 часовна грижа за деца и возрасни лица кои немаат свое семејство или немаат услови за живот во сопственото семејство.

Згрижувањето од ставот 1 на овој член може да се обезбеди како општо, специјализирано, повремено, интервентно или роднинско згрижување.

Член 89

Општо згрижување е услуга преку која на сместените лица им се обезбедува задоволување на секојдневните потреби, грижа за личноста, воспитанието, образованието, развојот, здравствената состојба, во зависност од секојдневните потреби на сместеното лице.

Корисници на услугата се: стари лица, деца без родители и родителска грижа, лица со попреченост.

Член 90

Специјализирано згрижување е услуга преку која на сместените лица им се обезбедува општо згрижување на лицата и поддршка до надминување на социјалните проблеми, а која се обезбедува од страна на згрижувачи кои поминале специјализирана обука.

Корисник на услугата е: дете жртва на семејно насилство, дете во ризик и дете во судир со законот, дете или лице со попреченост.

Член 91

Повремено згрижувачко семејство обезбедува згрижување на дете или возрасно лице згрижено во друго згрижувачко семејство, како и за дете или возрасно лице со попреченост кое живее со родител/старател заради одмор, терапија, лекување и завршување на домашни, семејни и професионални обврски на згрижувачот, односно родителот/старателот.

По престанокот на потребата од привремено згрижување, згрижувачкото семејство, односно родителот/старателот, ја продолжува грижата за детето или лицето.

Член 92

Интервентно згрижување е услуга на краткорочно згрижување во семејство на лица за кои е неопходна итна заштита, до изнаоѓање на соодветни облици на заштита, а најдолго до 30 дена.

Корисници на услугата се: дете без родители и родителска грижа, деца од конфликтни семејства, жртви на насилство, жртви на трговија со луѓе и други лица чиј социјален проблем налага итно згрижување и заштита.

Член 93

Роднинско згрижување е услуга за згрижување на дете без родители и без родителска грижа, во семејство на неговите баба, дедо, брат, сестра, вујко, чичко или тетка.

Сместување во установа

Член 94

Сместувањето во установа опфаќа основна заштита која обезбедува: згрижување, 24-часовна помош и поддршка од стручни лица, исхрана, облека и обезбедување здравствена заштита, во зависност од утврдените потреби на корисникот, кој нема услови за живеење во своето семејство или од други причини му е потребна вон-семејна заштита.

Член 95

Услугата за сместувањето во установа за деца, стари лица, лица со попреченост и баратели на азил покрај основната заштита од член 94 од овој закон, обезбедува пристап до образование, стекнување на животни вештини, работно оспособување и професионална рехабилитација, социјални, културни и рекреативни активности, во зависност од потребите на корисниците на услугите.

Член 96

Услугата за сместување на деца во судир со законот на возраст од 14 до 18 години со изречена мерка упатување во воспитна установа, согласно со прописите од областа за извршување на санкциите и упатување во соодветна установа согласно со закон, освен основната заштита од членот 94 од овој закон, опфаќа и ресоцијализација, реинтеграција, воспитание, пристап до образование и образовна поддршка, организирано минување на слободното време и други услуги за ресоцијализација.

Услугата од ставот 1 на овој член, се организира во воспитна установа за деца, согласно со Законот за правда на децата.

Член 97

Услугата за сместување на изнемоштено старо лице, хронично болно лице, терминално болно лице и друго лице во потреба од континуирана помош и нега, освен основната заштита од членот 94 од овој закон, опфаќа и специјализирана стручна помош и социјална поддршка на неговото семејство.

Член 98

Услугата за сместување на лица со попреченост, лица кое имаат проблем со зависности и други маргинализирани лица, кои имаат потреба од спроведување на третман и рехабилитација, покрај основната заштита од членот 94 од овој закон, им се обезбедува, третман и рехабилитација, работно-окупациона терапија, поддршка за стекнување на работни вештини и вештини за вработување, реинтеграција и самостојно живеење, во зависност од потребата на корисникот.

Член 99

Услугата за сместување на баратели на азил обезбедува основната заштита од членот 94 од овој закон, согласно со минимумот на стандардите за прифат на баратели на азил, утврдени со меѓународни договори, ратификувани согласно со Уставот на Република Северна Македонија.

Член 100

Услугата за сместување на деца без родители и родителска грижа, малолетни родители со деца, самохрана невработена бремена жена еден месец пред породувањето и самохран родител до тримесечна возраст на детето, стари лица, лица со попреченост во групен дом, обезбедува основна заштита од член 94 од овој закон, за најмногу 10 лица.

По исклучок од ставот 1 на овој член, самохрана невработена бремена жена еден месец пред породувањето и самохран родител до тримесечна возраст на детето, може да се смести и во установа за деца.

Член 101

Интервентно сместување обезбедува заштита во кризна состојба, а најдолго до 30 дена.

Член 102

Привремено сместување се обезбедува за дете, за кое во моментот кога е настаната потребата не може да му се обезбеди сместување во згрижувачко семејство.

Привременото сместување може да трае до обезбедување на сместување во згрижувачко семејство, друга форма на заштита или враќање во сопственото семејство, а најдолго до шест месеци.

Во случај кога на детето му е потребен стручен третман или здравствена услуга, сместувањето од ставот 1 на овој член, може да трае до една година.

Член 103

Центарот за социјална работа може да смести дете во ученички дом или друга установа, доколку оцени дека тоа е во најдобар интерес на детето да го продолжи задолжителното образование за:

- дете без родители и дете без родителска грижа, до оспособувањето за самостоен живот и работа, а најдоцна до завршувањето на средното образование, ако не постојат можности згрижувањето и воспитанието да се обезбеди на друг начин и
- дете во ризик, дете од домаќинство кое користи гарантирана минимална помош и дете жртва на семејно насилство.

Член 104

Давателот на услугата може да дава и други сродни интегрирани услуги, во зависност од потреби на корисникот за задоволување на инструменталните активности од секојдневниот живот.

Член 105

Лице може да користи социјална услуга, доколку е развиена и достапна.

Член 106

Начинот и обемот на социјалните услуги, нормативите и стандардите за давање на социјалните услуги, ги пропишува министерот.

Член 107

На корисник кој поради специфичната социјална или здравствена состојба има потреба за сместување и за постојана здравствена нега и грижа може да му се обезбеди социјално-здравствена услуга.

Член 108

Во зависност од потребите на корисникот, услугите од социјална заштита можат да се даваат истовремено и комбинирани со услугите кои ги даваат образовните, здравствените и други установи, за што се склучува протокол за меѓусекторска соработка помеѓу надлежните министерства и/или установите.

V. Глава

ВРШИТЕЛИ НА ДЕЈНОСТА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Член 109

Дејноста на социјалната заштита под услови и во постапка утврдени со овој закон, ја вршат:

1. Завод за социјални дејности,
2. центар за поддршка на згрижувачки семејства,
3. установи за социјална заштита,
4. згрижувачки семејства,
5. здруженија и
6. физички лица.

1. Завод за социјални дејности

Член 110

Завод за социјални дејности е јавна установа за унапредување на социјалната дејност, основана од Владата, кој остварува дејност на целата територија на Република Северна Македонија и ги врши следните работи:

- следи, истражува и анализира социјални појави и проблеми,
- предлага мерки за унапредување на дејноста социјална заштита,
- спроведува постапка за лиценцирање на стручните работници во дејноста социјална заштита,
- спроведува активности за професионален развој на стручните работници во установи за социјална заштита и други даватели на социјални услуги,
- врши проценка на потребите од континуирана професионална едукација на стручните лица во установите за социјална заштита и кај други даватели на социјални услуги и донесува програма за континуирана професионална едукација по претходно мислење од Комисијата за одобрување програми за континуирана професионална едукација,
- води евиденција за учествата на обуки и дополнителните професионални активности на стручните работници даватели на социјални услуги,
- врши евалуација на реализираните програми за едукација и најмалку еднаш годишно доставува извештај за евалуацијата на програмите до Комисијата за одобрување на програми за континуирана професионална едукација
- дава стручно мислење при изготвување на програми и стратегии за развој на социјалната заштита,
- подготвува стандарди и процедури за работа на стручните лица во установите за социјална заштита и другите овластени даватели на социјални услуги,
- води електронски регистар на одобрени програми за професионална едукација,
- донесува Етички кодекс за стручните работници во дејноста социјална заштита,
- врши надзор над стручната работа на установите за социјална заштита и другите овластени даватели на социјални услуги,
- спроведува супервизија во стручната работа во јавните установи за социјална заштита и на стручните лица во Агенцијата за вработување на Република Македонија - центри за вработување, а кои работат на водење на случај и соработуваат со стручните лица во центрите за социјална работа,
- остварува стручна соработка со домашни и меѓународни експерти, релевантни институции и организации и
- објавува стручни публикации во дејноста социјална заштита.

2. Центар за поддршка на згрижувачки семејства

Член 111

Центар за поддршка на згрижувачки семејства врши промоција на услугата згрижување во семејство, подготовка, проценка и обука на идни згрижувачки семејства според програма која ја донесува по претходно стручно мислење од Заводот за социјални дејности, доставува извештај за подобноста на згрижувачкото семејство до центарот за социјална работа, ги следи и дава поддршка на постојните згрижувачки семејства.

Центар за поддршка на згрижувачки семејства соработува со надлежниот центар за социјална работа и му доставува извештај за работата на згрижувачите, односно функционирањето на згрижувачкото семејство и предлага мерки за подобрување на згрижувањето најмалку два пати годишно.

Центар за поддршка на згрижувачки семејства се основа како установа за социјална заштита или како организационен дел на установа за вон-семејна заштита на деца без родители и без родителска грижа.

Одредбите од членовите 163, 164, 165, 166 и 167 од овој закон, кои се однесуваат на добивање дозвола за вршење работи од социјална заштита, соодветно се применуваат и за основање и вршење на работи на центар за поддршка на згрижувачки семејства.

3. Установи за социјална заштита

Член 112

Установи за социјална заштита се:

1. Центар за социјална работа;
2. Установа за вон-семејна социјална заштита;
3. Центар за социјални услуги.

3.1. Центар за социјална работа

Член 113

Центарот за социјална работа се основа како јавна установа за социјална заштита со јавни овластувања заради вршење на работите од социјалната заштита.

Центарот за социјална работа може да се основа, ако се исполнети условите за основање на установа за социјална заштита од членот 171 од овој закон и ако ги има следниве образовни профили: социјален работник, психолог, педагог и правник.

Лицата со образовен профил од ставот 2 на овој член треба да имаат лиценца за работа согласно со овој закон.

Центарот за социјална работа може да се основа за подрачјето на една или повеќе општини.

Начелата на внатрешна организација на центар за социјална работа ги пропишува министерот.

Член 114

Центарот за социјална работа ги врши следниве работи:

- решава за правата од социјална заштита, утврдени со овој закон,
- решава за правата утврдени со Законот за заштита на децата,
- решава за парична помош на лица со признаен статус на бегалец и под супсидијарна заштита, утврдени со Законот за меѓународна и привремена заштита,
- решава за работите утврдени со прописите за семејно-правните односи,
- решава за правото утврдено со Законот за социјална сигурност за старите лица,
- постапува по работите од својата дејност утврдени со прописите од кривичното право и
- врши и други работи утврдени со закон.

Член 115

При спроведувањето на социјалната заштита, како и стручната работа, центарот:

- врши информирање и упатување на граѓани во однос на остварување пристап до права од социјална заштита,
- спроведува стручна помош и поддршка на поединец и семејство за надминување на социјални проблеми,
- реализира мерки и активности на социјална превенција и советување на поединец и семејство заради спречување и ублажување на последици од социјални проблеми,
- врши непосреден увид заради утврдување на фактичката состојба во домаќинството и потребите на членовите на домаќинството од социјална заштита,
- презема интервенции за зачувување на семејство во криза од дезинтеграција заради спречување на одвојување на децата од биолошкото семејство и интервенции за создавање услови за враќање на децата во биолошкото семејство,
- обезбедува пристап до услуги во домот, заедницата и вон семејството,
- развива и спроведува услуги во домот и заедницата,
- изготвува планови и програми за социјална заштита,
- води евиденција и прибира документација за корисниците на социјалната заштита, заштитата на децата и семејно-правната заштита и за применетите облици на социјална заштита,
- поднесува извештај до Министерството согласно со закон,
- применува и спроведува програми и други општи акти од областа на социјалната заштита, донесени и финансирани од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје,
- учествува во работата на советите за социјална заштита на општините, градот Скопје и општините во градот Скопје и подготовката на социјалниот план на општината, градот Скопје и општината во градот Скопје,
- учествува во работата на советот за социјална заштита на планскиот регион,
- поттикнува, организира и координира волонтерски активности на граѓани, здруженија, фондации и хуманитарни организации во спроведување на програми за социјална заштита на подрачјето на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје и
- врши и други работи утврдени со закон.

Член 116

На стручниот работник од центарот за социјална работа, директорот му издава службена легитимација со која го докажува службеното својство, идентитетот и овластувањето за преземање работи од областа на социјалната заштита утврдени со овој и друг закон.

Центарот за социјална работа води евиденција за издадените легитимации на стручните работници.

Формата и содржината на образецот на легитимацијата од ставот 1 на овој член, начинот на нејзиното издавање и одземање, употребата и водењето на евиденција на издадените легитимации ги пропишува министерот.

3.2. Установа за вон-семејна социјална заштита

Член 117

Видовите на установи за вон-семејна социјална заштита се:

1. резиденцијален дом;
2. дом за помош и нега;
3. воспитна установа;
4. установа за третман и рехабилитација;
5. групен дом и
6. установа за прифат на баратели на азил.

Установите од ставот 1 на овој член, вршат работи од социјална заштита за давање социјални услуги во согласност со видот, описот и корисниците на социјалната услуга за вон-семејна заштита, утврдени со овој закон.

Установата за третман и рехабилитација може да се организира како терапевтска заедница.

Во установата може да се воспостави советувашиште, како посебна организациона единица.

Член 118

Установа за вон-семејна социјална заштита може да дава социјално-здравствени услуги во посебна организациона единица, согласно со актите на установата.

Работењето на организационата единица од ставот 1 на овој член се уредува со протокол за соработка помеѓу Министерството и Министерството за здравство.

3.3. Центар за социјални услуги

Член 119

Центар за социјални услуги дава дневни и/или привремени услуги во домот на корисникот и во заедницата.

Центарот за социјални услуги кој дава дневни услуги се организира како:
- центар за социјални услуги во домот,

- центар за дневен престој,
- центар за рехабилитација,
- центар за ресоцијализација и
- советувалиште.

Центарот за социјални услуги кој дава привремени услуги се организира како:

- центар за привремен престој,
- центар за одмена на семејна грижа и
- куќа на пола пат.

Член 120

Центарот за социјални услуги може да дава интегрирани услуги во домот и во заедницата, во зависност од категоријата на корисници и стандардите и нормативите за давање на услугата од член 106 од овој закон.

Член 121

Центарот за социјални услуги врши работи од социјална заштита на давање социјални услуги во согласност со видот, описот и корисниците на социјалната услуга во домот или заедницата, утврдени со овој закон.

4. Згрижувачко семејство

Член 122

Згрижувач може да биде лице кое ги исполнува следниве критериуми:

- да е полнолетно,
- да е деловно способно,
- да има општа здравствена состојба,
- да постои разлика во возраста меѓу згрижувачот и сместеното лице и тоа најмалку 18 и најмногу 50 години,
- да не му е одземено или ограничено родителското право,
- да не му е изречена осуда за кривично дело со казна затвор повеќе од шест месеци,
- да има материјални и станбени услови за вршење на оваа услуга и
- да има завршено обука за згрижувач, спроведена од центарот за поддршка на згрижувачки семејства.

Критериумите од ставот 1 алинеи 3 и 6 на овој член, важат и за полнолетните членови на семејството на згрижувачот, кои живеат во заедничко домаќинство.

По исклучок од ставот 1 алинеја 4 на овој член, определената разлика во возраста меѓу згрижувачот и сместеното лице не се однесува доколку детето е сместено во роднинско згрижувачко семејство или доколку тоа е во интерес на детето, односно возрасното лице.

Исполнетоста на критериумите од ставовите 1, 2 и 3 на овој член, ги утврдува центарот за социјална работа, врз основа на проценка спроведена од центарот за поддршка за згрижувачките семејства.

Член 123

Згрижувачот има право на надоместок на трошоците за сместување на лицето и надоместок за згрижување.

Во случај на роднинско згрижување надоместок за згрижување не се исплаќа на згрижувач кој има законска обврска за издржување на сместеното дете.

Придонесот за пензиско и инвалидско осигурување и здравствено осигурување за згрижувачите кои вршат згрижување на лице во своето семејство како професионална дејност, се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија.

Член 124

Сместување лице во згрижувачко семејство се врши врз основа на склучен договор меѓу центарот за социјална работа и згрижувачот.

Со договорот од ставот 1 на овој член се уредуваат особено:

- начинот и условите за сместување и престанок на сместувањето на лице во семејството,
- видот и обемот на социјалната заштита која му се обезбедува на лицето кое се сместува во згрижувачкото семејство,
- висината на надоместокот за сместеното лице, која ги опфаќа трошоците на сместување и надоместокот за згрижување,
- времетраењето на договорот со можност за негово продолжување,
- условите за раскинување на договорот,
- отказниот рок за раскинување на договорот кој за згрижувачот не може да биде пократок од три месеци,
- случаите при кои престанува да важи договорот и
- други права, обврски и одговорности во врска со згрижувањето.

Центарот за социјална работа може еднострано да го раскине договорот и пред истекот на рокот утврден во договорот, секогаш кога тоа е во најдобар интерес на детето, односно интересите на лицето кое се сместува во згрижувачкото семејство.

Член 125

Центарот за социјална работа ги следи и координира активностите поврзани со згрижувањето на лицето во згрижувачкото семејство.

Згрижувачот е должен да постапува по дадените насоки од центарот за социјална работа за згрижување на сместеното лице и навреме да го известува центарот за социјална работа за сите промени и потреби на згриженото лице.

Член 126

Центарот за социјална работа може да смести во едно згрижувачко семејство најмногу пет лица, имајќи ги предвид условите и можностите за сместување на семејството.

Поблиските критериуми за избор на згрижувачко семејство, видот и бројот на корисниците кои можат да се сместат во едно згрижувачко семејство, стандардите за давање на услугата згрижување, нормативите и стандардите за вршење на дејноста на центарот за

поддршка на згрижувачки семејства и начинот на водење на евиденција и потребната документација за згрижувачките семејства ги пропишува министерот.

5. Здружение

Член 127

Здружение, може да дава социјални услуги согласно со овој закон и тоа:

- социјални услуги во домот,
- социјални услуги во заедницата, освен услуги за ресоцијализација на деца во ризик и ресоцијализација на деца во судир со законот,
- услуги на вон-семејна заштита, освен установа за прифат на баратели на азил, воспитна установа и групен дом за деца во ризик,
- услуги на информирање и упатување,
- услуги на стручна помош и поддршка и
- услуги на советување.

Здружението, услугите од ставот 1 на овој член, ги дава согласно со издадената дозвола за вршење работи од социјална заштита од членот 163 од овој закон.

Член 128

Здружението, услугите на установа за сместување, групен дом, установа за третман и рехабилитација ги дава доколку основа установа, согласно со овој закон.

Здружението, социјалните услуги во домот, социјалните услуги во заедницата и услугата од вон-семејна заштита и тоа живеење со поддршка, ги дава без основање на установа, согласно со статутот и програмата за работа на здружението.

6. Физичко лице

Член 129

Физичко лице може самостојно да врши работи од социјална заштита како професионална дејност, кои се однесуваат на помош и нега во домот, згрижување во семејство, лична асистенција и одмена на семејна грижа, доколку ги исполнува следниве услови:

- да не му е одземена или ограничена деловната способност,
- да не му е одземено вршењето на родителското право,
- да има здравствена способност за вршење на дејноста,
- да има најмалку средно образование,
- да не му е изречена осуда за кривично дело со казна затвор над шест месеци и
- да не му е изречена забрана за вршење на должност, дејност и професија.

Член 130

Барањето за вршење на работите од член 129 од овој закон се поднесува до месно надлежниот центар за социјална работа.

Центарот за социјална работа, во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето од ставот 1 на овој член, изготвува мислење за исполнетост на условите за

самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност и го доставува до Комисијата за лиценцирање заедно со барањето и приложените докази за исполнетоста на условите од членот 129 од овој закон.

Министерот врз основа на мислењето на Комисијата за лиценцирање на даватели на социјални услуги од членот 166 став 1 од овој закон и приложената документација, на подносителот на барањето со решение му издава дозвола за вршење на работите од членот 129 од овој закон.

Против решението од ставот 3 на овој член, може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Во случај на проширување или промена на дејноста на работата на физичкото лице од членот 129 од овој закон, соодветно се применуваат одредбите од ставовите 1, 2, 3 и 4 на овој член.

Член 131

Физичко лице кое самостојно врши работи од социјална заштита како професионална дејност, е должно за почетокот на работата да го извести надлежниот центар за социјална работа, на чие подрачје работи.

Лицето од ставот 1 на овој член во своето име под кое работи ги наведува податоците за личното име, адресата и видот на дејноста.

Член 132

Министерството води електронска евиденција на физичките лица на кои им е издадена дозвола за самостојно вршење на професионална дејност од членот 130 став 3 од овој закон.

Содржината и начинот на водење на евиденцијата од ставот 1 на овој член ги пропишува министерот.

Член 133

Физичкото лице кое самостојно врши работа од социјална заштита како професионална дејност е должно:

- да ги дава услугите на корисникот, согласно со решението на центарот,
- во вршењето на работите од социјална заштита од членот 129 од овој закон да применува методи на стручна работа, да ја почитува личноста на корисникот, неговото достоинство и неповредливоста на личниот и семејниот живот и да ја чува службената и професионалната тајна,
- да води евиденција на корисниците и дадените услуги и
- да доставува шестмесечен и годишен извештај за својата работа до центарот за социјална работа.

Министерот ги пропишува содржината и начинот на водење на евиденцијата од ставот 1 алинеја 3 на овој член.

Член 134

Дозволата за самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност престанува да важи:

- по барање на физичкото лице,
- ако престане да ги исполнува условите утврдени со закон и
- по сила на закон.

Член 135

Министерот, на барање на физичкото лице, донесува решение за престанок на важењето на дозволата за самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност.

Барањето од ставот 1 на овој член, се поднесува во рок од најмалку два месеца пред престанокот на вршење на самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност.

Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 136

Дозволата на физичкото лице за самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност престанува да важи по сила на закон, ако:

- лицето почине,
- со правосилно решение на надлежен суд му е одземена или ограничена деловната способност,
- со правосилно решение на надлежен суд му е одземено вршењето на родителското право,
- со правосилна судска пресуда е осуден за кривично дело на казна затвор над шест месеца или му е изречена санкција за забрана за вршење на професија, дејност или должност, и
- ја загуби општата здравствена состојба или посебната здравствена состојба за вршење на дејноста.

Министерот донесува решение за престанокот на важењето на дозволата на физичко лице за самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност во случаите наведени во ставот 1 на овој член.

Против решението од ставот 2 на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 137

Министерот донесува решение за престанок на важењето на дозволата за самостојно вршење на работи од социјална заштита како професионална дејност, ако:

- физичкото лице во определениот рок не ги отстрани констатираните недостатоци во вршењето на работата, утврдени со надзорот над законитоста на работата и надзорот над стручната работа,

- физичкото лице на кое му е издадена дозволата за вршење на работи од социјалната заштита истите не ги извршува лично или ако користи работа на други лица спротивно на дозволата,
- престане да ги исполнува стандардите и нормативите за давање на социјална услуга и
- физичкото лице на кое му е издадена дозволата престане со работа без претходно да го извести Министерството и центарот за социјална работа, во рок од осум дена по престанокот со работа.

Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 138

Физичкото лице кое самостојно врши работи од социјална заштита како професионална дејност може привремено да престане да ги врши работите поради болест или други оправдани причини.

За привремениот престанок на вршењето на работите, лицето мора веднаш, а најдоцна во рок од три дена по настанување на причината за престанокот на вршењето на работи од социјална заштита како професионална дејност да го извести Министерството и центарот за социјална работа.

Член 139

Физичко лице кое самостојно врши работи од социјална заштита како професионална дејност од членот 129 од овој закон согласно со одредбите на овој закон остварува приходи:

- од наплата на услуги од корисниците,
- врз основа на склучен договор и
- од подароци, наследство и легати.

VI. Глава

ОБЕЗБЕДУВАЊЕ СРЕДСТВА ЗА ДАВАЊЕ СОЦИЈАЛНИ УСЛУГИ

Член 140

Министерството најмалку еднаш годишно објавува јавен повик за обезбедување социјални услуги од општините, градот Скопје и општините во градот Скопје, здружение и приватен давател на социјални услуги од мрежата на овластени даватели на социјални услуги.

Министерството по потреба објавува јавен повик за иновативни и интервентни социјални услуги.

1. Обезбедување социјални услуги од општините

Член 141

За обезбедување на социјалната заштита од општините, градот Скопје и општините во градот Скопје (во натамошниот текст: општината) се основаат:

- општински совет за социјална заштита и
- совет за социјална заштита на планскиот регион.

Член 142

Општински совет за социјална заштита се основа со одлука на советот на општината, на предлог од градоначалникот.

Општинскиот совет за социјална заштита е составен од претставници на општинската администрација, центарот за социјална работа, даватели на услуги, здруженија, верски заедници и други правни лица и физички лица кои вршат дејност на социјална заштита, установи од областа на образованието, здравствената заштита, вработувањето, полиција и/или јавно обвинителство, од подрачјето на општината.

Општинскиот совет за социјална заштита изготвува социјален план за подрачјето на општината.

Социјалниот план содржи мапирање на социјалните проблеми и ранливите групи во општината, анализа на капацитетите и расположливите социјални услуги, како и специфичните потреби за развој на социјални услуги во општината.

Градоначалникот, врз основа на социјалниот план, изготвува годишна програма за социјалната заштита, која ја донесува Советот на општината.

Член 143

Совет за социјална заштита на планскиот регион се основа во секој плански регион, заради планирање и развој на мрежата на социјални услуги на регионот.

Советот за социјална заштита на планскиот регион го сочинуваат градоначалникот и директор на центарот за социјална работа, од општината на подрачјето на планскиот регион, со мандат во траење од четири години.

Советот за социјална заштита на планскиот регион се конституира на иницијатива од општината со најголем број жители во регионот.

Членовите на Советот за социјална заштита на планскиот регион бираат претседател на Советот за социјална заштита на планскиот регион од редот на градоначалниците кој има обврска за свикување на седниците на Советот врз основа на ротирање за период од една година.

Советот за социјална заштита на планскиот регион најмалку еднаш годишно до Министерството доставува предлог за потребата од развивање на социјални услуги во планскиот регион, видот и начинот на воспоставување на услугите.

Член 144

Министерството обезбедува средства за развивање и давање социјални услуги од општините, под услови и во постапка утврдени со овој закон.

Средствата од став 1 на овој член рамномерно се распоредуваат за социјалните услуги по плански регион во ист или повисок износ од доделените средства за таа намена во претходната година по плански регион.

Член 145

Министерството, повикот за обезбедување социјални услуги од општините од членот 140 став 1 од овој закон, го објавува најмалку еднаш годишно на веб страницата на Министерството.

При утврдување на видот на социјалната услуга за која се обезбедуваат средствата преку јавниот повик, се зема предвид предлогот доставен од советот за социјална заштита на планскиот регион.

Член 146

Во јавниот повик се наведува видот на социјалните услуги за кои се доделуваат средствата, висината на средствата кои се доделуваат, потребните документи кои се поднесуваат, роковите за спроведување на постапката по јавниот повик и временскиот период во кој ќе се даваат социјалните услуги, за секој плански регион.

Член 147

При распределбата на средствата, предност ќе имаат пријави кои ќе се реализираат преку меѓуопштинска соработка, соработка со лиценцирани даватели на социјални услуги, меѓуресорска соработка и обезбедено кофинансирање.

Член 148

Поблиските условите за доделување на средства, образецот за бодовна скала, начинот на обезбедување на социјални услуги од општините ги пропишува министерот.

Член 149

Општината, односно општините од планскиот регион можат да доделат сопствени средства за обезбедување социјални услуги на лиценцирано здружение или друг приватен давател на социјална услуга, преку објавување јавен повик.

2. Обезбедување социјални услуги од здруженија и приватни даватели на социјални услуги

Член 150

Средства за давање социјални услуги од страна на здруженија и приватни даватели на социјални услуги се обезбедуваат согласно програмата од член 9 алинеја 2 од овој закон, во висина која не може да биде помала од висината на средствата за претходната година.

Член 151

Министерството, средствата од членот 150 од овој закон ги доделува врз основа на јавен конкурс, во кој се наведува видот на социјалните услуги за кои се доделуваат средствата, висината на средствата кои се доделуваат, потребните документи кои се поднесуваат, роковите за спроведување на постапката по јавниот конкурс и временскиот период во кој ќе се даваат социјалните услуги.

Јавниот конкурс се објавува во најмалку два дневни весници кои се издаваат на целата територија на Република Северна Македонија од кои еден од весниците кој се издава на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик и на веб страницата на Министерството.

Член 152

При распределбата на средствата предност ќе имаат пријави кои ќе се реализираат преку партнерства, меѓусекторска соработка и обезбедено кофинансирање.

Член 153

Поблиските услови за доделување на средства, образецот за бодовна скала, начинот на доделување на средства на здруженија и други приватни даватели на социјални услуги за давање социјални услуги ги пропишува министерот.

3. Обезбедување на иновативни и интервентни социјални услуги

Член 154

Министерството обезбедува средства за обезбедување на иновативни или интервентни социјални услуги, од страна на општините, здруженијата или приватни даватели на услуги.

Член 155

Средствата од членот 154 од овој закон се распоредуваат по распишан јавен конкурс, во кој се наведува видот на социјалните услуги за кои се доделуваат средствата, висината на средствата кои се доделуваат, потребните документи кои се поднесуваат, роковите за спроведување на постапката по јавниот конкурс и временскиот период во кој ќе се даваат социјалните услуги.

Член 156

Поблиските услови, образецот за бодовна скала, начинот и постапката за доделување на средства за обезбедување на иновативни или интервентни социјални услуги ги пропишува министерот.

4. Постапка за доделување средства за давање социјални услуги

Член 157

Постапката за распишување и спроведување на јавниот повик, односно конкурс ја врши Комисија за обезбедување средства за социјални услуги од општините и другите даватели (во натамошниот текст: Комисија за обезбедување средства).

Комисијата за обезбедување средства ја формира министерот во состав од пет члена претставници од Министерството со претходно петгодишно работно искуство во дејноста социјална заштита.

Во состав на Комисијата за обезбедување средства треба да има најмалку по еден член социјален работник, правник, економист и архитект и/или градежен инженер.

Мандатот на членовите на комисијата за обезбедување средства е четири години со можност за повторен избор. Комисијата за обезбедување средства избира претседател од своите членови.

Комисијата за обезбедување средства донесува деловник за работа.

Претставници на општините, здруженијата, јавни и приватни даватели на социјални услуги може да присуствуваат на состаноците на Комисијата за обезбедување средства.

Член 158

Комисија за обезбедување средства ги разгледува пријавите по јавниот повик, односно конкурс и во рок од 30 дена по истекот на рокот за поднесување на пријавите изготвува мислење до министерот, врз основа на начин утврден во актот од членовите 148, 153 и 156 од овој закон.

Врз основа на мислењето на Комисијата од ставот 1 на овој член, министерот донесува решение за доделување на средства.

Против решението од ставот 2 на овој член може да се изјави жалба во рок од осум дена од приемот на решението до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 159

Министерот склучува управен договор со општината, односно друг давател на социјални услуги кој има дозвола за работа согласно овој закон, во рок од 15 дена по конечност на решението од членот 158 став 2 од овој закон, со кој се уредуваат меѓусебните права, обврски и одговорности во реализацијата на доделените средства.

Управниот договор од ставот 1 на овој член ги уредува:

- видот на социјални услуги, условите за давање на услугата, времетраењето на договорот, финансирањето и надзорот,
- правата и обврските кои ги има давателот на услугата,
- правата и обврските кои ги презема Министерството,
- видот и бројот на корисниците и подрачјето на кое се врши дејноста,
- условите за континуирано вршење на дејноста,
- условите за квалитетно вршење на дејноста и
- други посебни услови во зависност од социјалната услуга.

Управниот договор од ставот 1 на овој член престанува да важи по истекот на рокот за кој е склучен и во случај на одземање на дозволата за работа.

Член 160

Министерството врши контрола над општината, односно друг давател на социјални услуги во реализацијата на одредената работа од областа на социјалната заштита за која доделило средства.

Општината, односно друг давател на социјални услуги го известува Министерството за реализацијата на работата од областа на социјалната заштита и трошењето на доделените средства најдоцна до 31 март за реализираните средства од претходната година.

Член 161

Ако се утврди дека општината, добиените средства за реализација на работата од областа на социјалната заштита ги трошат ненаменски или определената работа од социјална заштита не ја вршат согласно со јавниот повик од членот 145 од овој закон или не е започната реализацијата на одредената работа во предвидениот рок, Министерството го прекинува натамошното обезбедување на средства на општината, го раскинува договорот од членот 159 од овој закон и покренува постапка за враќање на веќе доделените средства и надоместок на штета.

Ако се утврди дека здружение добиените средства за реализација на работата од областа на социјалната заштита ги троши ненаменски или определената работа од социјална заштита не ја врши согласно со јавниот конкурс од членовите 151 и 155 од овој закон или не започнало со реализацијата на одредената работа во предвидениот рок, Министерството го прекинува натамошното обезбедување на средства на здружението, го раскинува договорот од членот 159 од овој закон и покренува постапка за враќање на веќе доделените средства и надомест на штета.

VII. Глава

ВРШЕЊЕ ДЕЈНОСТ ОД СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Член 162

Дејноста во социјалната заштита ја вршат установи за социјална заштита и други даватели на социјални услуги и тоа: здруженија, домашни и странски правни и физички лица, под услови утврдени со овој закон.

1. Дозвола за вршење работи од социјална заштита

Член 163

Министерството дава дозвола за работа на установи за социјална заштита и на други даватели на социјални услуги, за вршење на работи во социјалната заштита, освен основање на центар за социјална работа, воспитна установа за деца и установа за баратели на азил.

Установата за социјална заштита, односно друг давател на социјални услуги може да започне со работа кога Министерството ќе утврди дека се исполнети условите за почеток со работа и издаде дозвола за работа согласно со закон.

Член 164

Дозволата за вршење работа во социјална заштита, се издава на давателот на социјални услуги, кој ги исполнува следниве услови:

- да е правно основана организација, регистрирана во Централниот регистар на Република Северна Македонија,
- да има обезбеден простор, опрема и стручен кадар,
- да има план за обезбедување на финансиски и материјални средства,
- да работи во недискриминаторска средина и
- да има внатрешни процедури за евалуација на дадените услуги и за проценка на задоволството на корисниците, во согласност со нормативите и стандардите за давање на услугата.

Исполнетоста на условите од ставот 1 на овој член, се докажува со доставување на потребните документи, опис на социјалната услуга и исполнетоста на нормативите и стандардите за давање на социјалната услуга од членот 106 од овој закон, како и непосреден увид кај давателот на услугите.

Член 165

Јавниот или приватниот давател на социјални услуги може да дава социјални услуги доколку поседува дозвола за работа.

Дозволата за работа за давање социјална услуга се обновува секои пет години.

Кога времето за давање на услугата е помало од пет години, дозволата за работа се издава за тој период.

Дозволата за работа може да биде одземена или вршењето на работите од социјална заштита може да биде ограничено, ако давателот на услугата делумно или целосно не ги исполнува условите за вршење работи од социјална заштита, утврдени со овој закон.

Министерот со решение одлучува по барањето за добивање дозвола, ограничување и одземање на дозволата за работа, врз основа на претходно мислење на Комисијата за лиценцирање на даватели на социјални услуги.

Против решението од ставот 3 на овој член, може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Член 166

Министерот формира Комисија за лиценцирање на даватели на социјални услуги во состав од девет члена, од кои пет од Министерството, два од Завод за социјални дејности со претходно десетгодишно работно искуство во дејноста социјална заштита и два надворешни членови од редот на високо-образовни установи и научни институти.

Во состав на Комисијата за лиценцирање на даватели на социјални услуги треба да има социјален работник, правник и дефектолог.

Мандатот на членовите на комисијата за лиценцирање на даватели на социјални услуги е четири години со можност за повторен избор.

Комисијата за лиценцирање на даватели на социјални услуги избира претседател од редот на членовите-претставници на Министерството.

Комисијата за лиценцирање на даватели на социјални услуги донесува деловник за работа.

Членовите на Комисијата за лиценцирање на даватели на социјални услуги за работата во комисијата имаат право на годишен паричен надоместок во износ од најмногу две просечни исплатени месечни нето плати во Република Северна Македонија за претходната година, кој го определува министерот со решение.

Претставници на јавни и приватни даватели на социјални услуги, а по потреба и други стручни лица, може да присуствуваат на состаноците на Комисијата за лиценцирање на даватели на социјални услуги.

Член 167

Министерството води евиденција на лиценцирани даватели на социјални услуги според видот на социјални услуги за кои им е дадена дозвола за работа која се објавува на веб страната на Министерството.

Поблиските услови и критериуми, потребната документација, образецот на барањето за добивање дозвола за работа, начинот и постапката за издавање и одземање на дозвола за работа и начинот на водење на евиденцијата на лиценцирани даватели на социјални услуги го пропишува министерот.

VIII. Глава

УСТАНОВИ ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

1. Основање и престанок на установите за социјална заштита

Член 168

За остварување на системот на социјалната заштита се основаат јавни и приватни установи за социјална заштита.

Член 169

Јавна установа за социјална заштита основа Владата во согласност со потребите на дејноста за социјална заштита.

Општината може да основа јавна установа врз основа на одобрение за основање согласно закон, освен центар за социјална работа, воспитна установа за деца и установа за прифат на баратели на азил.

Член 170

Приватна установа за социјална заштита може да основа домашно и странско правно или физичко лице, врз основа на одобрение за основање, согласно со закон.

Домашно и странско правно или физичко лице не може да биде основач ниту соосновач на центар за социјална работа, установа за прифат на баратели на азил, воспитна установа, групен дом за деца во ризик, центар за ресоцијализација на деца во ризик и центар за ресоцијализација на деца во судир со законот.

Член 171

Установа за социјална заштита може да се основа и да започне со работа, ако добила одобрение за основање и дозвола за работа.

Одобрението за основање од ставот 1 на овој член се издава врз основа на поднесен елаборат за основање на установа во кој се определува видот и обемот на социјалната заштита, просторните услови, опремата, потребниот број стручни кадри, обемот на средства и начин на обезбедување на оддржливо ниво на финансирање на дејноста за период од шест месеци, заштита при работа на вработените и заштита на корисниците на јавната услуга.

Условите предвидени во ставот 1 на овој член се однесуваат и за јавни и приватни установи за социјална заштита.

Основачот на приватна установа покрај исполнување на условите од ставот 2 на овој член, кон елаборатот приложува финансиска гаранција за континуирано вршење на услугите од доменот на установата најмалку за период од шест месеци и за надоместување на штетата што може да им биде предизвикана на корисниците на услугите, ако установата престане со работа.

Барањето за основање на установа со документацијата од ставовите 2 и 4 на овој член се поднесува до Министерството.

Нормативите и стандардите за давање на социјалната услуга во установа за социјална заштита во однос на простор, средства, кадри определени според степен на квалификации и профили според видот на услугата и бројот на корисници и потребната документација ги пропишува министерот.

Член 172

Владата дава одобрение за основање на центар за социјална работа и установа за вон-семејна социјална заштита, по претходно мислење од Министерството.

Член 173

Министерството дава одобрение за основање на центар за социјални услуги во заедница.

Член 174

Установа за социјална заштита се основа со акт за основање, донесен од основачот.

Во актот за основање на установата за социјална заштита, се утврдува:

1. назив на основачот;
2. назив на установата и нејзиното седиште;
3. дејноста на установата за социјална заштита;
4. средствата за основање и почеток со работа на установата за социјална заштита и начинот на обезбедувањето на средствата и гаранцијата;
5. права и обврски на основачот во поглед на вршењето на дејноста, односно вршењето на работите за кои се основа установата;
6. одговорностите на установата за обврските во правниот промет;
7. вршител на должноста директор;
8. рок за донесување на статутот и
9. други прашања.

Член 175

Ако установата ја основаат два или повеќе основачи, тие склучуваат договор за заедничко основање на установа со кој ги уредуваат мегусебните односи како соосновачи на установата, согласно закон.

Член 176

Установата за социјална заштита може да започне со работа откако министерот со решение утврди дека се исполнети условите за почеток со работа од членот 171 став 6 од овој закон и ќе издаде дозвола за работа.

Решението од ставот 1 на овој член, се донесува по претходно мислење на Комисија за лиценцирање на даватели на социјални услуги.

Комисијата од ставот 2 на овој член, непосредниот увид го врши со цел да утврди дали се исполнети условите од членот 171 став 6 од овој закон, врз основа на што изготвува мислење.

Против решението од ставот 1 на овој член, може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 177

Установата за социјална заштита стекнува својство на правно лице од денот на уписот во Централниот регистар на Република Северна Македонија.

Министерството води регистар на установите за социјална заштита.

Формата, содржината и начинот на водење на регистарот ги пропишува министерот.

Член 178

Јавната установа за социјална заштита и приватната установа за вон-семејна социјална заштита не може да ја прошири или да ја промени дејноста за која е основана без одобрение од Владата.

Во случај на промена на основачот на приватна установа за вон-семејна социјална заштита од ставот 1 на овој член, по поднесено барање на основачот, а по мислење на Комисијата за лиценцирање на даватели на социјални услуги од членот 166 од овој закон, министерот донесува решение за промена на основачот.

Центар за социјални услуги во заедницата не може да ја прошири или да ја промени дејноста за која е основан без одобрение од Министерството.

Член 179

Установата за социјална заштита престанува, ако:

- со правосилна одлука се утврди ништовност на уписот на установата за социјална заштита во Централниот регистар на Република Северна Македонија,
- е изречена санкција за забрана за вршење на дејноста заради неисполнување на условите за вршење на дејноста,
- е одземена дозволата за вршење работа од социјална заштита,
- основачот донесе акт за престанување на установата за социјална заштита, ако престанала потребата, односно условите за вршење на дејноста за која установата за социјална заштита била основана, се спои со друга установа за социјална заштита или се подели на две или повеќе установи или
- се исполнети други услови за престанок на установата за социјална заштита предвидени со закон или актот за основање.

Член 180

Приватната установа е должна најмалку шест месеца пред престанокот со работа да го известува Министерството, центарот за социјална работа и корисниците, односно нивните законски застапници.

Член 181

Владата, може да го одземе одобрението за основање, ако основачот основа установа за социјална заштита за вон-семејна социјална заштита спротивно на одлуката за одобрение од членот 172 од овој закон и ако се утврди дека приватната установа и јавната установа, основана од општината, повеќе не ги исполнува условите од членот 171 ставовите 2 и 4 од овој закон или не ги спроведува одредбите од овој закон и другите акти донесени врз основа на овој закон, врз основа на решение за одземање на дозволата за вршење на работи од социјална заштита.

Министерството, може да го одземе одобрението за основање, ако основачот основа установа за социјална заштита - центар за социјални услуги во заедница спротивно на актот за одобрение од членот 173 од овој закон и ако се утврди дека повеќе не ги исполнува условите од членот 171 ставови 2 и 4 од овој закон или не ги спроведува

одредбите од овој закон и другите акти донесени врз основа на овој закон, врз основа на решение за одземање на дозволата за вршење на работи од социјална заштита.

Со денот на донесување на решението за одземање на дозволата за вршење на работи од социјална заштита, приватната установа и јавната установа, основана од општината, престанува со работа.

Врз основа на актот за одземање на одобрението, установата од ставовите 1 и 2 на овој член се брише од Централниот регистар на Република Северна Македонија.

Последиците кои ќе произлезат од одземањето на одобрението, ќе паднат на товар на основачот.

2. Организација на установите за социјална заштита

Член 182

Установата за социјалната заштита донесува статут со кој се уредува нејзината организација, управувањето и раководењето, општите акти и постапката за нивно донесување и други работи од значење за работата на установата за социјална заштита.

Во установата за социјална заштита за вршење на одделни дејности или дел на дејности или за вршење на дејности на определено подрачје можат да се основаат организациони единици со права и обврски утврдени во статутот на установата за социјална заштита и во рамките на дејноста.

Со статутот на установата за социјална заштита на организационите единици од ставот 2 на овој член можат да им се утврдат одделни овластувања во правниот промет во рамките на дејноста, без својство на правно лице, кои ги вршат во име и за сметка на установата за социјална заштита.

На статутот на јавна установа основана од Владата согласност дава министерот.

На статутот на јавна установа основана од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје и на приватни установи согласност дава основачот, по претходно добиено мислење од Министерството.

На статутот на приватна установа, согласност дава градоначалникот на општината на чие подрачје се наоѓа установата, по претходно добиено мислење од Министерството.

3. Управување и раководење со установа за социјална заштита

Орган на управување

Член 183

Орган на управување во јавната установа за социјална заштита, е управниот одбор.

Во јавната установа за вон-семејна социјална заштита управниот одбор е составен од пет члена именувани од основачот од кои двајца членови се од редот на стручните

работници во установата и еден член е од редот на корисниците, односно нивните застапници/старатели предложен од Советот на корисници и двајца членови се претставници на основачот.

Во центар за социјална работа управниот одбор го сочинуваат пет члена, од кои еден член вработен во општинската администрација кој врши работи од социјална заштита, предложен од советот на општината на чие подрачје е седиштето на центарот за социјална работа, еден член е стручен работник од центарот за социјална работа, еден член е од редот на корисниците, односно нивните застапници/старатели предложен од Советот на корисници и двајца членови се претставници на основачот.

Во центарот за социјални услуги основан како установа управниот одбор го сочинуваат три члена, од кои еден член е стручен работник вработен во установата, еден член е од редот на корисниците, односно нивните застапници/старатели предложен од Советот на корисници и еден член е претставник на основачот.

Членовите на управните одбори во установите за социјалната заштита треба да имаат соодветно образование согласно членот 194 од овој закон и најмалку две години работно искуство по дипломирањето.

Членовите на управниот одбор се избираат со мандат во траење од четири години.

Управниот одбор го свикува и со неговата работа раководи претседателот на управниот одбор, кој го избираат членовите на управниот одбор од своите редови.

Управниот одбор своите одлуки ги донесува со мнозинство гласови од вкупниот број на членови.

Во работата на управниот одбор учествува директорот на установата за социјална заштита, без право на одлучување.

Членовите на управниот одбор имаат право на месечен надоместок во висина од 1.000 денари.

Член 184

Управниот одбор на јавната установа за социјална заштита:

- донесува статут,
- донесува акт за внатрешна организација и систематизација на работните места,
- донесува годишна програма за работа и го следи нејзиното извршување,
- усвојува извештај за работа на јавната установа,
- утврдува финансиски план и ја усвојува годишната сметка,
- предлага на основачот измена или проширување на дејноста,
- распишува јавен оглас за избор на директор и е должен да го распише јавниот оглас најмалку три месеца пред истекот на мандатот на директорот и
- врши и други работи утврдени со овој закон и статутот на установата за социјална заштита.

На актот за внатрешна организација и систематизација на работни места на јавната установа основана од Владата, согласност дава министерот, а на актот за внатрешна

организација и систематизација на работни места на јавната установа основана од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје согласност дава градоначалникот.

По добивањето на согласноста од став 2 на овој член, јавната установа го доставува актот за внатрешна организација и систематизација на работни места за усогласување и добивање на согласност до Министерството за информатичко општество и администрација.

Член 185

Управувањето во приватна установа за социјална заштита го уредува основачот, согласно со статутот на установата.

Орган на раководење

Член 186

Со јавната установа за социјална заштита раководи директор.

За директор на јавна установа за социјална заштита се избира лице, кое:

- 1) е државјанин на Република Северна Македонија;
- 2) со правосилна судска пресуда да не му е изречена казна забрана за вршење на професија, дејност или должност;
- 3) има високо образование утврдено со статутот на установата во зависност од природата на дејноста на јавната установа;
- 4) најмалку пет години работно искуство по дипломирањето;
- 5) поседува еден од следниве меѓународно признати сертификати или уверенија за активно познавање на англискиот јазик не постар од пет години: - ТОЕФЕЛ ИБТ најмалку 74 бода, - ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 6 бода, - ИЛЕЦ (ILEC) (Cambridge English: Legal) - најмалку Б2 (B2) ниво, - ФЦЕ (FCE) (Cambridge English: First) - положен, - БУЛАТС (BULATS) - најмалку 60 бода или - АПТИС (APTIS) - најмалку ниво Б2 (B2).
- 6) поднесе подготвена програма за раководење со установата.

Директорот на јавната установа, основана од Владата, го избира и разрешува министерот.

За избор на директорот се објавува јавен оглас, во најмалку два дневни весници кои се издаваат на целата територија на Република Северна Македонија од кои еден од весниците кој се издава на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

Против решението од ставот 3 на овој член кандидатот кој не е избран, во рок од осум дена од денот на приемот на известувањето за извршен избор за директор, може да изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Мандатот на директорот на установата трае четири години, со можност повторно да биде избран.

Директорот на јавната установа за социјална заштита основана од општината, го избира и разрешува градоначалникот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје.

Член 187

Ако навреме не се избере директор во јавната установа за социјална заштита основана од Владата, министерот назначува вршител на должноста директор од редот на стручните работници во јавната установа, најмногу за шест месеци со можност за продолжување за уште шест месеци, а за јавната установа основана од општината, вршител на должноста директор назначува градоначалникот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје.

Член 188

Директорот на јавната установа основана од Владата и јавната установа основана од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, ја организира работата и раководи со установата, ја застапува и ја претставува установата и е одговорен за законитоста во работењето.

Директорот непосредно раководи со установата и се грижи за нејзиното унапредување.

Директорот на установата е должен да постапува по задолжителните писмени инструкции донесени од министерот со цел за унапредување и усовршување на работата на установата.

Во зависност од природата и сложеноста на работата, директорот може да назначи раководители на служби, кои за својата работа одговараат пред него.

Директорот поднесува годишен извештај за работата и за материјално-финансиското работење до управниот одбор на установата и до министерот, односно до градоначалникот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје.

Директорот донесува одлука за избор на работник, врши распоредување на работниците, одлучува за годишни одмори и платени и неплатени отсуства за работниците, донесува решение за престанок на работен однос и покренува одговорност за материјална штета и врши други работи согласно со закон.

Член 189

Директорот на јавната установа основана од Владата и на јавната установа основана од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, може да биде разрешен пред истекот на времето за кое бил именуван:

- на негово барање,
- ако настане некоја од причините, поради кои според прописите за работните односи престанува работниот однос по сила на законот,
- ако не постапува според прописите и општите акти на установата или не ги спроведува одлуките на управниот одбор или постапува во спротивност со нив,
- ако не достави извештај од членот 188 став 5 од овој закон, односно ако извештајот биде негативно оценет,

- ако со својата несовесна и незаконска работа предизвика штета на јавната установа или ако ги занемарува или намерно не ги извршува своите обврски и поради тоа ќе настанат или би можеле да настанат тешки нарушувања во извршувањето на дејноста на јавната установа и
- ако по инспекцискиот надзор не ги отстрани констатираните недостатоци и неправилности во рокот определен со решението.

Ако директорот е разрешен врз основа на постапувањата наведени во ставот 1 алинеи 3, 4, 5 и 6 на овој член, на директорот му престанува работниот однос.

Орган за внатрешна контрола

Член 190

За вршење на внатрешна контрола на работењето на установите за социјална заштита основачот формира орган за надзор.

Органот за надзор го сочинуваат три члена именувани од основачот.

Членовите на органот за надзор се избираат со мандат во траење од четири години.

За членови на органот за надзор можат да бидат именувани лица кои немаат засновано работен однос во установата, имаат високо образование и поседуваат знаење и искуство од дејноста на установата.

Органот за надзор го свикува и со неговата работа раководи претседателот, кој го избираат членовите на органот за надзор од своите редови.

Органот за надзор своите одлуки ги донесува со мнозинство гласови од вкупниот број членови.

Членовите на Органот за надзор имаат право на месечен надоместок во висина од 1.000 денари.

Член 191

Органот за надзор врши контрола на материјално-финансиското работење на установата, користењето и располагањето на средствата на установата и за наодите доставува извештај до основачот, Министерството, управниот одбор и директорот на установата.

Бројот на членовите на органот за надзор, начинот на работа, условите и начинот на престанок на мандатот на членовите на органот за надзор се утврдуваат со статутот на установата.

Член 192

Раководењето во приватна установа го уредува основачот, согласно со статутот и овој закон.

Член 193

Установите за социјална заштита, односно другите даватели на социјални услуги формираат Совети на корисници или нивни законски застапници, односно старатели.

IX. Глава

ВРШЕЊЕ НА ДЕЈНОСТ ВО УСТАНОВИТЕ ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

1. Кадри во установите за социјална заштита

Член 194

Стручните работи во установата за социјална заштита, во зависност од видот на работата, ги вршат стручни работници:

- со високо образование: дипломиран социјален работник, правник, дипломиран по јавна администрација/јавен менаџмент, психолог, педагог, дефектолог/специјален едукатор и рехабилитатор, социолог, економист, андрагог, логопед, лекар, специјален педагог за превенција ресоцијализација, здравствен работник, воспитувач, стручњак по родова проблематика, семејнолог,
- со вишо образование: воспитувач, социјален работник, главна медицинска сестра, физиотерапевт, работен терапевт, статистичар, правник, економист, здравствен работник и други работници зависно од потребата на дејноста,
- со средно образование: воспитувач, медицинска сестра, физиотерапевт, инструктор, систем оператор за внес, статистичар, домаќин, лаборант, неговател, болничар здравствен работник, геронто-домаќин, социјален згрижувач за деца и
- други работници за извршување на други работи во зависност од дејноста, видот и обемот на услугите, доколку со овој закон поинаку не е утврдено.

Стручните работници со високо образование можат да вршат стручна работа во установа за социјална заштита, доколку имаат лиценца за работа, согласно со овој закон.

Член 195

Во јавните установи за социјална заштита работните места на вработените се групираат во групи и подгрупи согласно со Законот за вработените во јавниот сектор, и тоа:

- административни службеници,
- даватели на јавни услуги во јавните установи за социјална заштита и
- помошно-технички лица.

Член 196

Вработените во јавните установи за социјална заштита кои вршат работи од административна природа за спроведување на дејноста на социјалната заштита утврдена со овој закон, работите утврдени со Законот за заштита на децата, при остварувањето на парична помош на лица со признаен статус на бегалец и под супсидијарна заштита, утврдени со Законот за меѓународна и привремена заштита, работите утврдени со семејно- правните прописи и кривично-правните прописи, утврдени со закон и статут на јавна установа за социјална заштита, основана од Владата на Република Северна Македонија или општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, имаат статус на административни службеници.

Вработените во Заводот за социјални дејности имаат статус на административни службеници, освен помошно-техничките лица.

За вработените од ставовите 1 и 2 на овој член категориите, нивоата и звањата се утврдуваат согласно Законот за административните службеници.

За вршење на работите од ставовите 1 и 2 на овој член се утврдуваат и следниве образовни профили: „дипломиран по јавна администрација/јавен менаџмент”.

За прашањата кои се однесуваат на класификацијата, евиденцијата, вработувањето, унапредувањето, стручното усовршување и оспособување, системот на плата, мерењето на ефектот и други прашања во врска со работниот однос на административните службеници во јавните установи за социјална заштита се применуваат одредбите од Законот за административните службеници.

Член 197

Вработените во јавните установи за социјална заштита кои вршат работи од дејноста социјална заштита, имаат статус на даватели на јавни услуги во дејноста социјална заштита и за нив се применуваат одредбите од овој закон, одредбите од Законот за вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

За вработените од ставот 1 на овој член се утврдуваат следниве категории на работни места:

- категорија А стручни (дипломиран социјален работник, психолог, андрагог, педагог, правник, економист, лекар, дефектолог, логопед, специјален педагог за превенција и ресоцијализација и социолог, здравствен работник, воспитувач и други),
- ниво А1 раководител на служба во јавните установи за социјална заштита,
- ниво А2 координатор на оддел во јавна установа за социјална заштита,
- ниво А3 супервизија во центрите за социјална работа (социјален работник, психолог, педагог),
- ниво А4 самостоен стручен службеник во јавните установи (правник, економист, дипломиран социјален работник, психолог, педагог, лекар, дефектолог, андрагог, логопед, лекар, специјален педагог за превенција и ресоцијализација, здравствен работник, воспитувач и социолог) и водител на случај во центар за социјална работа (дипломиран социјален работник, психолог, педагог, правник во центрите за социјални работи),
- ниво А5 стручен службеник во јавна установа за социјална заштита (правник, економист, дипломиран социјален работник, психолог, педагог, лекар, дефектолог, андрагог, логопед, лекар, специјален педагог за превенција и ресоцијализација, здравствен работник, воспитувач и социолог) и тријажер во центар за социјална работа (дипломиран социјален работник),
- категорија Б помошно-стручни (воспитувач, главна медицинска сестра, физиотерапевт, работен терапевт, статистичар, правник, економист, здравствен работник, систем оператори за внес, домаќинка, лаборант, негователи, болничар, физиотерапевт, медицинска сестра, геронто-домаќин, болничар, социјален згрижувач за деца, инструктор и други),
- ниво Б1 помошно-стручен од прво ниво,
- ниво Б2 помошно-стручен од второ ниво и
- ниво Б3 помошно-стручен од трето ниво.

Вработените од ставот 2 на овој член треба да ги исполнат следниве посебни услови:

- за ниво А1 стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен и најмалку пет години работно искуство,
- за ниво А2 со стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен и најмалку три години работно искуство,
- за ниво А3 стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен и најмалку три години работно искуство,
- за ниво А4 стекнати 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степени најмалку две години работно искуство,
- за ниво А5 стекнати најмалку 180 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен, без или со работно искуство од најмалку една година,
- за ниво Б1 стекнати најмалку 180 кредити според ЕКТС или најмалку ниво на квалификации VI Б,
- за ниво Б2 најмалку ниво на квалификации IV, 240 кредити според ЕЦВЕТ или МКСОО или четиригодишно средно образование V A 60 до 120 кредити според ЕКТС или вишо образование и
- за ниво Б3 најмалку ниво на квалификации IV, 240 кредити според ЕЦВЕТ или МКСОО или четиригодишно средно образование.

За сите нивоа од категоријата А посебни услови за вработување се и активно познавање на компјутерски програми за канцелариско работење, други посебни работни компетенции утврдени во актот за систематизација на работни места за соодветното работно место.

За прашањата кои се однесуваат на класификацијата, евиденцијата, вработувањето, унапредувањето, стручното усовршување и оспособување, мерењето на ефектот и други прашања во врска со работниот однос на давателите на јавни услуги во областа на социјалните работи во јавните установи за социјална заштита, се применуваат одредбите од овој закон.

Член 198

Вработените во јавните установи за социјална заштита, кои вршат помошно-технички работи, имаат статус на помошно-технички лица од Групата IV и за нив се утврдуваат следниве подгрупи, категории и нивоа:

- подгрупа 1 категорија А хаус-мајстор, водоинсталатерски и електричарски работи, градинар и други, категорија Б ложач на парен котел, домаќин-економ, автомехничар и други, помошно-технички лица за одржување на објектите и на опремата,
- подгрупа 2 категорија А чувар и други помошно-технички лица за обезбедување на објектите и на опремата,
- подгрупа 3 категорија А возач и други помошно-технички лица за превоз на лица и на опрема,
- подгрупа 4 категорија А готвач и други помошно-технички лица во кујна или во хотелско-угостителски објекти,
- подгрупа 5 категорија А шивач, бербер, хигиеничар и други помошно-технички лица.

За секоја категорија во подгрупите 1, 2, 3, 4 и 5 се утврдуваат три нивоа:

- А01 помошно-технички лица од прво ниво, со најмалку ниво на квалификации IV, 240 кредити според ЕЦВЕТ или МКСОО или четиригодишно средно образование,
- А02 помошно-технички лица од второ ниво, со најмалку ниво на квалификации III, 180 кредити според ЕЦВЕТ или тригодишно средно образование и

- A03 помошно-технички лица од трето ниво со најмалку ниво на квалификации I или основно образование.

За прашањата кои се однесуваат на класификацијата, евиденцијата, вработувањето и други прашања во врска со работниот однос на помошно-техничките лица во јавните установи за социјална заштита, се применуваат одредбите од овој закон, Законот за вработените во јавниот сектор и општите прописи од областа на работните односи.

2. Плата и надоместоци на плата

Член 199

Платата на давателот на јавна услуга се состои од следниве компоненти:

- основна компонента и
- исклучителна компонента.

Член 200

Основната компонента на платата ја сочинуваат:

- дел на плата за степен на образование,
- дел на плата за ниво и
- дел на плата за стаж.

Делот на плата за степен на образование кој е законски минимум за соодветното ниво на работно место се вреднува на следниов начин:

НИВО НА КВАЛИФИКАЦИИ/ОБРАЗОВАНИЕ	БОДОВИ
Ниво на квалификации VI A, 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен	200
Ниво на квалификации VI Б или 180 кредити според ЕКТС	175
Ниво на квалификации V A, 60 до 120 според ЕКТС или вишо образование	150
Ниво на квалификации IV, 240 според ЕЦВЕТ или МКСОО или четиригоишно средно образование	100

Делот на плата за нивото на кое е распореден давателот на јавна услуга се вреднува на следниот начин:

НИВО	БОДОВИ
A1 раководител на служба	450
A2 координатор на оддел	360
A3 супервизија	350
A4 самостоен стручен службеник и водител на случај	330
A5 стручен службеник и тријажа	280
B1 помошно-стручен од прво ниво	265

Б2 помошно-стручен од второ ниво	255
Б3 помошно-стручен од трето ниво	240

Делот на плата за работниот стаж на давателот на јавна услуга се вреднува во износ од 0,5% од деловите на плата за степен на образование и за ниво, за секоја навршена година работен стаж, а најмногу до 20%.

Член 201

Вредноста на бодот за пресметување на платите на давателите на јавни услуги и директор на јавна установа за социјална заштита (установа, меѓуопштински центар за социјална работа, односно центар за социјална работа) се утврдува секоја година со одлука на Владата на Република Северна Македонија на предлог на министерот за финансии и министерот за труд и социјална политика, која се донесува во рок од десет дена од денот на донесување на Буџетот на Република Северна Македонија, а во рамките на предвидениот буџет и врз основа на вкупниот број на даватели на јавни услуги распоредени по соодветните нивоа за тековната година.

Вредноста на бодот за пресметување на платите на давателите на јавни услуги и директор на јавна установа за социјална заштита основани од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје се утврдува секоја година со одлука на основачот, во рамките на предвидениот буџет и врз основа на вкупниот број на даватели на јавни услуги распоредени по соодветните нивоа за тековната година при што вредноста на бодот не може да биде повисока од вредноста на бодот од ставот 1 на овој член.

Член 202

Исклучителна компонента на платата ја сочинуваат:

- додаток на плата за работа изложена на висок ризик и/или додаток на плата за ноќна работа, работа во смени и прекувремена работа,
- додаток на плата за работа изложена на висок ризик.

Член 203

Додаток на плата за работа изложена на висок ризик за давателот на јавна услуга треба да биде предвиден во актот за систематизација на работните места во установите.

Давателот на јавна услуга кој при вршењето на работите е изложен на висок ризик по неговиот живот и здравје има право на додаток на плата, во зависност од видот на ризикот, во висина од 10% до 30% од износот на основната плата, согласно со закон.

Работните места од ставот 2 на овој член ги пропишува министерот за труд и социјална политика, а висината на износот од ставот 3 на овој член ја утврдува Владата, на предлог на Министерството за финансии.

Член 204

Давателот на јавна услуга има право на додаток на плата за:

- ноќна работа,

- работа во смени,
- работа за време на неделен одмор,
- работа за време на празници утврдени со закон и
- работа подолго од полното работно време.

Додатоците на плата од ставот 1 алинеи 1 и 2 на овој член треба да бидат предвидени во актот за систематизација на работните места во институциите.

Додатокот на плата за ноќна работа по час се вреднува во износ од 35% од износот на основната плата по час.

Додатокот на плата за работа во смени по час се вреднува во износ од 5% од износот на основната плата пресметана по час.

Давателот на јавна услуга кој бил ангажиран да работи согласно со условите од ставот 1 алинеи 3, 4, и 5 на овој член има право на онолку слободни часови односно денови колку што бил ангажиран за работа надвор од редовното работно време.

Слободните часови, односно денови од тековниот месец давателот на јавна услуга ги користи до крајот на наредниот месец, по месецот во кој бил ангажиран.

Доколку на давателот на јавна услуга не му се обезбеди користење на слободни часови односно денови согласно со ставот 6 на овој член му се исплатува додаток на плата во износ од 35% од износот на основната плата, пресметана по час.

Додатоците на плата од ставот 1 на овој член не се исклучуваат.

Член 205

Давателот на јавна услуга има право на надоместоци на плата и други надоместоци согласно со овој закон и општите прописи за работни односи, и тоа за:

- патни, дневни и други трошоци за службени патувања во странство,
- трошоци за службени патувања во земјата,
- трошоци за користење на возила во лична сопственост за службени цели,
- трошоци за одвоен живот од семејството,
- селидбени трошоци,
- трошоци за работа на терен,
- трошоци за погреб во случај на смрт на давател на јавна услуга или член на негово потесно семејство (родител со кого живеел во исто домаќинство, брачниот другар и децата родени во брак или надвор од брак, посиноците, посвоените деца и децата земени на издржување),
- штета при елементарни непогоди и
- трошок при подолго боледување на давател на јавна услуга.

Висината на надоместоците од ставот 1 алинеи 7 и 9 на овој член се утврдуваат со Законот за извршување на Буџетот на Република Северна Македонија, а висината на надоместоците од ставот 1 алинеи 1, 2, 3, 4, 6 и 8 на овој член се утврдуваат во колективниот договор за социјална заштита.

Член 206

Ако кај давател на јавна услуга настапи привремена неспособност за работа има право на надоместок за плата во висина утврдена со закон.

Висината на надоместокот од ставот 1 на овој член за секоја година се утврдува со Законот за извршување на Буџетот на Република Северна Македонија.

Член 207

За време на користење на годишен одмор или специјализирана обука за стручно усовршување за потребите на установата, давателот на јавна услуга има право на плата во висина на платата што би ја примил во тековниот месец кога би бил на работа, без додатокот на плата за работа изложена на висок ризик.

Член 208

Компонента на плата на директор на јавна установа за социјална заштита (установа, меѓуопштински центар за социјална работа, односно центар за социјална работа), ја сочинуваат:

- дел на плата за степен на образование,
- дел на плата по основ на раководење и одговорност и
- дел на плата за стаж.

Член 209

Директор на јавна установа за социјална заштита (установа, меѓуопштински центар за социјална работа, односно центар за социјална работа), остварува додаток на плата за степен на образование во вкупно 200 бодови.

Дел на плата по основ на раководење и одговорност на директорот на јавна установа за социјална заштита (установа, меѓуопштински центар за социјална работа, односно центар за социјална работа) се вреднува на следниот начин:

дел на плата по основ на раководење и одговорност	БОДОВИ
директор на центар за социјална работа на подрачја помали од 30.000 жители	500
директор на установа со помалку од 70 штитеници	500
директор на завод за социјални дејности	550
директор на центар за социјална работа на подрачја од 30 - 80.000 жители	550
директор на установа од 70 до 100 штитеници	550
директор на установа за сместување на лица баратели на право на азил	550
директор на центар за социјална работа на подрачја од 80 - 150.000 жители	600
директор на установа со повеќе од 100 штитеници	600
директор на центар за социјална работа на подрачја со над 150.000 жители	650
директор на установа со повеќе од 200 штитеници	650

Делот на плата за работниот стаж на директорот на јавна установа за социјална заштита (установа, меѓуопштински центар за социјална работа, односно центар за социјална работа) се вреднува во износ од 0,5% од деловите на плата за степен на образование и дел на плата по основ на раководење и одговорност, за секоја навршена година работен стаж, а најмногу до 20%.

3. Вработување и унапредување во јавна установа

Член 210

Директорот на јавна установа за социјална заштита, подготвува годишен план за вработување во јавната установа за следната година, согласно со Законот за вработените во јавниот сектор.

Член 211

За пополнување на работни места на даватели на јавни услуги во областа на социјалните работи од членот 197 став 2 од овој закон, кандидатот треба да ги исполни следниве општи услови:

- да е државјанин на Република Северна Македонија,
- да е полнолетен,
- да има општа здравствена способност за работното место и
- со правосилна судска пресуда да не му е изречена казна забрана за вршење на професија, дејност или должност.

Покрај општите услови за пополнување на работно место на даватели на јавни услуги во областа на социјалните работи, кандидатот треба да ги исполни и посебните услови согласно со класификацијата на работните места утврдени во членот 197 став 3 од овој закон.

Лицата кои за прв пат се вработуваат во јавна установа за социјална заштита како даватели на јавни услуги задолжително извршуваат пробна работа. Пробната работа за избраниот кандидат од категоријата А трае четири месеци, под менторство на давател на јавна услуга на исто или повисоко ниво, назначен од директорот, заради пренесување на знаења и вештини за развој на општите и посебните компетенции на вработениот преку конкретни совети на менторот.

По завршување на пробната работа, избраниот кандидат од ставот 5 на овој член, е потребно да се стекне со лиценца за работа во установа за социјална заштита, согласно со овој закон.

Член 212

Директорот на установа за социјална заштита донесува одлука за потреба од вработување на даватели на јавни услуги, за пополнување на слободно работно место во установата.

Со одлуката од ставот 1 на овој член се определува дали пополнувањето на слободното работно место во установата за социјална заштита се врши преку вработување на лице по пат на објавување на јавен оглас, објавување на интерен оглас и мобилност преку

распоредување или преземање согласно со одредбите од Законот за вработените во јавниот сектор.

Во јавна установа за социјална заштита, потреба од давател на јавни услуги се обезбедува со објавување на јавен оглас во најмалку два дневни весника од кои најмалку во по еден од весниците што се издаваат на македонски јазик и во весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

По исклучок од ставот 2 на овој член, во јавната установа за социјална заштита може да пополни работно место преку склучување на договор за вработување на определено време согласно со Законот за вработените во јавниот сектор.

Во случаи кога пополнувањето на слободно работно место се врши по пат на објавување на интерен оглас, истиот се објавува на огласната табла на установата и на интернет страницата на установата. Постапката за унапредување има за цел да им овозможи на давателите на јавна услуга кариерно напредување. При постапката за унапредување се почитува начелото за правична застапеност. Постапката за унапредување може да започне откако ќе се добие известување за обезбедени финасиски средства.

Огласот содржи податоци за работното место кое треба да се пополни и за потребните услови кои треба да ги исполни давателот на јавната услуга согласно со овој закон и актот за внатрешна организација и систематизација на работните места на установата и рок за пријавување на интерниот оглас, кој не може да биде пократок од три работни дена од денот на неговото објавување. На интерниот оглас може да се пријави давател на услуга вработен во истата институција, кој ги исполнува општите и посебните услови пропишани за соодветното ниво во овој закон и во актот на систематизација како и:

- да е оценет со оцена „4“ или „5“ при последното оценување,
- да поминал најмалку две години на тековното работно место и
- да не му е изречена дисциплинска мерка во последната година пред објавувањето на интерниот оглас.

Кандидатите се пријавуваат на интерниот оглас со поднесување на пополнета пријава и докази за податоците содржани во пријавата и истата преку архивата ја доставуваат до организационата единица за управување со човечки ресурси или до лицето задолжено за управување со човечките ресурси. Рокот за пријавување не може да биде пократок од три, односно подолг од 10 дена од денот на неговото објавување.

Директорот формира комисија за селекција за унапредување, составена од три члена од кои еден давател на јавна услуга од кои еден со исто или повисоко звање со давателот на јавна услуга за кое работно место е објавен интерниот оглас, еден вработен во организационата единица за управување со човечки ресурси или лицето кое ги врши работите со управување со човечки ресурси ако нема организациона единица и еден вработен во Заводот за социјални дејности и нивни заменици. Претседателот на комисијата е од установата во која е распишан интерниот оглас.

Постапката по интерниот оглас се содржи од две фази: административна селекција, која се состои од проверка на внесените податоци во пријавата и приложените докази во пријавата и интервју. За кандидатите за кои при административната селекција ќе се утврди дека не ги исполнуваат условите утврдени во интерниот оглас, постапката на

селекција завршува. За останатите кандидати во рок од пет работни дена по завршувањето на административната селекција комисијата спроведува интервју.

По завршената административна селекција и интервјето, комисијата составува ранг-листа и му го предлага прворангираниот кандидат на директорот. Во рок од три работни дена од добивање на предлогот директор е должен да донесе одлука за избор. Одлуката за избор се доставува до кандидатите и се објавува на интернет страницата на институцијата.

Директорот може да донесе одлука за невршење на избор и во истата е должен да ги наведе причините за нејзиното донесување.

Против одлуката за избор или невршење на избор на давател на јавна услуга незадоволниот кандидат може да изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен во рок од осум дена од денот на приемот на одлуката за одлука за избор, односно од денот на објавување на интернет страницата или огласната табла на одлука за невршење на избор.

Кога директорот вработува даватели на јавни услуги по пат на јавен оглас, е должен во јавниот оглас да ги наведе условите што се бараат за вршење на работата, почетокот и завршетокот на дневното и неделното работно време, распоредот на работното време и паричниот износ на основната плата за работното место за кое се бара давател на јавна услуга и рокот за пријавување, кој не смее да биде пократок од три работни дена.

Директорот формира комисија за селекција за вработување, која е составена од претседател и два члена од редот на вработените даватели на јавни услуги и нивни заменици. Комисијата за селекција за вработување се состои од еден раководен давател на јавна услуга и двајца даватели на јавна услуга од кои еден со исто или повисоко звање со давателот на јавна услуга за кое работно место е објавен јавниот оглас и еден член на комисијата е лице вработено во организационата единица за управување со човечки ресурси или лицето кое ги врши работите со управување со човечки ресурси ако нема организациона единица.

Постапката по јавниот оглас се содржи од две фази: административна селекција, која се состои од проверка на внесените податоци во пријавата и приложените докази во пријавата и интервју. За кандидатите за кои при административната селекција ќе се утврди дека не ги исполнуваат условите утврдени во јавниот оглас, постапката на селекција завршува. За останатите кандидати во рок од пет дена по завршувањето на административната селекција комисијата спроведува интервју.

По завршената административна селекција и интервјето, комисијата составува ранг-листа која во рок од пет дена му ја доставува на директорот и му го предлага прворангираниот кандидат на директорот. При составувањето на ранг-листата комисијата за селекција ги применува одредбите од Законот за вработените во јавниот сектор за вработувањата на кандидати со припадност на заедницата согласно со годишниот план на институцијата.

Директорот донесува одлука за вршење избор или неизбор на кандидат, во рок од осум дена по приемот на ранг-листата од комисијата за селекција, која се објавува на огласната табла на установата и на интернет страницата на установата. Одлуката за избор или неизбор на кандидати се доставува до кандидатите кои ја поминале административната селекција.

Против одлуката незадоволните кандидати, може да изјават жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, во рок од осум дена од денот на приемот на одлуката за избор.

По конечноста на одлуката за избор на кандидат, директорот склучува договор за вработување со избраниот кандидат.

4. Дисциплинска одговорност на вработените

Член 213

Вработените во јавна установа за социјална заштита како даватели на јавни услуги, лично се одговорни за вршењето на работите и работните задачи од работното место.

За повреда на службената должност, вработениот од ставот 1 на овој член одговара дисциплински, за дисциплинска неуредност и дисциплински престап.

Дисциплинска неуредност претставува полесна повреда на работна дисциплина, работните задачи, угледот на институцијата или на давателот на јавна услуга и тоа:

- непочитување на работно време, распоредот и користењето на работното време,
- неуредно чување на службените списи и податоците,
- недоаѓање на работа два работни дена во текот на една календарска година без оправдување,
- неизвршување, несовесно, ненавремено или небрежно вршење на работата и работните задачи со полесни последици од повредата,
- непристојно однесување на давателот на јавна услуга при вршење на работа и работните задачи со полесни последици од повредата,
- домаќинско користење и употреба на доверените финансиски средства и средствата за работа,
- неоправдано известување на непосредно претпоставениот давател на јавна услуга, односно на директор за спреченоста за недоаѓање на работа во рок од три часа и
- одбивање на стручно оспособување и усовршување на кое давателот на јавна услуга се упатува.

Дисциплински престап претставува потешка повреда на службена должност, работната дисциплина, угледот на институцијата или угледот на давателот на јавна услуга и тоа:

- неизвршување, несовесно, ненавремено или небрежно вршење на работните задачи со потешки последици од повредата,
- непристојно однесување на давателот на јавна услуга при вршење на работа и работни задачи со потешки последици од повредата,
- искажување и застапување на политичко уверување во вршењето на работните задачи, учество во изборни активности или други јавни настапи од таков карактер во текот на работното време, доведување во прашање на својот статус на јавен службеник со вршење на партиски активности, носење или истакнување на партиски симболи во работната просторија,
- одбивање на давање или недавање на неточни податоци на институциите, односно на граѓаните и правните лица, доколку давањето на податоците е утврдено со закон,
- незаконито располагање со материјалните и финансиските средства,
- одбивање на вршење на работни задачи поврзани со работно место на кое е распореден,
- одбивање на писмена наредба за извршување на работни задачи поврзани со работата

- на институцијата издадени од непосредно претпоставениот односно директорот,
- преземање или нецелосно преземање на пропишаните мерки за осигурување на безбедноста на доверените предмети во работа,
  - предизвикување на материјална штета со намера или крајно невнимание,
  - повторување на дисциплинската неуредност повеќе од два пати во тековната година,
  - примање на подароци или друг вид на корист,
  - злоупотреба на боледување,
  - злоупотреба на доверливи податоци,
  - злоупотреба на лични податоци,
  - злоупотреба на доверените овластувања во вршењето на работните задачи,
  - внесување и употреба, како и работење под дејство на алкохол или наркотични средства,
  - непридружување кон прописите за заштита од болест, безбедност и здравје при работа, пожар, експлозија, штетно дејствување на отрови и други опасни материји и на прописите за заштита на животна средина,
  - поставување на личен финасиски интерес во судир со положбата и статусот на јавен службеник,
  - навредливо или насилничко однесување,
  - оддавање на класифицирана информација со степен на тајност утврдена со закон,
  - непостапување по обврската за оценување на давателот на јавна услуга,
  - во управна постапка не бара докази и податоци по службена должност во рокот утврден со закон,
  - во управна постапка не доставува докази и податоци кои се побарани по службена должност утврден со закон и
  - не ги решава предметите во управна постапка во рокот утврден со закон.

Одговорноста за сторено кривично дело, односно прекршок не ја исклучува дисциплинската одговорност на вработениот.

Член 214

Со одлука за утврдена дисциплинска неуредност на давателот на јавна услуга може да му се изрече една од следниве дисциплински мерки:

- писмена опомена и
- парична казна во висина од 10% од висината на едномесчниот износ на нето плата исплатена во последниот месец пред дисциплинската неуредност во траење од еден до три месеци.

Со одлука за утврден дисциплински престап на давателот на јавна услуга може да му се изрече една од следниве дисциплински мерки:

- парична казна во висина од 30% од висината на едномесечниот износ на нето плата исплатена во последниот месец пред дисциплинскиот престап во траење од еден до шест месеци,
- распоредување на работно место во непосредно пониско ниво и
- престанок на работниот однос кога настапиле штетни последици за институцијата, а притоа не се утврдени олеснителни околности за давателот на јавна услуга кој го сторил престапот.

Во одлуките од ставовите 1 и 2 на овој член задолжително се наведува датумот од кој истите се извршуваат.

Збирот на паричните казни изречени на давателот на јавна услуга во еден месец за дисциплинска неуредност и дисциплински престап не може да надмине 30% од износот на неговата вкупна нето плата за тој месец.

Член 215

Секој давател на јавна услуга и друго лице, согласно со закон има право да поднесе иницијатива за поведување на дисциплинска постапка против давател на јавна услуга во јавна установа за социјална заштита, која треба да биде образложена.

Предлог за поведување на дисциплинска постапка против давателот на јавна услуга поднесува непосредно претпоставениот давател на јавна услуга, односно раководниот службеник или директорот на јавната установа за социјална заштита.

Член 216

Предлог за поведување на постапка за утврдување на дисциплинска одговорност по правило ги содржи следниве елементи:

- лично име на давателот на јавна услуга за кого се поднесува предлогот за поведување на постапка за утврдување на дисциплинска одговорност,
- работно место на кое е распореден давателот на јавна услуга за кого се поднесува предлогот,
- опис на дејствието/јата со кое/и е извршено кршење на работниот ред и дисциплина или не исполнување на работните обврски,
- наведување на квалификација на дејствието/јата од ставот 1 алинеја 3 на овој член со конкретно наведување дали тоа претставува полесно, односно потешко кршење на работниот ред и дисциплина или не исполнување на работните обврски,
- време, начин и место на вршење на дејствието со кое е извршено кршењето на работниот ред и дисциплина или не исполнување на работните обврски,
- последици што настанале од извршеното кршење на работниот ред и дисциплина или не исполнувањето на работните обврски,
- наведување на доказ/и од кои се потврдува таквото однесување, односно доказ што е во прилог на фактот дека е извршено дејствие (службена белешка, писмен извештај, информација, пријави, изјави од сведоци),
- наведување на лично име на лице кое може да биде повикано во својство на сведок,
- податок дали давателот на јавна услуга за кого се поднесува предлогот дотогаш одговарал за кршење на работниот ред и дисциплина или не исполнување на работните обврски во јавната установа за социјална заштита и
- податок во врска со претходни наградувања на давателот на јавна услуга.

Во прилог на предлогот од ставот 1 на овој член се доставуваат доказите што се наведени во истиот и други документи што според оценка на предлагачот се од значење за конкретниот случај.

Член 217

Директорот на јавната установа за социјална заштита формира комисија за водење на дисциплинска постапка за дисциплински престап во рок од осум дена од денот на поднесувањето на предлогот за поведување на дисциплинска постапка.

Комисијата од ставот 1 на овој член е составена од три члена и тоа еден раководен давател на јавна услуга и двајца даватели на јавна услуга од кои еден со исто или повисоко звање со давателот на јавна услуга против кого се води дисциплинската постапка.

Претседателот на комисијата е од редот на раководните даватели на јавна услуга. Претседателот и членовите на комисијата имаат заменици.

Комисијата од ставот 1 на овој член, по спроведената дисциплинска постапка, му предлага соодветна дисциплинска мерка на директорот на јавната установа за социјална заштита.

Ако комисијата од ставот 1 на овој член утврди дека давател на јавна услуга не е одговорен или не се исполнети условите за донесување на решенија за изрекување на дисциплинска мерка му предлага на директорот да го отфрли предлогот, односно да ја запре постапката.

Директорот на јавна установа за социјална заштита во рок од 60 дена од денот на започнувањето на постапката, врз основа на предлогот на комисијата од ставот 1 на овој член донесува решение за изрекување на дисциплинска мерка за дисциплински престап.

Член 218

Дисциплинските мерки за дисциплинска неуредност на давателот на јавна услуга во јавната установа за социјална заштита ги изрекува директорот на јавната установа, а по претходен писмен извештај од непосредно претпоставениот давателот на јавна услуга.

Пред изрекување на дисциплинската мерка давателот на јавна услуга се известува писмено за наводите на извештајот од ставот 1 на овој член што постојат против него и истиот има право да даде устен или писмен одговор во рок кој не може да биде пократок од осум дена.

Доколку давателот на јавна услуга не сака да го прими известувањето за наводите во извештајот од ставот 1 на овој член во рок од три дена, истото ќе биде објавено на огласната табла во седиштето на јавната установа за социјална заштита.

Директорот на јавната установа за социјална заштита во рок од 60 дена од денот на започнувањето на постапката донесува решение за изрекување на дисциплинска мерка.

Член 219

Против решението за изрекување на дисциплинска мерка од членот 214 ставови 1 и 2 од овој закон, давателот на јавна услуга во јавната установа за социјална заштита има право на жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 220

Давателот на јавна услуга во јавната установа за социјална заштита е одговорен за штетата која на работа или во врска со работата намерно или од крајна небрежност ја предизвикал на јавната установа за социјална заштита.

Директорот на јавната установа за социјална заштита формира комисија за утврдување на материјалната одговорност на давателот на јавна услуга.

Комисијата од ставот 2 на овој член е составена од претседател, кој е раководен давател на јавна услуга или давател на јавна услуга кој не е со пониско звање од звањето на давателот на јавна услуга против кој се води постапка за материјалната одговорност и два члена од кои еден е давател на јавна услуга, а еден е претставник на синдикатот. Претседателот и членовите на комисијата имаат заменици.

Комисијата од ставот 2 на овој член ја утврдува материјалната одговорност за постоење на сторена материјална штета, нејзината висина и начинот на сторување, кој ја предизвикал штетата и кој ќе ја надомести.

Комисијата од ставот 2 на овој член за утврдената фактичка состојба поднесува извештај врз основа на кој директорот на јавната установа за социјална заштита донесува решение за надоместок на штета.

Член 221

Предлог за поведување на постапка за утврдување на материјална одговорност против давателот на јавна услуга во јавната установа за социјална заштита поднесува непосредно претпоставениот давател на јавна услуга, односно раководниот службеник или директорот на установата.

Постапката за утврдување на материјална одговорност не може да се поведе ако поминале 30 дена од денот кога непосредно претпоставениот давател на јавна услуга, освен кога постапката се поведува по наод на внатрешна ревизија за што рокот за застареност е една година.

Постапката за утврдување на материјална одговорност не може да се води подолго од 60 дена, сметано од денот на донесување на решението за формирање на комисијата од членот 220 став 2 од овој закон.

Против давателот на јавната услуга кој во рок од 60 дена од конечноста на одлуката за надоместок на штета, не ја надомести штетата, институцијата поведува постапка пред надлежниот основен суд.

Директорот, може целосно или делумно да го ослободи давателот на јавна услуга од надоместување на штетата, доколку таа не е сторена со намера или доколку со исплата на надоместок за настанатата штета се загрозува егзистенцијата на давателот на јавна услуга и неговото семејство или во други случаи утврдени со колективен договор.

Член 222

Против решението од членот 220 став 5 од овој закон давател на јавна услуга во јавната установа за социјална заштита има право да изјави жалба до Државната комисија за

одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

5. Стручно усовршување на вработените

Член 223

Вработените во јавна установа за социјална заштита како даватели на јавни услуги, имаат право на стручно усовршување, за што директорот донесува план за континуиран професионален развој во согласност со програмата за континуирана едукација на стручните лица, изготвена од Заводот за социјални дејности.

Член 224

Установите за социјална заштита воспоставуваат систем за управување со ефектот на давателите на јавни услуги.

Системот од ставот 1 на овој член го сочинуваат: утврдување на работните цели и задачи, утврдување на индивидуалниот план за стручно усовршување, како и постапка за оценување на ефектот на давателот на јавни услуги.

Член 225

Работните цели и задачи на вработениот од групата на даватели на јавни услуги во социјална заштита од овој закон, се утврдуваат врз основа на годишната програма за работа на јавната установа за социјална заштита.

Работните цели и задачи на давателите на јавни услуги треба да бидат јасни, прецизни, мерливи и со утврдена временска рамка за извршување.

Работните цели и задачи се утврдуваат од страна на координатор на оддел, а во случај кога нема непосредно претпоставен раководител, од директорот на јавната установа за социјална заштита во соработка со давателот на јавни услуги на крајот на постапката на оценување на работните достигнувања, во декември во тековната година за наредната.

Член 226

Во индивидуалниот план за стручно усовршување се утврдува потребата за стручно усовршување на давателот на јавни услуги, заради ефикасно извршување на утврдените работни цели и задачи и потребата од развој и унапредување на работните компетенции.

Индивидуалниот план за стручно усовршување се утврдува од страна на непосредно претпоставениот координатор на оддел, а во случај кога нема непосредно претпоставен раководител, од директорот на установата, во соработка со давателот на јавни услуги, во поставувањето на работните цели и задачи.

Член 227

Непосредно претпоставениот координатор на оддел, а во случај кога нема непосредно претпоставен раководител, директорот на установата е должен континуирано да го следи

ефектот на давателот на јавни услуги во текот на целата година и по потреба да предлага мерки за подобрување на истиот.

Како дел од процесот на континуирано следење на ефектот на давателот на јавни услуги, најдоцна до 30 јуни во годината, се спроведува полугодишно интервју.

По спроведување на полугодишното интервју се пополнува извештајот за полугодишно интервју, кој го потпишуваат давателот на јавни услуги и неговиот непосредно претпоставен раководител на одделение, а во случај кога нема раководител на одделение, директорот на установата.

Копија од извештајот од ставот 3 на овој член му се доставува на давателот на јавни услуги.

Доколку во извештајот за полугодишното интервју, непосредно претпоставен координатор на оддел, а во случај кога нема раководител, директорот на установата утврди дека давателот на јавни услуги не ги исполнил поставените цели односно покажува незадоволителни резултати за време на полугодишниот период, не покажува потребна стручност и компетентност, има значителни грешки во работата и постапувањето, работните задачи ги извршува ненавремено односно не покажува интерес за квалитетот на извршување на работните задачи, истиот ќе започне постапка за подобрување на ефектот.

Во постапката за подобрување на ефектот се предлагаат дополнителни обуки или менторство и се изрекува писмена опомена во која давателот на јавни услуги се предупредува на можноста да биде оценет со негативна оценка доколку и покрај укажувањата и предложените мерки, до истекот на годината за која се врши оценувањето, не го подобри својот ефект.

Член 228

Давателите на јавни услуги, задолжително се оценуваат еднаш годишно, и тоа најдоцна до 1 декември за тековната година.

Оценувањето на давателот на јавни услуги го врши непосредно претпоставен раководител на одделение, а во случај кога нема раководител на одделение, директорот на установата (во натамошниот текст: оценувач).

Оценувачот со оценка “1”, “2”, “3”, “4” или “5” ја оценува работата на давателот на јавни услуги во однос на квалитетот, ефективноста и ефикасноста на работењето, почитувањето на роковите и нивото на исполнување на утврдените работни цели и задачи, нивото на вклученост и посветеност на работата, придонесот во реализацијата на програмата за работа на установата, реализацијата на индивидуалниот план за стручно усовршување и однесувањето на давателот на јавни услуги, а го зема предвид и извештајот од полугодишното интервју.

Годишната оценка на давателот на јавни услуги се добива врз основа на оценката на оценувачот, со тежински фактор од 60%, како и од просечната оценка од двајца други даватели на јавни услуги во установата со кои оценуваниот непосредно работи (во натамошниот текст: други оценувачи), со тежински фактор од 40%.

Другите оценувачи ги бира давателот на јавни услуги во договор со неговиот оценувач и истите со оценки “1”, “2”, “3”, “4” или “5” ги оценуваат општите работни компетенции на давателот на јавни услуги и предлагаат начини на подобрување на работата на давателот на јавни услуги.

Оценувачите од ставот 5 на овој член се должни на пропишан образец во координација со директорот на јавната установа за социјална заштита, да ги оценат давателите на јавни услуги и најдоцна до 1 ноември да му ги достават обрасците за оценување.

За спроведување на оценувањето од страна на други оценувачи, директорот на јавната установа за социјална заштита, најдоцна до 1 октомври е должен да донесе решение во кое ќе го назначи времето и местото на спроведување на оценувањето и ќе формира комисија за спроведување на оценувањето.

По завршувањето на оценувањето, копија од образецот за оценување, освен делот кој се однесува на поединечните оценки на другите оценувачи, се доставува и до давателот на јавни услуги.

Против оценката на ефектот, незадоволниот давател на јавни услуги има право да поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, во рок од осум дена по приемот на копијата на образецот за оценување.

Директорот на јавна установа за социјална заштита е должен да подготви и најдоцна до 31 декември до Министерството за труд и социјална политика да достави извештај со ранг-листа на годишни оценки за сите оценети даватели на јавни услуги во установата за тековната година.

Начинот на спроведување на полугодишното интервју и оценувањето на давателите на јавни услуги во јавните установи за социјална заштита, како и образецот на извештајот за полугодишното интервју и образецот за оценување, ги пропишува министерот.

Член 229

Давател на јавни услуги кој во текот на годината за која се врши оценувањето, бил отсутен од работа подолго од шест месеци (боледување, неплатено отсуство и друго), како и давателот на јавни услуги кој за првпат се вработил во јавната установа за социјална заштита и работел пократко од шест месеци во периодот за кој се врши оценувањето, нема да биде оценуван.

Оценувањето на давателот на јавни услуги, кој во текот на годината за која се врши оценувањето, преку постапка на мобилност се распоредени, односно преземени на друго работно место, го врши новиот оценувач, врз основа на писмен извештај од претходниот оценувач.

Доколку оценувачот во текот на годината за која се врши оценувањето, го промени работното место, или му престане работниот однос, оценувањето на давателот на јавни услуги со кои раководел, го врши новиот оценувач, врз основа на писмен извештај од претходниот оценувач.

Член 230

Годишната оценка на давателот на јавни услуги може да биде:

- „особено се истакнува“, доколку има вредност од 4,51 до 5,00,
- „се истакнува“, доколку има вредност од 3,51 до 4,50,
- „задоволува“, доколку има вредност од 2,51 до 3,50,
- „делумно задоволува“, доколку има вредност од 1,51 до 2,50 и
- „не задоволува“, доколку има вредност од 1,00 до 1,50.

Член 231

Давателите на јавни услуги кои се оценети со годишната оцена „особено се истакнува“, ќе бидат наградени со три слободни денови.

Во случај кога заради потребите на работата нема да ги искористат слободните денови, им се исплатува надомест согласно со закон.

6. Престанок на работен однос

Член 232

На давателот на јавна услуга му престанува работниот однос:

- по негово барање,
- со спогодба,
- по сила на закон и
- во други случаи утврдени со овој и друг закон и колективен договор.

На вработениот му престанува работниот однос во институцијата ако поднесе писмено барање за престанок на работниот однос.

Во случај на престанок на работниот однос по барање на вработениот, отказниот рок трае 30 дена од денот на поднесувањето на барањето за работниот однос.

Член 233

На вработениот му престанува работниот однос по сила на закон ако:

- ја загуби работната способност со денот на доставувањето на правосилното решение за утврдување на загубената работна способност,
- му престане државјанството на Република Северна Македонија, со денот на доставувањето на решението за отпустот од државјанство на Република Северна Македонија,
- биде осуден за кривично дело во врска со службената должност со денот на правосилноста на пресудата,
- му е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност, со денот на правосилноста на пресудата,
- поради издржување на казна затвор во траење подолго од шест месеци, со денот на започнувањето на издржување на казната,
- неоправдано отсуствува од работа најмалку три работни дена последователно во еден месец,
- се утврди дека при вработувањето премолчил или дал неистинити податоци во однос

на општите и посебните услови за вработување,
- во рок од три дена не се врати на работа по завршувањето на неплатеното отсуство,
- органот на државната управа надлежен за инспекциски надзор во рок од една година утврди дека вработениот е вработен спротивно на одредбите од овој закон и други услови согласно со закон.

На вработениот му престанува работниот однос доколку биде оценет со оцена „не задоволува“ два пати последователно или најмалку три пати во последните пет години.

На стручниот работник му престанува работниот однос ако по завршувањето на пробната работа не се стекне со лиценца за работа во установата за социјална заштита, согласно со овој закон.

Член 234

Решението за престанок на работен однос на вработениот го донесува директорот.

Решението за престанок на работниот однос се врачува лично на вработениот во работните простории на институцијата во која работи, односно на адреса на неговото живеалиште.

Ако вработениот не може да се пронајде на адресата на живеалиштето или ако го одбие врачувањето, решението се објавува на огласната табла на институцијата и по изминувањето на осум дена се смета дека решението е врачено.

Против решението вработениот има право во рок од осум дена да поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Член 235

Одредени работи во социјалната заштита, по овластување на директорот на установата за социјална заштита, без надоместок можат да ги вршат волонтери, кои се квалификувани за тој вид на работа или поминале низ обука за вршење на таа работа.

Волонтерот не може да решава за правата од социјална заштита.

Работите кои можат да се вршат со волонтерска работа, начинот на нивното вршење, како и потребните квалификации или обука, ги утврдува со акт установата за социјална заштита, согласно со закон.

7. Лиценцирање на стручни лица даватели на јавни услуги во установи за социјална заштита и кај други даватели на социјални услуги

Член 236

Стручните лица даватели на јавни услуги вработени во јавни и приватни установи за социјална заштита и кај други даватели на социјални услуги треба да поседуваат лиценца за вршење стручна работа во дејноста социјална заштита.

Лиценцата од ставот 1 на овој член се издава со важност за период од пет години, и тоа како:

- општа лиценца за вршење стручна работа во центарот за социјална работа (социјален работник, правник, педагог, психолог, дефектолог и логопед),
- општа лиценца за вршење стручни работи во установа за вон-семејна заштита, кај други даватели на социјални услуги (живеење со поддршка, во домот, во заедницата и советување), во центар за социјални услуги и во центар за поддршка на згрижувачки семејства.- посебна лиценца за водител на случај во центар за социјална работа и
- специјализирана лиценца за вршење стручни работи во социјална заштита и тоа за: едукација за згрижување, супервизија во центар за социјална работа, советуваљшна и советодавно-тераписка работа.

Стручните лица се стекнуваат со специјализирана лиценца за вршење стручни работи во социјална заштита доколку поседуваат општа лиценца од ставот 2 алинеи 1, 2 и 3 на овој член.

Лиценцата за работа на стручниот работник претставува јавна исправа за работа и се истакнува во просторијата за работа на стручниот работник.

Член 237

На стручен работник му се издава лиценца за работа, ако:

- има високо образование со стекнати најмалку 180 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен,
- е државјанин на Република Северна Македонија,
- со правосилна одлука не му е изречна забрана за вршење на професија, дејност или должност се додека траат последиците од забраната,
- има поминато почетна едукација спроведена согласно со Програмата за континуирана професионална едукација на стручните работници во установите за социјална заштита и кај други даватели на социјални услуги и
- го положи стручниот испит.

Член 238

Стручен работник до стекнувањето на лиценца за работа, а најдоцна во рок од шест месеци од неговото вработување, задолжително треба да ја помине почетна едукација од членот 237 став 1 алинеја 4 од овој закон.

На стручниот работник, кој по истекот на 12 месеци од неговото вработување не обезбеди лиценца за работа, му престанува работниот однос во установата за социјална заштита, освен ако не е спроведена почетна и континуирана едукација за издавање на лиценца за вршење на стручна работа во дејноста социјална заштита, согласно со овој закон.

Член 239

По завршување на почетната едукација од членот 238 од овој закон, стручниот работник поднесува барање за полагање на испит до Комисијата за лиценцирање, преку Заводот за социјални дејности, заедно со докази за исполнување на условите за полагање на испитот пропишани со овој закон.

Доколку кандидатот не ги исполнува условите за полагање на испит, Заводот за социјални дејности, врз основа на мислење на Комисијата за лиценцирање, донесува решение за одбивање на барањето за полагање на испитот против кое може да се поднесе жалба во рок од осум дена до Министерството.

Член 240

Стручниот работник полага стручен испит за стекнување со лиценца за работа, во зависност од работните задачи кои ги врши, и тоа:

- општ стручен испит за стручни работници за вршење на стручна работа во центар за социјална работа,
- општ стручен испит за вршење на стручна работа во установа за вон-семејна заштита, кај други даватели на социјални услуги (живеење со поддршка, во домот, во заедницата и советување), во центар за социјални услуги и во центар за поддршка на згрижувачки семејства
- посебен испит за лиценца за водител на случај и
- специјализиран стручен испит за стручни работници за вршење едукација за згрижување, супервизија во центар за социјална работа, советувалишна и советодавно-терапевска работа.

Стручниот испит се состои од теоретски и практичен дел.

Доколку стручниот работник не го положи стручниот испит, може да го полага уште еднаш во рок од шест месеци.

Стручниот испит се полага според програма во која се содржани материјалите за подготовка на испитот и начинот на полагање на испитот.

Програмата за полагање на испитот ја донесува Заводот за социјални дејности на предлог на Комисијата за лиценцирање.

Член 241

На стручен работник му се обновува лиценцата за работа, ако има освоено најмалку 60 бодови согласно со Програмата за континуирана едукација на стручните работници во установите за социјална заштита и кај други даватели на социјални услуги и тоа:

- најмалку 40 бодови од задолжителни обуки и
- најмалку 20 бодови од дополнителни професионални активности по избор на стручниот работник.

Стручниот работник најмалку три месеци пред истекот на важноста на лиценцата поднесува барање до Комисијата за лиценцирање за обновување на лиценцата за работа.

Член 242

На стручен работник кој од оправдани причини (болест, породилно отсуство, платено или неплатено отсуство и слично) не ги исполнил условите од член 241 од овој закон, Комисијата за лиценцирање ќе му ја продолжи лиценцата за работа на негово барање за наредните шест месеци по враќање на работа, во кој период треба да ја заврши задолжителната едукација, односно да ја заврши континуираната едукација.

Член 243

На стручен работник му се одзема лиценцата за работа, ако:

- не ги исполнува условите од членот 241 од овој закон за обновување на лиценца,
- му престанал работен однос заради дисциплински престап и
- при вршење на стручен надзор се констатира дека стручен работник во вршење на работите постапува спротивно на Етичкиот кодекс за стручните работници во дејноста социјална заштита.

Заводот за социјални дејности до Комисијата за лиценцирање доставува предлог за одземање на лиценца за работа, за констатирани околности од ставот 1 алинеја 3 на овој член.

Комисијата за лиценцирање веднаш, а најдоцна во рок од три дена го известува директорот на установата за социјална заштита или друг давател на социјална услуга за одземена лиценца на стручен работник.

Член 244

Заводот за социјални дејности издава, обновува, продолжува и одзема лиценци за работа на стручните работници во установи за социјална заштита и други даватели на социјални услуги, води регистар за издадени, обновени, продолжени и одземени лиценци и спроведува стручен испит во постапката за издавање на лиценци.

За вршење на работите од ставот 1 на овој член, Заводот за социјални дејности формира Комисија за лиценцирање, по претходна согласност на министерот.

Комисијата за лиценцирање е составена од девет членови и тоа: три претставници од Заводот за социјални дејности, три претставници од високо-образовни установи за социјална работа и социјална политика и три претставници од Министерството за труд и социјална политика, со мандат од 4 години.

Во работата на комисијата може да се вклучат и надворешни членови од редот на давателите на обуки, во процесот на подготовка на прашања за стручен испит.

Комисијата за лиценцирање избира претседател и заменик претседател од редот на членовите од Заводот за социјални дејности.

Член 245

Комисијата за лиценцирање ги врши следниве работи:

- одлучува за издавање, обновување, продолжување и одземање на лиценци за работа,
- го спроведува стручниот испит,
- донесува Деловник за работа,
- ги подготвува прашањата за стручниот испит и
- ги ажурира прашањата за стручниот испит најмалку еднаш годишно.

Членовите на Комисијата за лиценцирање имаат право на годишен паричен надоместок во износ од најмногу две просечни исплатени месечни нето плати во Република Северна Македонија за претходната година, кој го определува министерот со решение.

Член 246

Заводот за социјални дејности донесува решение за издадена, продолжена, обновена и одземена лиценца за работа, врз основа на одлука на Комисијата за лиценцирање.

Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за труд и социјална политика, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Член 247

Заводот за социјални дејности формира Комисија за одобрување на програми за континуирана професионална едукација, по претходна согласност на министерот.

Комисијата за одобрување на програми за континуирана професионална едукација е составена од пет члена, и тоа еден претставник од Министерството, два претставника од Завод за социјални дејности и два претставника од високо-образовна установа за социјална работа и социјална политика, со најмалку десет години работен стаж во областа.

Мандатот на членовите на Комисијата за одобрување на програми за континуирана професионална едукација е две години со можност за повторен избор.

Членовите на Комисијата за одобрување на програми за континуирана професионална едукација имаат право на годишен паричен надоместок во износ од најмногу две просечни исплатени месечни нето плати во Република Северна Македонија за претходната година, кој го определува министерот со решение.

Член 248

Комисијата за одобрување на програми за континуирана професионална едукација спроведува постапка и одобрува програма за континуирана професионална едукација.

Комисијата од ставот 1 на овој член, најмалку еднаш годишно објавува јавен повик на веб-страницата на Министерството и на Заводот за социјални дејности, за одобрување на програми за континуирана професионална едукација во дејноста на социјалната заштита. Во јавниот повик од ставот 2 на овој член, се наведуваат условите, критериумите, потребната документација и рокот за поднесување на програмите и рокот за разгледување на програмите.

Комисијата од ставот 1 на овој член, ги разгледува пријавите за одобрување на предлог програма за континуирана професионална едукација кои се целосни и навремени, оценува дали програмата ги исполнува критериумите од јавниот повик и во рок од 30 дена по истекот на рокот за поднесување на програмите доставува мислење до Заводот за социјални дејности.

Заводот за социјални дејности, во рок од 30 дена од денот на добивање на мислењето од ставот 4 на овој член, одлучува за внесување на програма за континуирана професионална едукација во електронски регистар на одобрени програми, за што го известува подносителот на предлог програмата за континуирана професионална едукација, во рок од осум дена од денот на одлучувањето.

Поблиските критериуми за одобрување на програмите за континуирана професионална едукација во дејноста социјална заштита, содржината на регистарот на одобрени програми за професионална едукација, пријавата за одобрување предлог програма за континуирана професионална едукација и листата на групи на програми, области и

бодови на програмите за континуирана професионална едукација, ги пропишува министерот

Член 249

Трошоците за издавање, обновување и продолжување на лиценцата за работа и за водење на евиденција се на товар на стручниот работник, во висина од 2.000 денари, усогласена со порастот на трошоците на живот за претходната година, објавени од Државниот завод за статистика во јануари за тековната година.

Трошоците за континуирана професионална едукација за издавање и обновување на лиценца за стручните работници, вработени во јавните установи основани од Владата, се финансираат од Буџетот на Република Северна Македонија, а за стручните работници, вработени во јавните установи основани од општината од буџет на општината, односно за стручните работници кај другите даватели на социјални услуги од давателот на услугата.

Член 250

Начинот за издавање, продолжување, обновување и одземање на лиценцата за работа на стручните работници, формата и содржината на образецот на лиценцата за работа ги пропишува министерот.

Член 251

Стручните и административните работи за потребите на работата на Комисијата за лиценцирање и Комисијата за одобрување на програми за континуирана професионална едукација ги врши Заводот за социјални дејности.

Член 252

Заводот за социјални дејности формира Етички одбор составен од тројца претставници, од кои еден од Заводот за социјални дејности, еден од Комисијата за лиценцирање и еден претставник од јавните установи за социјална заштита.

Етичкиот одбор постапува по претставки и сознанија за неетичко постапување на стручен работник во работата со корисници кое е спротивно на Етичкиот кодекс за стручните работници.

Етичкиот одбор ги испитува претставките и сознанијата за неетичко постапување на стручен работник, составува извештај за констатираната состојба кој може да содржи и предлог за одземање на лиценца за работа на стручниот работник, и истиот го доставува до Комисијата за лиценцирање.

Етичкиот одбор донесува деловник за работа.

8. Работно време во установите за социјална заштита

Член 253

Распоредот, почетокот и завршувањето на работното време во јавната установа, зависно од видот и обемот на социјалната заштита и услугите од социјална заштита, со решение го утврдува министерот.

9. Евиденција во установите за социјална заштита

Член 254

Установата за социјална заштита води евиденција за корисниците на правата од социјална заштита и документација за стручната работа.

Евиденцијата за корисниците содржи податоци за единствен матичен број на граѓанинот, пол, возраст, адреса на живеење и други податоци за корисникот и членовите на неговото семејство, односно домаќинство, а кои се однесуваат за утврдување на личниот статус и состојбата на социјален ризик.

Во прибирањето, обработката, користењето, размената и чувањето на податоците за корисниците од социјална заштита се применуваат прописите од областа на заштитата на личните податоци.

Начинот на водење и содржината на евиденцијата и документацијата од ставот 1 на овој член го пропишува министерот.

Член 255

Евиденцијата за корисниците се води за лица кои што оствариле право или услуга согласно со закон и тоа од:

- социјална заштита,
- заштита на децата,
- семејно-правна заштита,
- цивилна инвалиднина,
- семејно насилство и
- кривично-правните прописи.

Евиденцијата за корисниците на парични права од социјална заштита содржи податоци за остварено право на:

- гарантирана минимална помош,
- надоместок заради попреченост,
- надоместок за помош и нега од друго лице,
- надоместок на плата за скратено работно време,
- додаток за домување,
- траен надоместок и
- еднократна парична помош.

Х. Глава

РЕФУНДИРАЊЕ НА СРЕДСТВА ЗА НАБАВКА НА ПАТНИЧКИ АВТОМОБИЛИ

Член 256

Лице со тешка, потешка и најтешка телесна попреченост, лице со умерена, тешка и длабока интелектуална попреченост, потполно слепо лице со придружник и потполно глуво лице може да поднесе барање за рефундирање на средства платени како царински давачки, данок на додадена вредност и акциза за набавка на патнички автомобил, со кој ќе управува подносителот на барањето или неговиот брачен другар, родител, дете или друг роднина кој живее со лицето и помеѓу нив постои должност за издржување согласно со Законот за семејството, односно старател, а ќе се користи исклучиво за потребите на лицето за превоз и полесна социјална интеграција во заедницата.

Барањето од ставот 1 на овој член може да се поднесе еднаш во период од пет години за набавка на патнички автомобил со купопродажна вредност до 10.000 евра во денарска противвредност, односно со купопродажна вредност до 20.000 евра во денарска противвредност, доколку во возилото е вградена дополнителна опрема која овозможува лицето самостојно да го управува возилото како што се автоматски или полуавтоматски менувач, рачни команди кои ги заменуваат ножните команди, хидраулична дигалка за инвалидска количка или пристапна рампа за влез во возилото за што се доставува и доказ од овластена компанија која ја вградила таквата специјализирана опрема.

Висината на средствата кои се рефундираат за платени царински давачки, данок на додадена вредност и акциза за набавка на патнички автомобил, може да изнесува најмногу до 180.000 денари.

Купопродажната цена на патничкиот автомобил купен во странство се утврдува врз основа на документ издаден од надлежен царински орган по однос на кој се плаќаат царинските давачки.

Барањето од ставот 1 на овој член со потребната документација се поднесува до Комисија за рефундирање на средства за набавка на патнички автомобил, преку надлежниот центар за социјална работа.

Министерот формира Комисија за рефундирање на средства за набавка на патнички автомобил, составена од пет члена од кои по двајца претставници од Министерството за труд и социјална политика и Министерството за финансии и еден претставник од Заводот за социјални дејности, со мандат од две години.

Министерот донесува решение за рефундирање на средства за набавка на патнички автомобил врз основа на претходно мислење на Комисијата од ставот 6 на овој член.

Член 257

Ако лицето на кое му се рефундирани средства, платени како царински давачки, данок на додадена вредност и акциза за набавка на патнички автомобил, го отуѓи возилото во период од пет години по добивање на средствата, должно е истите да ги врати со законска казнена камата, пресметана до денот на уплатата во Буџетот на Република Северна Македонија.

Во случај на отуѓување на возило при настанато оштетување на истото во висина поголема од 80% од вредност на возилото утврдено во записник од овластен проценител во моментот на настанување на штетата, како и во случај на отуѓување на возилото по смртта на подносителот на барањето, нема да се поведе постапка за враќање на

средствата добиени по основ на рефундирање на платени царински давачки, данок на додадена вредност и акциза за набавка на патничкото возило.

Член 258

Центарот за социјална работа формира Комисија за вршење на увид во домот на подносителот на барањето, составена од три стручни лица, вработени во центарот.

Комисијата од ставот 1 на овој член, при поднесување на барањето ја утврдува фактичка состојба за начинот на користење на патничкиот автомобил, за што составува записник. Комисијата барањето со записникот ги доставува до Комисијата за рефундирање на средства за набавка на патнички автомобил.

Комисијата за рефундирање на средства за набавка на патнички автомобил, врз основа на барањето, потребната документација и записникот на комисијата од ставот 1 на овој член дава предлог до министерот за исполнетоста на условите за рефундирање на средства и донесување на решение по барањето.

Во Министерството за труд и социјална политика се води евиденција за лицата кои поднеле барање за рефундирање на средства за набавка на патнички автомобил, која содржи: име, презиме, и единствен матичен број на граѓанинот подносителот на барањето, издадениот наод и мислење за степенот на инвалидноста (број, датум и институција), датумот на приемот на барањето и датумот на издавање на решението или известувањето, согласно со прописите од областа на заштита на личните податоци.

Член 259

Комисијата за рефундирање на средства за набавка на патнички автомобил, најмалку еднаш годишно врши проверка на наменското користење на патничкиот автомобил за лицето на кое му се рефундирани средства платени како царински давачки, данок на додадена вредност и акциза за набавка на истото, преку надлежниот центар за социјална работа.

Доколку Комисијата за рефундирање на средства за набавка на патнички автомобил утврди дека патничкиот автомобил не се користи за личните потреби за лицето на кое му се рефундирани средствата, а врз основа на податоците добиени со проверка преку центарот за социјална работа, Комисијата за рефундирање на средства за набавка на патнички автомобил дава предлог до министерот за донесување на решение за враќање на неосновано примените средства.

Против решението од членот 256 став 7 од овој закон и решението од ставот 2 на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен во рок од 15 дена од денот на добивањето на решението.

Доколку лицето на кое му се рефундирани средства, платени како царински давачки, данок на додадена вредност и акциза за набавка на патнички автомобил, не ги врати средствата во рокот определен со решението од ставот 2 на овој член, Министерството за труд и социјална политика ќе поднесе тужба до надлежниот суд за враќање на примените средства со законска казнена камата.

Член 260

Владата донесува Годишна програма за рефундирање на средства платени како царински давачки, данок на додадена вредност и акциза за набавка на патнички автомобил за лица со тешка, потешка и најтешка телесна попреченост, за потполно слепи лица со придружник и за потполно глуви лица, со која се уредуваат мерките, носителите, начинот на спроведување, потребната документација и обезбедените средства.

Рефундирањето на средствата платени како царински давачки, данок на додадена вредност и акциза за набавка на патнички автомобил за лица со тешка и најтешка телесна попреченост, за потполно слепи лица со придружник и за потполно глуви лица се врши во рамките на обезбедените средства за реализирање на Годишната програма од ставот 1 на овој член.

XI. Глава

ПОСТАПКА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВА ОД СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

1. Постапка за социјална заштита

Член 261

По барањето за остварување на право од социјална заштита во прв степен решава центарот за социјална работа надлежен за подрачјето на кое подносителот на барањето има живеалиште или престојувалиште.

По жалбата против решение на центар за социјална работа решава Министерството.

По исклучок од ставот 2 на овој член, по жалбата против решението на центарот за социјална работа за правото од членот 27 став 1 точка 1 од овој закон решава Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка по работен однос во втор степен.

Жалбата од ставовите 2 и 3 на овој член, се поднесува преку надлежниот центар за социјална работа.

Жалбата не го одложува извршувањето на решението.

Член 262

Постапката за остварување на право од социјална заштита се поведува по барање на граѓанинот, односно неговиот законски застапник, старател или по службена должност.

Центарот за социјална работа постапката по службена должност ја поведува по сопствена иницијатива, по иницијатива на граѓанин, надлежен орган или други органи и организации, кога тоа е во интерес на граѓанинот или кога постои интерес на трети лица.

Член 263

Во постапката за остварување на правата од социјална заштита се применуваат одредбите на Законот за општа управна постапка, доколку со овој закон поинаку не е определено.

Член 264

На подносителот на барањето кој се нашол во положба од социјален ризик надвор од подрачјето на кое има живеалиште, центарот за социјална работа надлежен за тоа подрачје ќе му обезбеди соодветно право на социјална заштита.

За подносителот на барањето кој на територијата на Република Северна Македонија нема живеалиште, месната надлежност се утврдува според престојувалиштето.

За подносителот на барањето со непознато место на живеење, надлежен е центарот за социјална работа на подрачјето на кое лицето се затекнало.

Член 265

Ако подносителот на барањето е дете, месната надлежност се одредува според живеалиштето, односно престојувалиштето на родителите или старателот.

За дете чии родители не живеат заедно, месната надлежност се одредува според местото на живеење на родителот на кого детето му е доверено на чување и воспитување.

За дете чии родители не живеат заедно, а постапката за доверување на детето на чување и воспитување кај еден од родителите не е спроведена, надлежен е центарот на подрачјето на кое детето се нашло во положба од социјален ризик.

Ако родителите на детето не се познати, односно ако го напуштиле детето или се со непознато живеалиште, односно престојувалиште, надлежен е центарот за социјална работа на подрачјето на кое детето се нашло во положба од социјален ризик.

Член 266

Ако околностите врз основа на кои била одредена месната надлежност согласно со овој закон се изменат, постапката ќе ја продолжи месно надлежниот центар за социјална работа.

Ако во текот на постапката или во текот на користење на правото, барателот, односно корисникот на правото од социјална заштита го промени живеалиштето, центарот за социјална работа е должен целокупниот предмет да го достави до надлежниот центар за социјална работа во новото живеалиште, кој има обврска во рок од 15 дена да одлучи за правата на корисникот.

Член 267

Во случај на судир за месната надлежност, центарот за социјална работа кој ја започнал постапката, е должен до завршувањето на судирот да ги преземе неодложните работи заради непосредна заштита на корисникот.

Судирот од ставот 1 на овој член го решава Министерството.

Член 268

Овластеното службено лице од центарот за социјална работа кое ја води постапката е должно во рок од три дена од денот на приемот на барањето за остварување на право на социјална заштита, по службена должност да побара докази и податоци за кои службена евиденција води надлежен јавен орган.

Овластеното службено лице од надлежниот јавен орган од кој се побарани доказите и податоците од ставот 2 на вој член е должно да ги достави бараните докази и податоци во рок од три дена од денот на приемот на барањето.

Одредбите од ставовите 1 и 2 на овој член се применуваат и при прибавување на докази од членовите 122 став 1 алинеја 6, 186 став 2 точка 2, 211 став 1 алинеја 4 и 325 став 1 алинеја 4 од овој закон.

Член 269

Центарот за социјална работа, во постапките за остварување и користење на права од социјална заштита, за корисниците и членовите на нивното семејство/домаќинство по електронски пат прибавува податоци за недвижниот имот од Геодетско катастарскиот информационален систем на Агенцијата за катастар на недвижности.

Центарот за социјална работа сите исправи кои содржат правен основ врз основа на кои се врши запишување во катастарот на недвижности, заедно со пријавите за запишување и доказот за платен надоместок, ги доставуваат по електронски пат до Агенцијата за катастар на недвижности на Република Северна Македонија.

Член 270

По барање на центарот за социјална работа правните и физичките лица се должни да достават податоци и документација што претставуваат докази за остварување на правата на корисниците утврдени со овој закон.

Член 271

Правата на парична помош од социјална заштита се остваруваат од денот на поднесувањето на барањето.

Правата на парична помош од социјална заштита престануваат со денот на престанокот на условите за користење на правото.

Член 272

Подносителот на барањето е одговорен за вистинитоста на податоците во барањето.

Подносителот на барањето, односно неговиот законски застапник или старател е должен надлежниот центар за социјална работа да го извести за секоја промена на фактите или околностите кои влијаат на користење на правото и биле основа за признавање на

правото од социјална заштита, најдоцна во рок од 15 дена од денот кога настанале тие промени.

По исклучок од ставот 2 на овој член, во услови на вонредни околности (утврдено постоење на кризна состојба, прогласена епидемија, односно пандемија, пожари, поплави или други големи природни непогоди), подносителот на барањето, односно неговиот законски застапник или старател е должен надлежниот центар за социјална работа да го извести писмено или по електронски пат, за секоја промена на фактите или околностите кои влијаат на користење на правото и биле основа за признавање на правото од социјална заштита, најдоцна во рок од 30 дена од денот кога настанале тие промени.

Ако подносителот на барањето, односно неговиот законски застапник или старател не постапи согласно со ставовите 1 и 2 на овој член, му престанува правото.

Член 273

Центарот за социјална работа по службена должност повремено, а најмалку еднаш годишно го преиспитува постоењето на фактите и условите за стекнување и користење на правото од социјална заштита и доколку утврди дека истите се променети, донесува ново решение.

Член 274

Пред да одлучува за правата од социјална заштита центарот за социјална работа на граѓанинот му укажува стручна помош при поднесувањето на барањето и за можноста да остварува права врз основа на други прописи.

Центарот за социјална работа ја утврдува потреба за остварување на права од социјална заштита и користење на социјални услуги врз основа на извршен непосреден увид во домаќинството на корисникот.

Центарот за социјална работа за корисник на права на парична помош од социјална заштита утврдува потреба од користење на социјални услуги врз основа на извршен непосреден увид во домаќинството на корисникот, во рок од 30 дена од денот на конечното на решението.

Член 275

Центарот за социјална работа во текот на постапката за остварување на правата од социјална заштита изготвува индивидуален план.

Во индивидуалниот план се определуваат целите што се планира да се постигнат и мерките и активностите што се преземаат за помош на корисникот и членовите на неговото семејство, носителите на мерките и времето за нивно спроведување.

При изготвување на индивидуалниот план од ставот 1 на овој член, центарот за социјална работа соработува со корисникот и членовите на неговото семејство, а по потреба и со други лица и институции заради активација и обезбедување на социјални услуги.

Член 276

Стручните работници во работата со корисниците на социјална заштита го применуваат пристапот на водење на случај.

Член 277

Водителот на случај се избира од редот на стручните работници во центарот за социјална работа за секој корисник поединечно, во зависност од видот на социјалниот проблем со кој се соочува поединецот или семејството.

Член 278

Водителот на случајот е должен да изработи индивидуален план врз основа на претходна стручна проценка, во соработка со поединецот или семејството, како и други стручни лица од социјални, здравствени, образовни установи и други државни тела и органи, здруженија и други правни и физички лица.

Член 279

Индивидуалниот план се реализира од страна на водителот на случајот и корисникот, со вклучување на други стручни лица и семејството.

Член 280

Водителот на случајот е одговорен за спроведувањето на планот на услуги и организација на тимски средби со стручните лица, вклучени во реализација на планот.

Член 281

Како службена документација која во текот на постапката ја изготвува и по која одлучува центарот за социјална работа, покрај документацијата утврдена со закон, се смета и индивидуален план, лист на корисникот, наод и мислење на стручен работник, односно наод и мислење на водителот на случајот и наод и мислење на стручен тим.

Во случај кога водителот на случај вклучува други стручни лица, како и во случај кога постапувањето на стручен тим е предвидено со закон, како службена документација се изготвува наод и мислење на стручен тим.

Центарот за социјална работа е должен да ја изготви службената документација од ставот 1 на овој член во рок од 60 дена од денот на започнувањето на постапката.

Наод и мислење на стручен работник не се изготвува за корисници на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице и правото на паричен надоместок заради попреченост.

Член 282

Центарот за социјална работа во постапката за остварување на право од социјална заштита е должен да донесе решение во рок од 60 дена од денот на поднесувањето на барањето со потребната документација.

Член 283

Министерот во постапките во кои одлучува во прв степен е должен да донесе решение во рок од 60 дена од денот на поднесувањето на барањето со потребната документација.

Член 284

Центарот за социјална работа издава потврда или уверение за статусот на корисникот на социјална заштита согласно со службената евиденција во рок од десет дена од денот на поднесувањето на барањето.

Министерството може да издаде потврда или уверение од ставот 1 на овој член како електронски документ од системот за евиденција на податоци за социјална заштита со кој управува, потврден со електронскиот печат, согласно со Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги и Законот за електронско управување и електронски услуги.

Потврдата или уверението издадена на начин определен со ставот 2 на овој член имаат иста правна и доказна сила како нивната писмена форма.

Член 285

Наодот, оцената и мислењето за потребата од помош и нега од друго лице, конзилијарното мислење и наод за надоместок заради попреченост, по случаен избор подлежат на ревизија.

Начинот на вршење на ревизија од ставот 1 на овој член ги пропишува министерот за здравство во согласност со министерот за труд и социјална политика.

Доколку по извршената ревизија се донесе мислење кое што е спротивно на наодот, оцената и мислењето за потребата од помош и нега од друго лице или конзилијарното мислење и наод за надоместок заради попреченост, центарот за социјална работа е должен да постапи по мислењето и да донесе решение за престанок на правото.

Член 286

Во постапката за одлучување за користење на услуга во дом или услуга во заедница, центарот за социјална работа го зема во предвид изборот на корисникот за овластен давател на услугата.

Член 287

Дете користи услугата за привремено и вон-семејно згрижување, само врз основа на решение на центарот за социјална работа.

Родителот или старателот на дете, не може директно да избере, ниту да се согласи детето да користи услуга која вклучува привремен престој и вон-семејно згрижување.

Член 288

Јавната установа за социјална заштита може непосредно да дава услуги на корисници врз основа на склучен договор.

Министерот со решение го утврдува бројот на корисниците од ставот 1 на овој член.

Член 289

Приватната установа за социјална заштита, односно овластениот давател на социјални услуги може непосредно да договара давање услуги, освен за капацитетите со кои установата, односно давателот на услугата не може слободно да располага, утврдени со управниот договор.

Установата за социјална заштита и овластениот давател на социјални услуги се должни до министерството да достават податоци за договорените услуги на начин и во рок утврден со договорот од ставот 1 на овој член.

Член 290

Корисникот на социјална услуга, односно неговиот законски застапник може непосредно да избере социјална услуга која ја дава установа за социјална заштита, односно лиценциран давател на социјална услуга со кој ќе склучи договор за користење на услуги и без решение на Центарот за социјална работа.

За користење на услугата од ставот 1 на овој член, трошоците се на товар на корисникот.

Старател на лице со одземена деловна способност, е должен да го извести центарот за социјална работа за користење на услуга на вон-семејна заштита врз основа на непосреден договор, во рок од 15 дена по склучување на договорот.

2. Постапки што се водат во центарот за социјална работа согласно други прописи

Член 291

Постапката за миреење на брачните другари ја спроведува центарот за социјална работа кој е месно надлежен на подрачјето на општината, за која е месно надлежен судот пред кој се води постапката за развод на бракот по истиот предмет.

Член 292

Во постапката за миреење, брачните другари се покануваат да присуствуваат лично, при што е исклучена јавноста и присуството на полномошник.

Член 293

Центарот за социјална работа е должен без одлагање да достави до надлежниот суд писмен извештај за исходот на постапката за миреење.

Член 294

Во постапката за уредување на личните односи на дете со родител со кого не живее заедно, родителите се покануваат да присуствуваат лично, при што е исклучена јавноста и присуството на полномошник.

Член 295

Центарот за социјална работа, врз основа на наод и мислење на Службата за функционална проценка при Јавната здравствена установа – Здравствен дом Скопје, донесува решение за видот и степенот на попреченост и го евидентира лицето со попреченост.

Со функционалната проценка од ставот 1 на овој член, се утврдуваат мерки за дополнителна поддршка од областа на образованието, здравството, социјалната заштита и заштитата на деца и млади со засегната здравствена состојба до 26 годишна возраст.

Во постапка по жалба против решението од ставот 1 на овој член, со која се оспорува утврдениот вид и степен на попреченост во наодот и мислењето на Службата за функционална проценка, Министерството повторно бара наод и мислење за функционална проценка од Службата за функционална проценка, по што се врши евалуација на наодот и мислењето изготвено од страна на стручен тим за координација и следење на спроведувањето на функционална проценка во Службата за функционална проценка.

Врз основа на направената евалуација на наодот и мислењето за функционална проценка изготвено од страна на стручен тим за функционална проценка, стручниот тим за координација и следење на спроведувањето на функционална проценка од ставот 3 на овој член, изготвува мислење со кое го потврдува наодот и мислењето за функционална проценка изготвено од страна на стручниот тим за функционална проценка или мислење за потребата од изготвување на нов наод и мислење од страна на стручниот тим за функционална проценка.

Службата за функционална проценка во рок од осум дена од денот на изготвувањето го доставува мислењето на стручниот тим за координација и следење на спроведувањето на функционална проценка, односно новиот наод и мислење за функционална проценка на стручниот тим за функционална проценка, до Министерството.

Министерот, во согласност со министерот за образование и наука и министерот за здравство, донесува правилник за функционалната проценка, со кој се пропишуваат начинот на спроведување на функционалната проценка, поблиското определување на мерките за дополнителна поддршка од областа на образованието, здравството, социјалната заштита и заштитата на деца и млади со засегната здравствена состојба до 26 годишна возраст, составот, стручните профили и начинот на работа на стручните тимови за функционална проценка, составот, стручните профили и начинот на работа на стручниот тим за координација и следење на спроведувањето на функционална проценка, водењето на евиденција за извршените функционални проценки и на мерките за дополнителната поддршка, формата и содржината на наодот и мислењето за функционална проценка изготвено од страна на стручниот тим за функционална проценка, на мислењето на стручниот тим за координација и следење на спроведувањето на функционална проценка, на известувањето до центар за социјална работа и на согласноста на родителот за спроведување на функционалната проценка и користење на личните податоци.

Член 296

Во случаите кога полнолетно лице кое има имот или приход од имот, кој ја надминува висината на правото на гарантираната минимална помош или правото на социјалната сигурност за старите лица и поднело барање за остварување на услуга за вон-семејна заштита, центарот за социјална работа со лицето може да склучи договор за доживотно издржување согласно со закон, а по претходна согласност на Министерството.

На барање на лицето од ставот 1 на овој член центарот може повремено да го смести и во згрижувачко семејство.

Член 297

Центарот за социјална работа може да основа фондација со цел имотот стекнат врз основа на склучен договор за доживотно издржување или друга основа, да се користи за остварување на социјална заштита на граѓаните во општината и во градот Скопје, за чие подрачје е надлежен центарот за социјална работа.

Управниот одбор на фондацијата од ставот 1 на овој член го сочинуваат три члена од кои двајца претставници од центарот за социјална работа и еден претставник именуван од советот на општината и советот на градот Скопје на чие подрачје е седиштето на центарот за социјална работа.

Основањето, раководењето, управувањето и постапката за надзор над работењето на фондацијата се уредуваат согласно со закон.

Член 298

Ако старо, немоќно, неспособно, инвалидно лице има член на семејство кој не го издржува ова лице, а кој согласно со Законот за семејството е должен да го издржува, центарот на лицето ќе му обезбеди право на гарантирана минимална помош или услуга од социјална заштита, доколку ги исполнува условите утврдени со овој закон.

Доколку лицето од ставот 1 на овој член нема поднесено тужба за законска издршка, центарот за социјална работа со полномошно од лицето поведува постапка за остварување на правото на издржување спрема лицата кои според закон се должни да го издржуваат, освен ако членот на семејството кој има законска обрвска за издржување користи право на гарантирана минимална помош, согласно овој закон.. 2

По донесена правосилна пресуда со која е определена законската издршка во постапката од ставот 2 на овој член, лицето од ставот 1 на овој член, е должно да ги врати средствата наплатени на име издршка од членот на семејството, а најмногу до износот на исплатеното право на парична помош како и трошоците за дадената услуга од социјална заштита, во Буџетот на Република Северна Македонија.

Член 299

Постапката во остварување право од социјална заштита, семејно-правната заштита и надлежноста утврдена со кривично-правните прописи, како и фактите и податоците утврдени во овие постапки кои можат да му наштетат на угледот, достоинството и

интересите на граѓанинот и неговото семејство се заштитени со обврската на установата и на стручните работници во неа, да чуваат професионална и службена тајна, согласно со закон.

Член 300

Во поглед на постапките за преземање на мерки за заштита и згрижување на лица жртви на семејно насилство, на лица жртви на трговија со луѓе, центарот за социјална работа постапува согласно со закон.

XII. Глава

ВРАЌАЊЕ НА НЕОСНОВАНО ПРИМЕНИ СРЕДСТВА И НАДОМЕСТОК НА ШТЕТА

Член 301

Корисникот, кој со решение на центарот за социјална работа остварил право од социјална заштита и тоа право на парична помош и/или услуга од вон-семејна заштита согласно со овој закон, е должен да ги врати примените средства и да ја надомести штетата, ако:

- врз основа на нецелосни или неточни податоци, за кои знаел или морал да знае дека се нецелосни или неточни, односно на друг противправен начин остварил право од социјална заштита на кое немал право според одредбите од овој закон или правото го остварил во повисок износ од износот што му следува за конкретното право согласно со закон,

- правото од социјална заштита го остварил поради тоа што без оправдани причини не пријавил промена која влијае на престанокот или висината на правото, односно на висината на учеството во трошоците за сместување во установа или згрижувачко семејство, а знаел или морал да знае за таа промена и
- со отуѓување на својот имот се довел во состојба да може да оствари право од социјална заштита или имотот го отуѓил за време на користењето на правото.

Член 302

Ако корисникот од членот 301 од овој закон почине, центарот за социјална работа има право на враќање на исплатените средства и правото на надоместок на штета од наследниците кои ќе го наследат имотот на корисникот, во висина на нивниот наследен дел ако таков имот има.

Центарот за социјална работа нема да бара враќање на примените средства и надоместок на штета за исплатените средства врз основа на права и услуги од социјална заштита, ако со исплатата на овие средства наследниците на корисникот и членовите на нивните потесни семејства би останале без минимум средства за егзистенција, пониски од висината на гарантирана минимална помош утврдена со овој закон.

Член 303

Барањето за враќање на износот на исплатените средства од членовите 301 и 302 од овој закон се однесува само на достасани исплатени побарувања во вкупен износ пресметан од денот на исплатата на средствата остварени на противправен начин согласно со членот 301 од овој закон, до денот на достасаноста на побарувањето, заедно со законски пресметана камата.

Член 304

Барањето за враќање на износот на исплатените средства и барањето за надоместок на штета застарува со истекот на роковите предвидени во Законот за облигационите односи.

Роковите на застареност за барање за враќање на износот на исплатените средства и за барањето за надоместок на штета согласно со овој закон почнуваат да течат:
- за случаите од членот 301 став 1, алинеи 1 и 2 од овој закон од денот кој е утврден со конечното решение дека корисникот го стекнал правото на социјална заштита на противправен начин,
- во случаите од членот 301 став 1 алинеја 3 од овој закон од денот кој е утврден со конечно решение дека корисникот на правото од социјална заштита го отуѓил имотот и
- во случаите од членот 302 став 1 од овој закон од денот на правосилноста на решението за прогласување на наследници на корисникот на правата од социјална заштита.

Член 305

Центарот за социјална работа кога ќе утврди дека корисникот остварил право од социјална заштита на начин утврден во членот 301 од овој закон, ќе донесе решение со кое на корисникот ќе му престане правото од социјална заштита.

Кога решението на центарот за социјална работа со кое на корисникот му престанува правото од социјална заштита ќе стане конечно, центарот ќе го повика корисникот на правото од социјална заштита да се спогодат за износот, начинот и рокот за враќање на примените средства, како и за висината на причинетата штета која тој треба да ја надомести.

Ако корисникот на правото од социјална заштита и центарот за социјална работа не се спогодат, центарот ќе поднесе тужба до надлежниот суд за враќање на примените средства и правото на надоместок на штета.

XIII. Глава

ФИНАНСИРАЊЕ

Член 306

Средствата за финансирање на социјалната заштита се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија.

Средствата за финансирање на социјалната заштита се обезбедуваат и од буџетот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, во согласност со одредбите од овој закон.

Член 307

Средствата за финансирање на социјалната заштита се обезбедуваат и од учество на корисникот и лицата кои се должни да го издржуваат врз основа на други прописи, преку наплаќање на услуги, подароци, легати и други извори согласно со закон.

Средствата добиени врз основа на подарок и легат се водат на посебна сметка на даропримателот и легатарот, што се отвора согласно со закон.

Со средствата од ставот 2 на овој член управува и располага даропримателот и легатарот.

Наплаќањето на услугите од корисникот и лицата од ставот 1 на овој член се врши во зависност од видот на услугите кои се користат и материјалните можности на корисникот и неговото семејство.

Видот и обемот на услугите кои се плаќаат од страна на корисниците и висината на учеството во трошоците на корисниците и лицата од ставот 1 на овој член ги пропишува министерот.

Член 308

Цените на услугите од социјална заштита со одлука ги утврдува министерот врз основа на методологија за формирање на цените на услугите во зависност од стандардите и нормативите за давање на социјалната услугата.

Методологијата од ставот 1 на овој член ја пропишува министерот.

Член 309

Средствата од Буџетот на Република Северна Македонија за финансирање на социјалната заштита се обезбедуваат врз основа на годишната програма за остварување на социјалната заштита од членот 9 алинеја 2 од овој закон.

Член 310

Со средствата од членовите 306 став 1 и 309 од овој закон се финансираат:

- 1) правата од социјалната заштита утврдени со овој закон;
- 2) дејноста на установите за социјална заштита согласно со програмата за работа на установата и
- 3) тековно одржување, изградба и опремување на објектите за социјална заштита.

Член 311

Во програмата за работа на установата за социјална заштита се утврдува видот, обемот, содржината и квалитетот на услугите кои им се даваат на корисниците, односно дејноста која се врши во установата при спроведувањето на социјалната заштита.

За извршувањето на програмата од ставот 1 на овој член, јавната установа за социјална заштита основана од Владата го утврдува обемот на потребните средства, и тоа за:

- правата од социјална заштита кои се остваруваат во установата за социјална заштита, во вид и обем утврдени со овој закон,
- платите врз основа на закон и колективен договор,
- амортизација согласно со закон,
- материјални трошоци,

- тековно одржување, изградба и опремување и
- со закон утврдени обврски на установата.

Министерот ги одобрува средствата на јавната установа за социјална заштита за остварување на програмата за работа од ставот 2 на овој член.

Член 312

Надлежниот центар за социјална работа е должен најдоцна до 5-ти во месецот да достави до Министерството извештај за користењето на средствата за последниот месец и барање за потребните средства за исплата на правата на парична помош од социјална заштита за тековниот месец со вкупниот број домаќинства, односно корисници за кои треба да се исплати помошта.

По истекот на секое шестмесечје од годината, центарот за социјална работа изготвува извештај за состојбите од извршениот увид кај домаќинствата во изминатото шестмесечје и го доставува до Министерството.

Член 313

Установата за социјална заштита може да остварува средства и врз основа на вршење и на други дејности за унапредување на дејноста на установата.

За користењето на средствата од ставот 1 на овој член во рок од 30 дена се известува Министерството.

Член 314

Средствата за работа на јавната установа за социјална заштита која ја основа општината, градот Скопје и општините во градот Скопје ги обезбедува општината, градот Скопје и општините во градот Скопје.

Од сопствени средства и од други извори општината, градот Скопје и општините во градот Скопје можат самостојно да финансираат и програма за социјална заштита на граѓаните од нивното подрачје над нивото што го обезбедува Републиката.

Член 315

За начинот на користење на средствата за социјална заштита установата за социјална заштита основана од Владата е должна да поднесува тримесечен извештај до Министерството.

Установата од ставот 1 на овој член е должна да поднесува годишна сметка до Министерството.

Јавната установа за социјална заштита основана од општината, градот Скопје и општините во градот Скопје поднесува тримесечен извештај и годишна сметка до основачот.

Министерството, секогаш кога ќе оцени дека постојат причини, ќе изврши непосредна контрола на начинот на користење на средствата за социјална заштита во установата за социјална заштита за која обезбедува финансиски средства и ќе наложи мерки за отстранување на согледаните неправилности.

XIV. Глава

НАДЗОР

Член 316

Надзорот над спроведувањето на одредбите од овој закон го врши Министерството.

Член 317

Во вршењето на надзорот над законитоста на работата, Министерството може да го запре од извршување општиот акт на установата за социјална заштита за кој смета дека не е во согласност со закон.

Член 318

Министерството по правото на надзор може да укине конечно решение на центарот, ако утврди дека со него е повреден овој закон.

По укинувањето на решението од ставот 1 на овој член центарот за социјална работа е должен веднаш да го запре неговото извршување.

Член 319

Министерството има право и должност да им забрани на правно лице, физичко лице и на здружение кои вршат работи од областа на социјалната заштита, вршење на дејноста од социјална заштита, ако врз основа на извршениот надзор утврди дека повеќе не се исполнети пропишаните услови за вршење на дејноста или дејноста се врши на штета на корисниците, а констатираните недостатоци правното, физичкото лице и здружението нема да ги отстрани во рокот определен од Министерството.

Против решението за забрана на вршење на дејноста може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Член 320

По конечноста на решението од членот 319 од овој закон, Министерството:

- одзема одобрение за основање на центар за социјални услуги во заедница од членот 173 од овој закон,
- и предлага на Владата да го одземе одобрението за основање на центар за социјална работа и установа за вонсемејна социјална заштита од членот 171 став 2 од овој закон, а кога се работи за јавна установа основана од Владата и донесување на одлука за престанок на јавната установа.

Член 321

Надзорот над работата на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје го врши Министерството во рамките на остварувањето на надзорот над спроведувањето на законите и прописите од областа на социјалната заштита.

При вршењето на надзорот над работата на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје од ставот 1 на овој член Министерството ги врши следниве работи:

- ја следи законитоста на работата, презема мерки и активности и поднесува иницијативи за остварување на надлежностите на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје во согласност со овој закон,
- оценува дали органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје ги обезбедуваат надлежностите на општината, градот Скопје и на општините во градот Скопје, да се извршуваат согласно со стандардите и постапките утврдени со овој закон,
- им укажува на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје на пречекорувањето на нивните надлежности, утврдени со овој закон и им предлага соодветни мерки за надминување, а по потреба презема мерки од својата надлежност за надминување на таквите состојби,
- дава препораки за доследно спроведување на надлежностите на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје во рамките на овој закон, на нивно барање,
- поднесува иницијативи и предлози до општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, доколку констатира неспроведување на овој закон поради судир на надлежности меѓу органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје,
- ја следи законитоста на решенијата што градоначалникот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје ги донесува во решавањето на поединечните права, обврски и интереси на физичките и правните лица и презема мерки во согласност со овој закон,
- го следи остварувањето на претходниот надзор на прописите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје и
- навремено ги известува органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје за констатираните состојби во нивната работа и за преземените мерки при вршењето на надзорот.

Министерството може да ги одземе ингеренциите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје во случај кога ќе констатира неизвршување на законите и прописите од областа на социјалната заштита, при што определува и рок за отстранување на истите.

XV. Глава

ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР

Член 322

Министерството врши инспекциски надзор над спроведувањето и примената на законите и другите прописи во областа на социјалната заштита над установите за социјална заштита и другите даватели на социјални услуги.

При спроведување на инспекцискиот надзор се применуваат одредбите од Законот за инспекциски надзор, доколку со овој закон поинаку не е уредено.

Член 323

Инспекцискиот надзор опфаќа:

- надзор над применувањето и спроведувањето на овој и друг закон, како и општите и поединечните акти донесени врз основа на истите, со кои се уредени работите од областа на социјалната заштита,
- надзор над работи од значење за статусот на вршителот на дејноста на социјална заштита,
- надзор над исполнетоста на условите кои се однесуваат на простор, опрема и стручни кадри за вршење на дејност од социјална заштита,
- надзор над остварување на правата и исполнување на обрските на корисниците, утврдени со овој закон,
- надзор над исполнетоста на потребните услови за извршување на работи на стручен или друг работник во установа за социјална заштита, правно или физичко лице кои вршат одредени работи од социјална заштита,
- изготвување на евиденција, документација и извештаи за работата на извршителите на социјалната заштита, и
- надзор над спроведување на изречените мерки при претходно извршен инспекцискиот надзор.

Член 324

Инспекцискиот надзор го вршат инспектори од инспекциската служба во Министерството со стекната лиценца за инспектор.

Член 325

Инспектор може да биде лице кое ги исполнува посебните услови согласно со Законот за административни службеници и Законот за инспекциски надзор

Член 326

Министерот го назначува и овластува инспекторот во согласност со овој закон и Законот за инспекциски надзор.

Член 327

Инспекторот поседува службена легитимација, како службена исправа со која го докажува службеното својство, идентитетот и овластувањето за преземање на работи од инспекцискиот надзор.

Инспекцискиот совет ја пропишува формата и содржината на образецот на легитимацијата од ставот 1 на овој член, начинот на нејзиното издавање, употреба, одземање и евиденција на издадените и одземените легитимации.

При вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот е должен да ја покаже службената легитимација.

Член 328

Постапката на инспекцискиот надзор, инспекторот ја покренува и води по службена должност, според одредбите на овој закон, Законот за инспекцискиот надзор и Законот за општата управна постапка.

Член 329

Инспекцискиот надзор инспекторот го врши преку:

- редовен инспекциски надзор,
- контролен инспекциски надзор и
- вонреден инспекциски надзор.

Редовниот надзор се спроведува врз основа на годишна програма.

Вонредниот надзор се спроведува по службена должност, иницијатива на граѓанин, надлежен орган, други органи и организации и други правни лица, кога постои интерес на граѓанинот, интерес на трети лица или општ интерес.

Член 330

Раководителот на инспекциската служба изготвува годишен план за работа на инспекциската служба најдоцна до крајот на тековната, за наредната година, кој се објавува на веб-страницата на Министерството.

Годишниот план од ставот 1 на овој член, најдоцна до 15 ноември во тековната година се доставува до Инспекциски совет, во електронска и хартиена форма.

Член 331

Вонредниот инспекциски надзор нема да се спроведе доколку од иницијативата се констатира дека:

- постапката не е правосилно завршена,
- претходно по истата работа е извршен инспекциски надзор,
- од приложената документација е очигледно дека постапката е водена во согласност со законските прописи и
- спроведувањето на инспекцискиот надзор е во надлежност на друг инспекциски орган.

Член 332

Пред да започне спроведувањето на вонредниот инспекциски надзор, инспекторот ги презема следниве активности:

- го повикува предлагачот на барањето, односно иницијативата да ги дополни со потребни документи или подетално да ги образложи и
- прави стручна процена и проверка на надлежноста, обврските и одговорностите на установата, другите даватели на социјални услуги.

Член 333

Инспекторот го известува раководното лице или друго овластено лице за своето доаѓање во установата за социјална заштита и другите даватели на социјални услуги.

По исклучок од ставот 1 на овој член инспекторот во спроведување на инспекцискиот надзор има право во секое време, без најава и одобрение на раководното лице да влезе во просториите на установата за социјална заштита и другите даватели на социјални услуги.

Член 334

При вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот може да ги разгледа објектот и работните простории, деловните книги, регистрите, евиденцијата и документацијата, исправите и списите во предметите, да ги сослуша корисниците, вработените, како и други лица, да утврди идентитет на лице со увид во лична исправа, привремено да одземе документација, предмети и други списи, да го следи извршувањето на определените мерки за надминување на утврдените неправилности, како и да преземе други работи утврдени и во согласност со овој закон.

Инспекторот има обврска да постапува законито, навремено и во согласност со Етичкиот кодекс на државните службеници и да ја чува тајноста на класифицираните податоци.

Раководното или друго овластено лице во установата за социјална заштита и другиот давател на социјални услуги, е должен на инспекторот да му обезбеди непречено извршување на инспекцискиот надзор и да му обезбеди располагање и увид во сите средства и потребна документација.

Раководното или друго овластено лице во установата за социјална заштита, установа за заштита на децата и другите правни и физички лица кои вршат одредени работи од социјална заштита, се должни веднаш, а најдоцна во рок од три дена по истекот на рокот определен за извршување на инспекциската мерка, писмено да го известат инспекторот дали се извршени инспекциските мерки.

Член 335

За извршениот инспекциски надзор, констатираната состојба и утврдените неправилности, инспекторот составува записник.

Член 336

Доколку при вршење на инспекциски надзор овластениот инспектор утврди дека е сторен прекршок од членовите 350, 350-а став 1 алинеи 1, 3, 5 и 6 и став 2 алинеи 1, 2, и 4, 350-б, 351, 352, 353 и 354 од овој закон, овластениот инспектор со решение изрекува опомена и определува рок во кој субјектот на инспекциски надзор е должен да ги отстрани неправилностите и недостатоците, утврдени во записник.

По исклучок од ставот 1 на овој член, во случај кога инспекторот ќе оцени дека утврдените неправилности и недостатоци можат да предизвикаат или предизвикуваат непосредна опасност по животот и здравјето на луѓето или финансиска штета или штета по имотот од поголема вредност или загрозување на животната средина или загрозување на јавниот интерес, со решение изрекува друга инспекциска мерка, како задолжување, наредба, забрана и друга мерка, со која најсоодветно ќе се постигне целта на инспекцискиот надзор.

Доколку по истекот на рокот определен при изрекувањето на опомената од став 1 на овој член, инспекторот утврди дека неправилностите и недостатоците сè уште не се отстранети, со решение изрекува друга инспекциска мерка, како задолжување, наредба, забрана и друга мерка, со која најсоодветно ќе се постигне целта на инспекцискиот надзор.

Решението од ставовите 1, 2 и 3 на овој член, се донесува веднаш, а најдоцна во рок од осум дена од денот на изготвувањето на записникот.

Кога при вршењето на инспекцискиот надзор не се утврдени неправилности и други повреди на закон или друг пропис или утврдените неправилности се отстранети во текот на вршењето на инспекцискиот надзор или во рокот утврден со решението од став 1 на овој член, инспекторот ја запира постапката со констатација во записникот.

По исклучок од ставовите 2 и 3 на овој член, инспекторот може да изрече инспекциска мерка со усно решение наведено во записникот.

Во случајот од ставот 6 на овој член, инспекторот е должен веднаш, а најдоцна во рокот утврден во став 4 на овој член, да донесе писмено решение за изрекување на инспекциската мерка.

Формата и содржината на решението од ставовите 1, 2 и 3 на овој член, на предлог на Инспекцискиот совет, ги пропишува министерот за информатичко општество и администрација.

За прекршок за еден или повеќе стручни работници кои непосредно ги вршат работите и субјектите на надзорот ќе се изрече опомена ако прекршокот е сторен прв пат. Министерот ги пропишува формата, содржината и начинот на водење на евиденцијата за изречените опомени.

Член 337

Раководителот на инспекциската служба за работата на инспекциската служба изготвува извештај за претходните шест месеци, најдоцна до 15 јули за периодот јануари – јуни во тековната година, односно најдоцна до 15 јануари за периодот јули – декември од претходната година, кој се објавува на веб страната на инспекциската служба.

Извештајот од став 1 на овој член, за работата на инспекциската служба, најдоцна до 31 јули односно 31 јануари, се доставува до Инспекцискиот совет, во електронска и хартиена форма.

Член 338

Во спроведување на инспекцискиот надзор, инспекторот е овластен со решение да ги определи следниве мерки:

- да нареди отстранување на констатираните недостатоци и неправилности во определен рок и
- да нареди доносителот на решението, истото да го преиспита и да донесе ново решение

со кое ќе го замени претходното решение донесено во спротивност со закон или друг пропис.

Во решението со кое се определува мерката се утврдува и рокот за нејзиното извршување.

Во случај да претстои непосредна опасност за здравјето или животот на граѓаните, инспекторот ќе донесе усно решение и веднаш ќе наложи негово извршување. Усното решение се внесува во записникот од членот 335 од овој закон, а писмено решение се донесува во рок од осум дена од денот на изреченото усно решение.

Член 339

Инспекторот при спроведување на инспекцискиот надзор ги има следниве права и обврски:

- со решение да забрани установата за социјална заштита и другите даватели на социјални услуги да спроведуваат мерки и преземаат работи кои се во спротивност со закон и друг пропис и
- да поднесе кривична пријава за сторено кривично дело, барање за поведување на прекршочна постапка или иницијатива за покренување на дисциплинска постапка, ако најде докази дека со повредата на прописите е сторено кривично дело, прекршок или потешка повреда на работната дисциплина, неизвршување, несовесно и ненавремено извршување на работите и работните задачи.

Органот на кого му е поднесено барањето или пријавата од ставот 1 алинеја 2 на овој член, е должен својата одлука да ја достави до инспекторот во рок од 15 дена по донесувањето на одлуката.

Член 340

По жалба против инспекциски акти одлучува Државната комисија за одлучување во втор степен во областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка.

Жалбата не го задржува извршувањето на решението.

По исклучок, извршувањето на решението може да се одложи до конечната одлука по жалбата ако тоа природата на односите го дозволува, ако одлагањето не е спротивно на јавниот интерес и ако со извршувањето на решенијата би настапила штета на субјектот на надзорот или корисниците на неговите услуги.

Предлогот за одложување на извршувањето на решението се изјавува во жалбата.

Член 341

Ако при извршениот инспекциски надзор се утврди дека установите за социјална заштита и другите даватели на социјални услуги ги исполнуваат пропишаните услови за работа, прават груба повреда на закон или друг пропис или потешко ги повредуваат правата на корисниците, инспекторот без одлагање го известува министерот.

Ако се констатира дека установата за социјална заштита и другиот давател на социјални услуги во определениот рок не ги отстранил недостатоците утврдени со решението од членот 338 став 1 од овој закон, инспекторот е должен без одлагање да го извести министерот.

Член 342

Министерот врз основа на извештајот за извршениот инспекциски надзор ќе донесе решение за:

- забрана за работа на установа за социјална заштита и другите даватели на социјални услуги, ако не добиле одобрение за основање на установа од членовите 171 став 2 и 173 од овој закон, односно решение за исполнетост на условите за почеток со работа од членот 175 од овој закон и решение за издавање на дозвола за вршење на одредени работи од социјална заштита од членот 130 став 3 од овој закон, како и доколку повеќе не ги исполнува условите во поглед на просторот, опремата и стручните кадри пропишани со овој закон и
- преземање на други мерки за кои е овластен со овој или друг закон.

Против решението од ставот 1 алинеја 1 на овој член може да се изјави жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

XVI. Глава

НАДЗОР НАД СТРУЧНАТА РАБОТА

Член 343

Надзорот над стручната работа на установата за социјална заштита и работниците во нив, како и над другите даватели на социјални услуги (во натамошниот текст: надзор над стручната работа) врши Заводот за социјални дејности.

Член 344

Во вршењето на надзорот над стручната работа учествуваат вработените во Заводот за социјални дејности со звања од областите кои се застапени во дејноста на установата за социјална заштита и другите даватели на социјални услуги во која се врши надзорот.

Вработените во Заводот за социјални дејности кои вршат надзор на стручната работа не можат да бидат со помал степен на стручна подготовка од степенот на стручната подготовка на работниците врз чија работа се врши надзорот.

Член 345

Надзорот над стручната работа се врши заради согледување, следење, контрола, увид и унапредување на начинот и квалитетот на стручната работа и ефикасноста во остварувањето на функциите во установите за социјална заштита и другите даватели на социјални услуги утврдени со овој закон и други прописи.

Со надзорот над стручната работа се дава стручна помош во работата на установата за социјална заштита и работниците во неа.

Член 346

Надзор над стручната работа се врши врз основа на Програма за работа на Заводот за социјални дејности и по барање на Министерството.

Член 347

Установите и другите даватели на социјални услуги од членот 343 од овој закон се должни да овозможат увид во севкупната работа и документацијата при вршењето на надзорот над стручната работа.

Член 348

За извршениот надзор над стручната работа Заводот за социјални дејности составува извештај во кој определува мерки и рокови за отстранување на утврдените неправилности и недостатоци.

За извршениот надзор над стручната работа Заводот за социјални дејности извештајот од ставот 1 на овој член го доставува до:

- јавната установа,
- приватната установа и установата што ја основала општината, градот Скопје и општините во градот Скопје и до основачот,
- другите даватели на социјални услуги и
- Министерството.

Извештајот од ставот 1 на овој член се доставува во рок од 15 дена од денот на спроведување на надзорот.

Член 349

Установата за социјална заштита и другите даватели на социјални услуги се должни да ги разгледаат наодите во извештајот за извршениот надзор над стручната работа, да преземат соодветни мерки за отстранување на утврдените неправилности и за тоа да ги известат Министерството и Заводот за социјални дејности.

XVII. Глава

ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 350

Глоба во износ од 800 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на установата за социјална заштита или друго правно лице, ако:

- корисникот на социјална заштита го поставува во нееднаква положба (член 16 од овој закон),
- не известува за престанок на работа на приватната установа (член 180 од овој закон),

- не укаже социјална заштита на лице во положба од социјален ризик (член 115 став 1 алинеја 2 од овој закон),
- не води или неуредно ја води пропишаната евиденција (член 254 став 1 од овој закон),
- не ги спроведе мерките утврдени во членот 315 став 4 од овој закон,
- не ја почитува забраната за спроведување на мерки и преземање работи кои се во спротивност со Законот и друг пропис, при вршење работи од социјална заштита (член 339 став 1 алинеја 1 од овој закон),
- не ја почитува забраната за работа на установа за социјална заштита и друго правно или физичко лице кое врши одредени работи од социјална заштита и преземање на други мерки (член 342 став 1 алинеи 1 и 2) од овој закон.

Глоба во износ од 200 до 500 евра ќе му се изрече за прекршоците од ставот 1 на овој член на одговорното лице во установата за социјална заштита или во друго правно лице.

Глоба во износ од 150 до 200 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршоците од ставот 1 на овој член на работникот кој непосредно ги врши работите.

Глоба во износ од 150 до 200 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршоците од ставот 1 на овој член и на раководителот на одделението во установата за социјална заштита.

Член 350-а

Глоба во износ од 300 до 400 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во установата за социјална заштита или во друго правно лице, ако:

- не постапи по решението за отстранување на констатираните недостатоци и неправилности во определениот рок (член 338 став 1 алинеи 1 и 2 од овој закон),
- оневозможи непречено извршување на инспекциски надзор (член 334 став 3 од овој закон),
- веднаш по истекот на рокот определен за извршување на инспекциската мерка, а најдоцна во рок од три дена писмено не го известил инспекторот дали се извршени инспекциски мерки (член 334 став 4 од овој закон),
- оневозможи вршење на надзор над стручната работа (член 347 од овој закон), Службен весник на РСМ, бр. 275 од 27.12.2019 година бр. 6 од 8
- во определен рок не преземе мерки за отстранување на утврдените недостатоци од извршениот надзор над стручната работа (член 348 од овој закон) и
- не постапи по известувањето за одземање на лиценца за работа на стручен работник (член 243 став 3 од овој закон).

Глоба во износ од 70 до 150 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице од центарот кое ја води постапката, ако:

- не донесе решение во рок од 60 дена од денот на приемот на барањето (член 282 од овој закон), - не води или неуредно ја води пропишаната документација (член 254 став 1 од овој закон),
- оневозможи непречено извршување на инспекциски надзор (член 334 став 3 од овој закон) и
- оневозможи вршење на надзор над стручната работа (член 347 од овој закон).

Член 350-б

Глоба во износ од 25 до 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице ако по службена должност не побара докази и податоци за кои службена евиденција води надлежен јавен орган, во рок од три дена од денот на приемот на барањето (член 268 од овој закон).

Глоба во износ од 150 до 200 евра во денарска противвредност ќе се изрече и на физичко лице кое врши определени работи од социјална заштита, ако:

- не ја почитува забраната за спроведување на мерки и преземање работи кои се во спротивност со Законот и друг пропис, при вршење работи од социјална заштита (член 339 став 1 алинеја 1 од овој закон),
- ако не води евиденција за корисниците и дадените услуги (член 133 став 1 алинеја 3 од овој закон) и - не извести за привремениот престанок за вршење на работите (член 138 став 2 од овој закон).

Член 351

Глоба во износ од 300 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на директорот на установата доколку не постапува по задолжителните писмени инструкции донесени од министерот, а се однесуваат на унапредување и усовршување на работата на установата (член 188 став 3) од овој закон.

Член 352

Глоба во износ од 300 до 500 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на член на Комисијата од членот 258 од овој закон, доколку одлучи за рефундирање на средства, платени како царински давачки, данок на додадена вредност и акциза за набавка на патнички автомобил спротивно на овој закон.

Глоба во износ од 300 до 500 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на член на Комисијата од членот 258 од овој закон, доколку погрешно ја прикаже фактичка состојба за начинот на користење на патничкиот автомобил.

Член 353

Глоба во износ од 300 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во установата за социјална заштита или на другото правно лице, ако: - не поднесе извештај (член 115 став 1 алинеја 10 од овој закон) и - не го усогласи распоредот, почетокот и завршувањето на работното време (член 253 од овој закон). Глоба во износ од 200 до 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршоците од ставот 1 на овој член на лицето кое врши определени работи во социјалната заштита.

Член 354

Глоба во износ од 800 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на установа за социјална заштита и центар за социјални услуги која врши работи од социјална заштита, а одобрението е одземено (член 181) од овој закон.

Член 355

За прекршоците утврдени со овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува надлежен суд.

Член 356

За прекршоците од членовите 350, 350-а, 350-б, 351, 352, 353 и 354 од овој закон, надлежниот инспектор, пред да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка е должен на одговорното лице или од него овластено лице, ќе му понуди постапка за порамнување со издавање на прекршочен платен налог согласно со Законот за прекршоците.

Кога сторителот на прекршокот е согласен со постапката за порамнување, инспекторот составува записник и му издава прекршочен платен налог на одговорното лице или од него овластено лице. Записникот и платниот налог ги потпишуваат инспекторот и сторителот на прекршокот.

По приемот на прекршочен платен налог сторителот е должен да ја плати глобата изречена во прекршочниот платен налог, во рок од осум дена од денот на приемот на прекршочниот платен налог.

Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и прекршочниот платен налог го потпишува одговорното лице или од него овластено лице.

Сторителот кој ќе ја плати глобата во рокот од ставот 3 на овој член, ќе плати само половина од изречената глоба за кое право се поучува во правната поука.

Ако сторителот не ја плати глобата во рокот од ставот 3 на овој член, инспекторот ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка до надлежен орган.

Во постапката за порамнување глобата во прекршочниот платен налог се изрекува во фиксен износ пропишан со закон, а ако глобата е пропишана во распон се изрекува минималниот пропишан износ за прекршокот.

Во постапката која ќе заврши со плаќање на прекршочен платен налог не се плаќаат трошоци на постапката.

Доколку сторителот не се согласи да му биде издаден прекршочен платен налог, истото ќе се забележи во записникот за констатиран прекршок, а инспекторот поднесува барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежниот суд

Член 357

Формата и содржината на прекршочниот платен налог ја пропишува министерот за труд и социјална политика.

XVIII. Глава

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 358

Постапките за остварување на право од социјална заштита, започнати пред влегување во сила на овој закон, ќе се завршат според одредбите од овој закон.

Член 359

Центарот за социјална работа е должен по службена должност да изврши преведување на лицата кои оствариле права според досегашните прописи од социјална заштита, со

решение согласно со одредбите од овој закон, во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

До донесувањето на решението за преведување од ставот 1 на овој член, корисникот продолжува да го користи правото од социјална заштита во согласнот со прописите што биле во сила до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Правото на парична помош од социјална заштита утврдено со решение на центарот за социјална работа во постапката за преведување од ставот 1 на овој член се стекнува со денот на влегувањето во сила на овој закон, ако висината на правото е повисока од висината на претходното право на корисникот.

Член 360

Корисниците на постојана парична помош, додатокот на мобилност и слепило, додатокот за глувост и паричен надоместок за помош и нега од друго лице се преведуваат во соодветното право на парична помош од социјална заштита согласно со постојниот наод, оцена и мислење врз основа на кој е стекнато правото, до истекот на периодот за контролен преглед.

Член 361

До формирање на стручните комисиии, предвидени во членот 51 од овој закон, наод, оцена и мислење за остварување на правото на надоместок за помош и нега од друго лице дава стручна комисија формирана согласно со прописите што биле во сила до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 362

До утврдување на цените на услугите за социјална заштита согласно со членот 308 од овој закон, надоместокот за згриженото лице и надоместокот за згрижувачот се исплаќаат во висина утврдена согласно прописите што биле во сила до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 363

Лице кое се решение на Центарот за социјална работа е сместено во установа за институционална заштита и користи право на додаток на мобилност и слепило и додаток за глувост во согласнот со прописите што биле во сила до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе продолжи со користење на надоместокот заради попреченост согласно со одредбите од овој закон, додека трае сместувањето.

Член 364

Постојните установи за социјална заштита ќе продолжат да работат како јавни установи за социјална заштита основани од Владата, согласно со одлуката за мрежата на јавните установи за социјална заштита, донесена во согласнот со прописите што биле во сила до денот на влегувањето во сила на овој закон, до утврдување на мрежата на овластени даватели на социјални услуги од членот 8 од овој закон.

Член 365

Установите и другите правни лица што вршат дејност од областа на социјалната заштита, ќе ја усогласат својата работа, своите акти и составот на органите на управување со одредбите од овој закон во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 366

Постојните јавни установи се должни да ги исполнат предвидените услови за започнување со работа во членот 171 став 6 од овој закон во рок од три години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 367

Комисијата за лиценцирање на даватели на социјални услуги, комисијата за обезбедување средства, комисијата за лиценцирање и комисијата за одобрување на програми за континуирана професионална едукација се формираат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 368

Стручните работници во установите за социјална заштита продолжуваат да работат со добиената лиценца за работа од комисијата за лиценцирање.

До стекнување на посебна лиценца за водител на случај во центар за социјална работа, постојните стручни работници ќе ги вршат работите од водење на случај, а најдоцна 12 месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 369

Социјалните и другите стручни работници со завршена виша школска подготовка и над 15 години работен стаж, кои до денот на влегувањето во сила на овој закон се во работен однос во установите од социјална заштита, продолжуваат да ги извршуваат стручните работи од областа на социјалната заштита.

Член 370

Директорите на постојните установи за социјална заштита продолжуваат да ја извршуваат функцијата до истекот на мандатот за кој се избрани.

Член 371

Подзаконските акти предвидени со овој закон, министерот ќе ги донесе во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, освен подзаконските акти предвидени со членовите 37, 41, 46 став 3, 54, 56, 59 став 4, 60 став 5 и 65 од овој закон, кои министерот ќе ги донесе во рок од еден месец од денот на влегувањето во сила на овој закон.

До влегување во сила на подзаконските акти од ставот 1 на овој член продолжуваат да важат подзаконските акти донесени врз основа на Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 79/2009, 36/11, 51/11, 166/12, 15/2013, 79/13, 164/13, 187/13, 38/14, 44/14, 116/14, 180/14, 33/15, 72/15, 104/15, 150/15, 173/15, 192/15, 30/16, 163/17 и 51/18).

Член 372

До формирање на центар за поддршка на згрижувачки семејства, надлежниот центар за социјална работа, врши подготовка, проценка и обука на идните згрижувачки семејства, врз основа на Програмата за проценка на згрижувачко семејство изготвена од Заводот за социјални дејности.

Член 373

Правата на парична помош од социјалната заштита предвидени со овој закон ќе започнат да се исплатуваат наредниот месец по влегувањето во сила на овој закон, а за претходниот месец.

Член 374

Одредбите од овој закон кои се однесуваат на правото на социјална сигурност на старите лица ќе започнат да се применуваат со започнување на примената на Законот за социјалната сигурност за старите лица.

Член 375

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за социјалната заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 79/2009, 36/11, 51/11, 166/12, 15/13, 79/13, 164/13, 187/13, 38/14, 44/14, 116/14, 180/14, 33/15, 72/15, 104/15, 150/15, 173/15, 192/15, 30/16, 163/17 и 51/18).

Член 376

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.